

MINORITĂȚI - V -

dec. 1935 - 1936 - 1937

MINORITĂȚI - V -.....	1
dec. 1935 - 1936 - 1937.....	1
-----	5
Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36.....	5
- continuare -	5
-----	5
1.) P.Banescu , Les Minorités Nationales dans l'Europe Nouvelle , Paris, 1935.....	5
▣ Originea problemei minoritare.....	5
▣ Principiul naționalității.....	5
▣ Actul de independență a SUA.....	6
▣ Declarația drepturilor omului.....	6
▣ Principiile lui Wilson.....	6
▣ Minoritate națională -stat național.....	6
▣ Intervenția străinătății.....	6
▣ Principiul naționalității.....	7
▣ Tratatul de pace.....	7
▣ Punctul 14 wilsonian.....	7
▣ Societatea Generală a Națiunilor.....	7
▣ Abuzul ... principiului naționalității	7
▣ Probleme	7
▣ Imperiul rus.....	8
▣ Imperiul Austro-Ungar.....	8
▣ Statele naționale.....	8
▣ Fundamentarea păcii.....	9
▣ Minoritățile naționale.....	9
▣ Raporturile cu Majoritatea.....	9
▣ Țările Balcanice.....	10
▣ Țările răsăritene.....	10
▣ Societatea Națiunilor.....	11
▣ Tratatul pentru Minorități.....	11
▣ Discriminarea față de statele mici.....	11
2.) Avram P.Todor*, <i>Confluente culturale româno-maghiare</i> , 1935 - 1936.....	12
▣ Colaborări și colaboratori.....	12
▣ Rev.Societatea de mâine".....	12
▣ Revista Fundațiilor Regale.....	13
▣ Transilvăniismul maghiar.....	14
3.) Romulus Seișanu , PRRINCIPIUL NAȚIONALITĂȚILOR	14
C.Schifirneț / 1996.....	15
▣ Lucrări de geopolitică românească.....	15
▣ Lucrările lui R.Seișanu.....	15
▣ R.Seișanu în Liga Antirevizionistă Română (p. IX- XII).....	15
▣ Constituirea teritorială a Ungariei(p. 303 - 310).....	16
R.Seișanu / 1935.....	16
▣ Frontiera româno -ungară(p. 312).....	16
▣ Revendicările teritoriale ale României și principiul naționalităților (p. 313 - 319).....	17
▣ Repartiția naționalităților din Transilvania și Banat în 1910 (p. 323).....	18
▣ Pactul Societății Națiunilor (p. 399 ...).....	18
▣ Problema minorităților etnice și religioase .(p. 410 ---).....	19
▣ Pactul "minorităților" contra românilor(p. 411...).....	19

▣ <i>Unio Trium Nationum</i>	19
▣ Libertățile religioase în Imperiul Otoman (p. 413...).....	20
▣ Libertățile religioase în Principate (p. 414).....	20
▣ Minoritățile după războiul mondial.....	21
▣ Problema colonială (p. 418).....	21
4.) Petre P Suci , "Țărănismul și doctrinele de import", 1936.....	21
▣ Obligațiile internaționale asumate de România.....	22
5.a) H.Otto Roth (P.G) ,Interzicerea plebiscitului german , 22 ianuarie '36.....	22
▣ Interzicerea votării generale.....	22
▣ Scopul votării generale.....	23
▣ Votarea generală - nu este plebiscit !.....	23
▣ Criza germanilor = fenomen european.....	23
▣ Naționalismul german = neagresiv.....	23
▣ Uniunea Poporului German.....	24
▣ Deviza : unitate, disciplină , nedezebinare	24
b) N.S.Ionescu / 22 ian.'35.....	25
▣ Întrebarea din 20 ian.....	25
▣ " Votul general" = plebiscit = referendum.....	25
▣ Precizări, analogii, primejdii.....	25
[Atenție LD : cum s-a creat " mitul" lealității germanilor !].....	25
▣ Dreptul de a convoca corpul electoral: guvernul.....	26
▣ Partidele au organizații , ședințe, congrese	26
▣ Disensiunile din P.G.....	26
▣ Scopul plebiscitului.....	26
c.) Ion Inculeț (ministru de Interne) / 22 ian.'35.....	27
▣ Răspunsul guvernului.....	27
6.a.) Octavian Goga :alegerile parțiale : Suceava, Mehedinți, Hunedoara , 27 febr.'36.....	28
▣ Partidul Național -Creștin.....	28
▣ Alegerile - prilej de verificare.....	28
▣ PNC - PNȚ = două curente românești.....	28
▣ Amestecul gazetelor jidănești.....	28
▣ PNC = protejat al guvernului !.....	29
▣ PNC = reprezentantul hitlerismului !.....	29
▣ Goga = bancar, trădător, aventurier, hitlerist !.....	29
▣ Goga = vândut ungarilor, bolșevic național , terorist , huligan !.....	29
▣ Goga = hitlerist cu cruce încârligată !.....	29
▣ Presa jidovească.....	30
▣ Otrăvirea spiritului românesc.....	30
▣ Presa jidovească la schimbare de regim.....	31
▣ Catastrofa din Austro-Ungaria.....	31
b) Virgil Solomon , replică.....	32
-----	33
Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37.....	33
-----	33
7.)M.Mora (" <i>Universul</i> " , <i>Liga Antirevizionistă Română</i>) , discurs la mesaj, 24 nov.'36.....	33
▣ Revizionism - Antirevizionsm.....	33
▣ Neliniște cronică	33
▣ Revizionismul lui Mussolini.....	34
▣ Revizionismul lui Hitler.....	34
▣ Receptări.....	34
▣ Revizionismul Ungariei.....	34
▣ Revizionismul și dezarmarea	35
▣ Încheiere.....	35
8.) Rom. Seșanu (" <i>Universul</i> " , <i>Liga Antirevizionistă Română</i>) , la Mesaj , 24 nov.'36.....	35
▣ Statutul minorităților.....	35
▣ Inconsecvențe nejustificate.....	36

▣ Ungaria revizionistă.....	36
▣ Sprijinul Italiei.....	36
▣ Sprijinul altora.....	36
Italia.....	37
Germania.....	37
Curente occidentale revizioniste.....	37
▣ Concluzii	38
▣ Va vota <i>Răspunsul la Mesaj</i>	38
9.) Romulus Seișanu, PRINCIPIUL NAȚIONALITĂȚILOR ,.....	38
Atenție LD ! Este la nr.3 în acest fișier	38
10.) dr.Mircea Isăcescu (<i>Frontul Românesc -Vaida</i>) , discurs la mesaj, 24 nov.'36.....	38
▣ Deviza Frontul Românesc.....	38
▣ <i>Numerus Valahicus ; numerus proportionalis</i>	38
▣ Protejarea elemetului românesc.....	39
▣ Revizuirea cetățeniei.....	40
▣ Eliminarea străinilor cu pașaport.....	40
▣ Elementul românesc în comerț și meserii.....	41
▣ Românizarea orașelor.....	41
▣ Românizarea administrației.....	41
11.) Iosif Willer (P.Maghiar) , discurs la Mesaj, Cameră , 25 nov.'36.....	41
▣ Problema minoritară.....	42
▣ Declarație de stil.....	42
▣ Avertismente.....	42
▣ Doleanțele minoritare :.....	43
▣ Dreptul la viață , la existență.....	43
Ionel Pop, Ștefan Pop, Ghiță Pop / intervenții.....	44
▣ Școlile de Stat, școlile confesionale.....	44
[LD Atenție la proces de intenție !].....	44
Iosif Willer - Ghiță Pop / 25 nov.'36.....	45
▣ Relațiile PMaghiar - PNL.....	45
Iosif Willer / 25 nov.'36.....	45
G.Bota , Ghiță Pop , Aurelian Benteoiu / intervenții.....	45
▣ Maghiarii și Șvabii.....	45
▣ Continuarea maghiarizării !.....	45
Iosif Willer / 25 nov.'36.....	47
▣ Cetățenia.....	47
▣ Naturalizarea	47
▣ Presa și problemele minoritare.....	47
▣ Autoritățile de ordine și minoritarii.....	48
▣ Ministerul de Interne.....	48
▣ Interzicerea Congresului P.Maghiar.....	48
Iosif Willer / 25 nov.'36.....	48
Pamf.Șeicaru , D.luca (ministru).....	48
▣ Cenzura !.....	48
▣ Campaniile de presă.....	48
12.) N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36.....	49
▣ Apărarea amenințărilor.....	50
▣ Sporesc minoritarii ?.....	50
▣ Constituanta !.....	50
▣ Nu vă atingeți de Constituție !.....	51
13.) Iosif Jumanca (PSDR) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36.....	51
▣ Sărbătoarea de 1 decembrie.....	51
▣ Solidaritate antirevizionistă.....	51
▣ Minoritățile.....	52
14.) Aurel Neguș (PNL - g) , discurs la Mesaj, Cameră , 27 nov.'36.....	52
▣ Minoritățile naționale.....	52

▣ Naționalizarea orașelor.....	52
▣ Liniile de comunicație.....	52
15.) Octavian Goga (PNC) , discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36.....	52
▣ Cenzurarea presei.....	53
▣ Naționalismul german.....	54
▣ Raporturile cu Germania.....	54
▣ Partidul Național Creștin.....	55
▣ România a Românilor !.....	55
16.) H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesj, Cameră, 28 nov.'36.....	56
▣ Mesjul Regal.....	56
▣ Răspuns la apelul de reconciliere.....	56
▣ Atmosfera internațională.....	56
▣ Îngrijorare majoră.....	57
▣ Germanii din România.....	57
▣ Măsuri discriminatorii.....	57
▣ Germanii din România.....	57
▣ Nemulțumiri și deziderate	58
▣ Revizuirea politicii față de germani.....	58
17.) Convenția pentru reglementarea emigrării populației turcești din Dobrogea./ 19 ian.'37....	58
18.) CCGiurăscu (PNL-g) , Interpelare :Românii de peste hotare (- I -) 25 febr.'37.....	59
▣ Neglijarea crasă a problemelor demografice.....	60
▣ Nepublicarea rezultatelor recensământului.....	60
▣ Necesitatea colonizării lor în România.....	60
▣ Zone recomandate pentru colonizare.....	60
▣ Penetrația evreească.....	60
▣ Primejdii : secui, ruși, tătari, găgăuți, bulgari, turci	62
▣ Înstrăinarea orașelor.....	63
▣ Planurile de colonizare românească.....	64
▣ Preocuparea PNL	64
▣ Partide și personalități preocupate.....	64
▣ PNL-Gh.Brătianu , PNC-Goga; Fr.Rom. -Vaida	64
19.) senator Părintele Vichentie Pirtea (probabil PNC sau Fr.Rom ?) , Senat , 3 mart.'37....	65
▣ Românii = " minoritate " dezavantajată!.....	65
▣ Proprietatea industrială - Timiș-Torontal.....	66
▣ Profesii liberale.....	66
▣ Personalul din întreprinderile industriale.....	66
▣ Salarizarea personalului (ex.).....	66
▣ Penetrația străinilor în jud.Timiș -Torontal.....	66
▣ Rolul nefast al Evreilor.....	67
▣ Concluzie : aplicarea legii !.....	67
20.) CCGiurăscu (PNL-g) , interpelarea : Românii de peste hotare (- II -) , 4 mart. '37.....	67
Gh.Brătianu / 4 mart.'37.....	67
▣ Programul PNL- g : colonizarea și minoritățile.....	67
21.) dr.C.Angelescu : <i>Legea pentru învățământul universitar</i> (modificări) Senat , 5 mart.'37...68	
a) Elemer Gyarfas (P.Maghiar) (p. 2047-2048) / 5 mart.'37.....	69
▣ Legea și mișcările studențești extremiste.....	69
▣ Spiritul șovin al legislației școlare românești.....	69
22.) Lege: desființarea comunității de avere " <i>Universitatea Săsească și a celor 7 Juzi</i> ".....	70
Gh.Tătărăscu / 20 mart.'37.....	70
▣ Expunerea de motive.....	70
▣ Legea	71
D.Luca / 11 mart.'37.....	71
▣ Mesajul regal.....	71
23.) Av.Tully Rozenhal, <i>Mișcarea evreească din România</i> , , 1937.....	72
▣ Primele organizații naționale evrești. (p. 159).....	72
▣ Clubul Național Evreesc -Partidul Național Evreesc.....	72

▣ Clubul Parlamentar Evreesc.....	72
▣ Sfatul General al Evreilor din România	72
▣ Partidul Evreesc - Theodor Fischer.....	72
▣ Congresul General ;.....	72
▣ Principiile Partidului Evreesc din România.....	73
▣ Participări electorale ale P.E R.....	73
▣ Guvern Iorga (1931).....	73
▣ Guvern PNȚ (1932).....	73
▣ Guvern PNL-Duca (1933).....	73
▣ Activitatea PER.....	74
▣ Relația cu UER.....	74
▣ Frontul Unic de Apărare.....	74
24.) Gyori Illés Istvan "Metamorphosis Transylvaniae " ,.....	75
▣ Clasa politică maghiară din Transilvania.....	75
▣ Speranța în armata română	75
▣ Refuzul jurământului.....	75
▣ Rezistența pasivă.....	75
▣ Repatrierea în Ungaria.....	75
▣ Unguri în parlament românesc.....	76
▣ Revizionismul maghiar versus Intoleranța românească.....	76
▣ Necesitatea apropierii dintre cele două țări și popoare	76

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36

- continuare -

1.) P.Banesco , Les Minorités Nationales dans l'Europe Nouvelle , Paris, 1935

[LD : Traducere liberă. **Petre Bănescu, Minoritățile naționale în Europa Nouă** ,
 În prefața semnată la carte, **Etienne Fournol** o aprecia elogios, ca pe un studiu de drept
 internațional - ceea ce-i frumos - ca pe un studiu **scris de un autor cu spirit internațional -
 ceea ce-i mai rar !**]

P.Bonesco /

▣ Originea problemei minoritare

▣ Principiul naționalității

Nici o dată în istoria modernă a lumii - ideologi, juriști, sociologi - nu s-a vorbit atât despre
necesitatea unei păci fondate pe principiul naționalității .

Nici o dată - lucru paradoxal - **internaționaliștii n-au pus mai multă vervă** , în scris sau verbal,
 pentru a demonstra **caducitatea teoriei " statului național"** din sec. XIX -XX ,
 ca după războiul mondial.

Toți cei care **căutau formula celei mai perfecte păci în lume**, plini de dragoste pentru pacea
 universală, cu mare zel, stabilind condiții , etc etc , **s-au pierdut în abstracțiuni** care preconizau
o lume nouă , ideală, dar fictivă, și , de aceea, nicicând realizabilă.

Acest **florilegiu de teorii pacifise și naționaliste** , este foarte explicabil.

Lumea ce a evoluat **sub ideologia nouă a Societății Națiunilor** , a devenit realizabilă, viabilă ,

dar ... din când în când , chestiunea minorităților revine pe ordinea de zi a politicii internaționale , comportând **riscuri susceptibile** de a antrena lumea **chiar într-un conflict**. **Problema minoritară** a căpătat un **aspect de actualitate presantă după 1919**.

Ea este **corolarul aplicării principiului naționalității** ,

pus pentru prima oară la baza unei păci , într-o manieră completă.

S-a căutat să se fixeze frontierele după acest principiu,

după faimoasele 14 puncte ale lui Wilson .

Dar, când s-a vrut să se procedeze la **limitarea statelor**, după acest principiu,

comunitatea internațională s-a aflat în fața a numeroase și mari dificultăți.

Nu se găsea nici un criteriu pentru a regla dreptul decurgând din principiul naționalității pentru stabilirea frontierelor .

Unde începe și unde se termină o naționalitate ? Ce înseamnă naționalitate ?

Ce raporturi există între naționalitate și teritoriu ? Cum trebuie rezolvată problema în teritorii și provincii cu populația amestecată , cu numeroase naționalități ?

S-au distins , mai întâi, **conceptul de națiune și naționalitate**

(definițiile lui Renan , René Johannet etc.)

P.Bonesco /

▣ **Actul de independență a SUA**

▣ **Declarația drepturilor omului**

▣ **Principile lui Wilson**

Până în 1914, au existat minorități naționale (recunoscute sau nu de comunitatea internațională) dar ele **nu au făcut obiectul unei protecții reale și eficace**, nici în **dreptul internațional public**, nici în **raporturile internaționale**.

Ele erau la discreția guvernelor opresoare și soarta lor nu se ameliorea decât în conjuncturi grave , în urma unor revoluții , după care se înrăutățeau din nou.

Acest vechi principiu de drept al poporului , să dispună de el însăși,

a fost **consacrat** prin **Actul de independență** al SUA (4 iulie 1776) și

Declarația drepturilor omului din revoluția franceză (1789) .

America a furnizat , prin Declarația și mesajele lui Wilson ,

baza pe care se va clădi libertatea popoarelor.

P.Bonesco /

▣ **Minoritate națională -stat național**

▣ **Intervenția străinătății**

Soluția în chestiunea raporturilor dintre stat și grupurile secundare , se bazează pe drepturi și datorii reciproce care garantează menținerea ordinii sociale.

Pentru a stabili aceste drepturi normale, trebuie să se aibă în vedere că

o minoritate se află, la un moment dat, izolată din p.d.v. național,

într-o masă compactă și numeroasă de indivizi care au statul lor național.

Istoriceste, existența minoritarilor este datorată fie imigrărilor voluntare , fie colonizării, fie imigrării forțate (persecuții, ostilitate) , fie prin politca unui stat care avrut să-și impună naționalitatea sa și a recurs la desnaționalizarea și asimilarea autohtonilor .

Dar asupra trecutului istoric nu se poate reveni.

În unele cazuri, minoritățile nu constituie " o problemă" ,

ei considerând ca **patrie a lor staul în care conviețuiesc cu majoritarii** .

Dar când o minoritate se agită , legându-și dezideratele prezente de vechile cuceriri sau dominații , chestiunea devine delicată și este foarte dificilă de rezolvat .

Dificultățile sporesc atunci când sunt implicate intervențiile din afară ,

când se apelează la comunitatea internațională, între statul național și minoritatea națională

apărând un al treilea element de " intervenție"- străinătatea .

P.Bonesco /

▣ Principiul naționalității

▣ Tratatul de pace.

Principiul a fost ușor de enunțat și greu de aplicat.

Cele 14 puncte proclamate de Wilson la 8 iunie 1916, au anvizajat **principiile esențiale pe care urma să se clădească pacea** și, într-adevăr, **au stat la baza tratatelor din 1919- 1920.**

Sub presiunea diverselor naționalități, care se temeau de " aranjamentele" postbelice, în afara științei și voinței lor, **Wilson a dat lămuriri precise la 12 ianuarie 1918,** în care **își explica p.d.v. :**

/ popoarele și provinciile **nu puteau face obiectul unor târguiești**, simpli pioni în jocul **fie și al " echilibrului de forțe "** (pct. 2)

/ **toate reglementările** teritoriale trebuiau să se facă **în beneficiul popoarelor**, și **nu ca un partaj sau compromis** între statele noi (pct. 3)

/ **toate aspirațiile naționale** trebuiau să-și găsească **rezolvarea completă**, pentru a nu se mai perpetua **vechile antagonisme**, și astfel să **reînvie focarele de război** (pct. 4)

Propoziții frumoase, dar aplicarea lor urma să fie foarte grea .

P.Bonesco /

▣ Punctul 14 wilsonian

▣ Societatea Generală a Națiunilor.

Punctul 14 al Notei lui Wilson (12 ian.1918) preconiza organizarea unei **Societăți Generale a Națiunilor**, care să garanteze reciproc independența politică și teritorială a statelor mari și mici.

De aceea, **Conferința Păcii de la Paris**, a anvizajat și această **problemă**

/ **Constituirea Ligii Națiunilor**

/ **Pactul Ligii Națiunilor.**

P.Bonesco /

▣ Abuzul ... principiului naționalității ...

▣ Probleme ...

Aplicarea principiului naționalității, în sensul său absolut, **putea să dea în anarhie.**

Dacă s-ar fi admis **dreptul fiecărui grup** care pretindea independența, s-ar fi putut ajunge la un sistem de **state foarte mici**, incapabile să supraviețuiască prin ele însele, **lipsite de posibilitatea unei dezvoltări progresiste.**

Societatea Națiunilor s-a văzut invadată de o **gloată de delegații**, de naționalități și preținse naționalități, **cerând autonomia și independența și constituirea lor în state libere.**

Ori, Societatea Națiunilor nu se putea substitui, în numele unei **justiții rău înțelese**, într-un ordin fondat **pe o nouă injustiție**, în stare să declanșeze **anarhie sau război.**

Chestiunea a fost foarte delicată. Trebuia clădită o nouă Europă,

în care **națiunile oprimate să fie eliberate atâta din țările învinse**, cât și **din cele învingătoare** (Finlanda, Lituania, Estonia, Basarabia, Ucraina, Polonia, Irlanda)

/ **Germania a cedat Franței** o parte din **Alsacia** și o parte din **Lorena** ;

/ Prin **plebiscitul** de la Slesvig (febr.1920) o parte din teritoriului Prusiei Orientale

a fost **dat Danemarcei**, iar o parte, **Germaniei** ;

/ Prin același **plebiscit**, **Belgiei** i-a fost atribuit **Eupen și Malmédy**

/ **Plebiscitul** din Silezia de Sus, a fost deosebit de complicat .

Votul din mart.1921 (71.406 pentru Germania ; 471.406 pentru Polonia) a dus la **insurecția poloneză** și la **reglementarea chestiunii în Societatea Națiunilor**, care a trasat o **frontieră**

care, chiar dacă **nu perfectă**, a fost o soluție (confirmată cu un nou plebiscit)

Dar sistemul plebiscitar nu a fost perfect .
Au existat presiuni , din diverse direcții, în toate cazurile.
Bonesco /

▫ Imperiul rus.

În Rusia, aplicarea principiului a fost facilitată de căderea țarismului și revoluției bolșevice. Încă din 1914, țarul promisese restaurarea Poloniei.

Bolșevicii au reafirmat dreptul de independență al naționalităților.

Dar, apoi, ei au vrut să atașeze popoarele fostului imperiu , dar nu au reușit .

/ Finlanda și-a proclamat independența (6 dec. 1917) , cu ajutorul suedezilor , deși sovieticii...

/ Insula Aland , deși a cerut revenirea la Suedia, a fost lăsată Finlandei (iun.1921) .
cu condiția asigurării de garanții din partea Finlandei ;

/ Lituania - și-a declarat **suveranitatea și independența** . Apariția acestui stat a fost pur politică. Lituaniienii declaraseră independența față de Germania în 1916.

Bolșevicii însă, nu erau împăcați cu ideea acestui nou stat .

Germania și Rusia au manevrat cu lituanienii **contra statului polonez**.

Manevra a reușit , până la urmă, în sensul dorit de Anglia, nu atât ca o dorință a lituanienilor, cât ca o soluție politică.

Orașul polonez Vilna , a fost "rezolvat" după noi sacrificii umane .

/ Estonia și-a proclamat independența la **24 febr.1918**.

/ Lituania și-a proclamat independența în **ianuaie 1918...**

Apariția și recunoașterea acestor state de către Puteri, a fost favorizată de situația haotică din Rusia , de **politica Angliei** și de alte interese ale Marilor Puteri,

care voiau să stăvilească comunismul rus, și **de intrigile germane și bolșevice**.

Pe scurt, aplicarea principiului naționalităților de către Societatea Națiunilor , n-a fost decât **recunoașterea de drept a unei situații de fapt**.

Dacă aceste state n-ar fi reușit să se constituie prin ele însele, este puțin probabil ca Societatea Națiunilor să se fi ocupat de ele.

Rusia Sovietică s- a străduit să mențină unitatea vechiului imperiu,
și n-a vrut să recunoască teritoriile realipite Poloniei și României (Basarabia)

P.Bonesco /

▫ Imperiul Austro-Ungar

Pentru Austro-Ungaria, desmembrarea a fost o **consecință naturală** a situației imperiului.

Naționalitățile , cu puternice tendințe particulariste, **s-au eliberat ele însele** , în timpul și în urma " defectiunii" germane , care a fost **urmată de revoluțiile naționale** din câteva provincii

comuniste sau altfel (cazul Ungariei și Austriei)

Naționalitățile au profitat de aceste tulburări și **fie și-au declarat autonomia** ,
fie și-au exprimat dorința de reunire cu patria de origine.

/ Astfel, în **nov. 1918, Bucovina ;**

/ în **dec. 1918, Transilvania , au declarat unirea cu Patria Mamă , fapt împlinit** ,
în fața căruia **Societatea Națiunilor n-a făcut altceva decât să ratifice voința poporului**.

/ La fel a fost cu **Croația, Slovenia, Bosnia, Herțegovina și Dalmația** ,
" atribuite" Serbiei, prin **Tratatul de la Paris**.

/ **Partea italiană din Tirol și Dalmația , a revenit Italiei** ,

(nu fără tragicul episod din Fiume - similar cu Vilna -unde poetul italian d'Annunzio a ocupat orașul și l-a declarat stat independent))

/ **Partea "austriacă " din Polonia** , a fost împărțită între Polonia și Cehoslovacia ;

/ **Austria s-a găsit redusă la situația de " țară germană ."**

/ **Ungaria, la rândul ei, s-a restrâns la teritoriul ei, propriu-zis**.

P.Bonesco /

▫ Statele naționale

▣ Fundamentarea păcii

Când ne gândim la **frumoasele cuvinte despre justiție**, despre **pacea universală**, despre **Societatea Națiunilor** ...unii spun că n-au fost decât "**vorbe**".

Într-adevăr, **reconstrucția Europei** n-a fost decât **o consecință logică și naturală** care a dus la **noua demarcație a frontierelor**, dorite de voința popoarelor.

Sigur, ele au fost **recunoscute de Marile Puteri**.

Meritul Societății Națiunilor a fost **spiritul care a animat-o** în emiterea unor rezoluții juste , deși aplicarea principiului naționalităților a fost foarte dificilă.

Nu se poate pretinde că **concilierea** între interesele politice și pretențiile naționalitare **a fost ideală** ; că **Pacea din 1919** a fost organizată pe o bază de **justiție perfectă** .

Statul național - adică statul căruia să-i corespundă naționalitatea - este unul din elementele esențiale ale păcii.

Pentru **prima oară în istorie**, efortul comunității naționale a fost îndreptat spre **fundamentarea păcii**, nu pe ipocrite principii politice , ci pe baze de justiție.

Dacă acest efort nu a reușit cum s-a sperat, **aceasta s-a datorat faptului că realitățile nu puteau fi schimbate și modificate radical, după o ideologie morală sau un principiu juridic.**

Restul trebuia să fie **desăvârșit cu timpul**, prin evoluția popoarelor și statelor.

P.Bonesco /

▣ Minoritățile naționale

▣ Raporturile cu Majoritatea.

Societatea Națiunilor a aplicat principiul naționalității **fie ratificând declarațiile de independență** ale unor state, **fie cercetând, prin plebiscit**, voința majorității populației.

Cu dificultățile știute, când nu s-a putut trasa frontiera prin separare absolută de populație .

După ratificarea frontierelor și tratatelor, **parte din populație** care a fost atribuită altui stat decât cel matcă, **a devenit minoritate națională**.

Minoritățile naționale există în **două ipostaze** :

/ minorități care **și în trecut , erau minoritare** ;

/ minorități care , **în trecut , au făcut parte din națiunea dominantă**.

În funcție de aceste ipostaze , **și tendințele lor actuale**.

Minoritatea națională este o consecință logică și naturală a **vechiului trecut istoric**.

Acolo unde **respectiva minoritate** făcuse parte din **grupul național majoritar**,

prin politica de cuceriri , situația s-a inversat .

Așa se explică că există **minorități germane** în mai **toate statele europene** ;

Așa se explică că există **minorități maghiare** ,în **statele succesore** imperiului austro-ungar.

/ **Germania** . A pierdut după război, **67.033 km²** și cca **8 milioane locuitori** , răspândiți în noile

state : **2 mil.în Polonia** (mai ales Danzig) ; **3 mil. în Cehoslovacia** (germani și austrieci) ;

alte milioane , în proporții descrescânde , în **Lituania, Letonia, Estonia, Daemarca, Olanda,**

Belgia, Franța, Elveția , Rusia, Iugoslavia, Italia, România.

Aceste minorități germane răspândite în toată Europa , **demonstrează eșecul politicii expansioniste germane** , eșec dureros pentru germani ,

care s-au trezit **rupți de corpul național**.

Sigur, **și în Germania** există **minorități infime** : poloneză , daneză , cehă, slavă etc.,

dar ele **sunt în " melanj"** , și nu pot cere separare.

/ **Polonia** . Este un **stat eterogen**. Recensământul din 1921, dădea , o populație totală

de **26.800.000** , din care **68% erau polonezi** . **Proporția minoritarilor (32%) este mare** ,

dar oglindește situația Poloniei dinainte de război,

când ea a fost **colonizată și penetrată de imigranți din trei state diferite** .

(Germania, Austria, Rusia / Ucraina) Aceste minorități se află pe lungul vechilor frontiere,

dar tot acolo este și o numeroasă populație poloneză.

Dintre minoritățile Poloniei, sunt compacti doar **rutenii** (3 milioane) care au o situație specială.

Ei ocupă o mare parte din **Galiția Orientală**, unde formează o majoritate incontestabilă.

La frontiera cu Rusia, (acordul de la Riga, 1920) , se află **rușii albi** .
Cu aceste 2 excepții, celelate minorități - **germani, cehi, lituanieni** - se află amestecate cu populație poloneză.

/ **Cehoslovacia** . Are o situație identică cu a Poloniei. .

La o populație totală e **14.729536 locuitori** ("Anuarul" 1934) , **66,91% sunt cehi**.

3.231.688 (32,32%) sunt **germani** (Mai ales în Boemia, Silezia, Moravia) ,

691.923 (4,78%) sunt **maghiari** (Slovacia)

549.169 (3, 79%) **ucraineni și ruteni** (poalele Carpaților) .

/ **Iugoslavia** . Are o situație **similară cu România**. [LD : nu sunt de acord cu această comparație. Situația specială a Iugoslaviei - cu sârbi, croați, macedoneni - etc etc - nu era în România. Sau asta să fi fost pe atunci, percepția asupra iugoslavilor ?!]

La o populație totală de **12.000.000** (recens. 1921) trăesc , mai ales de-a lungul frontierei :

513.472 germani (4, 3%)

472.409 maghiari (3,9 %)

441.740 albanezi (3,7%)

78.000 români ;

12.825 italieni

/ **Italia**. În Tirolul de Jos, există o masă de peste **250.000 germani -austrieci ;**

și în **Istria** , o alta de **500.000 sloveni** .

/ **Ungaria** . (recensământul din 1922) la un total de **8.119.000 locuitori**,

88% sunt unguri, iar restul (**12 %**) din diverse naționalități :

români. sârbi, cehi, germani - amestecate cu majoritarii.

/ **Austria** . sunt minoritari, amestecați cu majoritarii.

P.Bonesco /

▣ Țările Balcanice.

În această zonă, luptele dintre minorități sunt încă **active, iredentiste**.

/ **Bulgaria**. Există minorități compacte în unele zone : **turci, macedoneni ;**

altele sunt amestecate cu bulgarii :**români, greci, sârbi;**

/ **Albania** . Chestiunea minorităților este **foarte dificilă** ,

deoarece **albanezii nu sunt stabiliți de mult**.

Cuțo-vlahii - ramură a **naționalității române**, grup compact, în sudul Albaniei, care **se identifică cu statul albanez ;**

Iugoslavii - răspândiți peste tot, **revendică încorporarea Albaniei în Iugoslavia;**

Din p.d.v. **religios** , centrul este majoritar **musulman** ; nordul - **catolic** ; sudul - **ortodox**.

/ **Grecia** .Are o situație complicată .**Macedonenii și turcii** - locuiesc zone compacte.

Conflictul greco-turc s-a aplanat prin **concesii reciproce**, printr-un **schimb de populație**.

/ **Turcia** . Situația minorităților din partea europeană este neliniștitoare ,

deoarece **grecii, bulgarii și armenii sunt în conflict cu turcii**.

În partea asiatică, **un melanj de populație**, cu **40 % musulmani** .

P.Bonesco /

▣ Țările răsăritene

/ **Rusia** este **dificil de tratat** . Semnalează **tendința de independență a Ucrainei ;tendința Careliei de a se lipi la Finlanda** .

[LD : Bonescu explică de ce este greu de tratat ! Este extraordinar faptul că pe cât de puțin era cunoscută realitatea sovietică , pe atât mai **evident agresivă apare lozinca promovată de Komintern** privind **autodeterminare până la despărțire** pentru celelate state și națiuni .

Poate găsești să completezi cu ceva aceste lacune, privind **genocidul** practicat de regimul bolșevic ; **schimbul masiv de populații ș.a.]**

/ **Lituania**. Are o situație dificilă. **Germanii** (în sud și est , districtul autonom Memel și un mic terit. între frontieră și Niemen) , **polonezii** (masați la frontiera polono -rusă) **rușii albi ;**

/ **Finlanda** . Precum în ins. **Aland**, multă populație **suedeză** (ca urmare a politicii Suediei

de colonizare , din sec. XIII până în 1808 , când au cucerit-o)
Dominația rusă (care a urmat pe cea suedeză) nu a influențat naționalitatea finlandeză.
Există deci o minoritate **suedeză** și una **careliană** ,
care **nu sunt adversare suveranității finlandeze**.

/ **România** . Pentru România , situația nu este neliniștitoare , ca pentru Polonia și Cehia.

În Transilvania, înainte de război, **80% erau români**.

În România, conform recensământului din 1930 , la o populație totală de **18.000.000** ,

15.400.000 (85 %) români ;

1.000.000 (5, 55%) maghiari

800.000 (4, 44%) ucraineni și ruteni

400.000 (2, 22%) germani

Alte minorități împrăștiate în masa majoritară.

Caracteristic pentru România : masele minoritare mai recalcitrante - maghiarii -

se găsesc **înconjurate de naționalitatea română , sunt în chiar inima teritoriului românesc**,

ca o consecință a **politicii de expansiune ungurească** dinainte de război.

Celelalte minorități , sunt la frontieră , dar nu sunt numeroase și omogene ;

În ce privește **Dobrogea Nouă** , **bulgarii** formează o insulă minoritară în mijlocul populației românești , unde se mai găsesc și **turci**.

[L D : am luat doar câteva date , deoarece , slavă domnului , le am !

Cu atât mai mult cu cât am avut impresia unei abordări deliberat minimalizată]

P.Bonesco /

▫ **Societatea Națiunilor.**

▫ **Tratatul pentru Minorități.**

▫ **Discriminarea față de statele mici**

Pactul Societății Națiunilor , nu a prevăzut protecția minorităților.

După crearea Societății Națiunilor , la 1 mai 1919 , **Consiliul Suprem** a constituit

" Comisia noilor state și protecția minorităților lor "

însărcinată să pregătească proiectele de tratate .

S-a uneltit în preajma semnării Tratatului pentru minorități,

de a fi impus nu tuturor statelor cu minorități , ci numai unora.

A fost de aceea logic ca statele vizate să se simtă lezate în suveranitatea lor.

Polonia (prin președintele M.Paderewski) , susținută de delegația României

[LD : completează delegația] , **s-a opus energic acestei discriminări.**

Ele au susținut un tratat general pentru minorități,

aplicabil pentru toate statele cu minorități.

Dar teza româno-polonă nu a fost luată în considerare și s-a hotărât

de a se impune tratatul numai noilor state sau cele și-au desăvârșit unitatea.

Printre aceste state , n-a fost prevăzută Germania , **deși avea minorități ,**

deși tocmai ea ceruse cu insistență , protecția minorităților.

Nici Italiei nu i s-a aplicat Tratatul , deși avea minorități !

Această manieră de procedură , desigur o mare eroare , a plasat Tratatul pentru minorități ,

pe un plan de injustiție , discriminator , aplicat doar statelor mici .

De aici a izvorât toată opoziția din sânul Societății Națiunilor.

S-a hotărât , în același timp , ca problema să fie soluționată rapid ,

deoarece minoritățile respective sunt amenințate .

deoarece se găsesc în state considerate pe un plan inferior de civilizație !

Statele vizate au avut un al doilea motiv să se simtă lezate

și să considere Tratatul impus prin forță.

S-a explicat tuturor că chestiunea nu trebuia rezolvată prin umilirea popoarelor

statelor noi sau mici , care , în felul acesta , nu puteau semna Tratatul

Clemanceau a expus - într-o scrisoare adresată lui Paderewski -

Rațiunile redactării Tratatului , considerațiile de care au ținut seama Marile puteri.

[Dă textul scrisorii]

Numai că Polonia și România nu se opuneau semnării Tratatului .

ci doar cereau ca el să fie general , universal , pentru toate statele cu minorități.

Deci ele nu intenționau să-și oprime minoritățile ,

ci voiau numai să nu fie umilite în SN , față de alte state.

P.Banesco / 1935

2.) Avram P.Todor* , Confluente culturale româno-maghiare , 1935 - 1936...

(BCS, Mss 17.665; * bibliotecar la Acad.Rom.)

[LD : este categoric un om de " stânga" , cu legături a scriitorilor sub influență comunistă.

Pentru mine , este singurul manuscris accesibil (ca limbă) vorbind de colaborare româno-maghiară " . Regret că nu am și alte surse.

Voi vedea dacă voi putea folosi.Poate la cultură , presă]

Todor Avram /

▣ Colaborări și colaboratori

Baza lui de plecare fusese Bibliografia româno- ungară, vol I, II ;

și Samuel Domokos , Bibliografia maghiară a literaturii române , vol I-VII

/ Rev. " Korunk" , a pornit în 1926 , condusă de Dienes La'szlo' (profil democrat , fără a fi riguros socialist). După emigrarea sa, conducerea rev. a fos preluată de

Gaa I Gabor (emigrant sosit din Viena) , care a făcut din revistă

una din cele mai democratice , socialiste , reviste din statele succesorale.

El era convins că destinul maghiarilor din România era legat de destinul populației majoritare.

/ În 1930, tineretul universitar maghiar s-a grupat în jurul revistei " Erdélyi Fiatolok"

(Tinerii ardeleni) Nu erau uniți ideologic , dar erau atenți la evoluția literaturii române.

În programul revistei declaraseră : < suntem ardeleni , fiii aceluiaș sol , pe care un mileniu , sub schimbări politice , popoarele de diferite neamuri au trăit alăturați , în bună înțelegere a muncii , care sol le-a dat ideea libertății și a format idealul comun al ardelenismului : întâlnirea neamurilor la înălțimea valorilor umane .> [-----]

Din gruparea aceasta studentească , peste câțiva ani, unii vor participa la investigarea satelor inițiată de Dimitrie Gusti : Jozsef Venczel * , Gabor Lu"co * ș.a. [-----]

* Venczel Jozsef , la dorința prof. Gusti , a participat la inventarierea Muzeului Satului.

* Luco Gabor (venit din Ungaria) , ajutat de Gusti , a scris în 1936, lucrarea sa fundamentală " Legătura ceangăilor cu maghiarimea din Ardeal "

De altfel, activitatea sociologică a lui Gusti a fost apreciată din primii ani după unire.

În 1921, Szekely Bela , (în "Nepkelet ") considera activitatea de la

Institutul Social Român , ca un parlament cinstit al societății românești fără politică

și partide, discutând obiectiv proiectele de legi ;

Iar Revista pentru Știința și Reforma Socială , publicase în 1921, un studiu al fostului

rector al Univ. din Debrețin, Geza Kiss , despre " Drept și Socilogie"

Todor Avram /

▣ Rev.Societatea de mâine"

/ În apr.1924, a apărut la Cluj, revista săptămânală " Societatea de mâine " .

Ziaristul cu bogat palmares publicistic și " laureat" al închisorilor de stat ungurești,

Ion Clopoțel, a strâns în Comitetul de redacție câteva personalități de seamă românești :

V.Goldiș, Dimitrie Gusti, M.Popovici, Gh.Bogdan-Duică, Ion Lupaș, Onisifor Ghibu,

Radu Dragnea , VCOsvadă .

În Chemarea revistei , se spunea : < Va fi un organ al democrației [-----]

Suntem convinși că în societatea avansată a democrației radicale,

minoritățile nu vor fi stingherite în existența lor , ci li se va face posibilă colaborarea ,

cu întreaga lor avuție materială și umană ce posedă la bunăstarea și fericirea patriei comune. > Credincioasă programului fixat, revista va sprijini activitatea democrației burghize și a maselor muncitorești socialiste.

/ În această revistă (an II , nr.25 , 1925 , p 420-421) , **N.Dașcovici** a publicat art.

Limbile minoritare și reforma administrativă, în care spunea printre altele:

< Respectul limbilor minoritare din România este un comandament moral care ni se impune nouă românilor , ca un răspuns la toate asupririle ce le-a suferit limba noastră din partea stăpânirii opresive de odinoară.

A trecut o jumătate de veac de când înțeleptul maghiar Eo"tvo"s Jozsef afirma că popoarele țin la limba lor mai mult decât la patrie.

Anii ce au trecut nu au făcut decât să întărească afirmația lui Eo"tvo"s[----]

orice atingere adusă acesteia să fie cu neputință în viitor ,

ca o adevărată crimă împotriva libertăților de conștiință și a umanității . >

/ Revista a salutat apariția rev."**Korunk** " (an III , nr.10, 1926 . p 184) din convingerea că

< minoritatea ungurească din Ardeal a simțit nevoia tot mai imperioasă

de a se orienta în multiplele probleme ce ni le impune actualitatea și a căror dezbatere necesită mai multă competență decât cea a coloanelor de ziar .>

/ Într-o suită de 3 articole , **Ion Băilă** (an III, 1936 nr. 14-15) discută câteva probleme

minoritare , relevând , pe de o parte , **hiperzelul dăunător al funcționarilor români**,

pe de altă parte , **lipsa de tact a a minorităților** care își tot afirmă superioritatea culturală.

Prejudecăți și suspiciuni de ambele părți :

< "Superioritatea " este un produs al împrejurărilor politice ,

nicidecum o însușire de rasă. Maghiarii, ca stăpânitori de stat ,

și-au croit o cultură pe măsură, din elemente pe care statul maghiar

le-a pus la dispoziția lor , aducându-le din Apus.

În Ardeal, strângându-se în jurul căminului, manifestările lor vor deveni mai " naționale"

Și, prin cultivarea culturii lor naționale , vor descoperi adevărul istoric ,

și adevăratele relații istorice româno maghiare , atât de falsificate până acum.

Factorii politici și științifici maghiari nu au luat cunoștință de problemele care îi

frământă pe români. Noua orientare culturală a maghiarilor din Transilvania ,

este pe calea cea bună. Pe lângă scrutarea trecutului ,

se dă o atenție mai largită traducerilor din operele literare românești. >

/ Revista a înregistrat cu satisfacție (An III, nr. 5 , mai 1936) apariția **Bibliografiei româno-maghiare** a lui **A.Veress**, pentru izvoarele autentice ce le cuprinde.

Un " gol" pe care Veress l-a umplut prin publicarea documentelor referitoare la Ardeal,

Țara Românească și Moldova, prin care doritorii vor afla multe dint trecutului istoric.

/ Revista a publicat în câteva numere succesive , sinteza lui **Ion Chinezu** ,

Aspecte din literatura maghiară din Ardeal (1919-1929), care apoi a fost editată în volum.

Avram Todor /

▣ Revista Fundațiilor Regale

A fost și ea preocupată de problema cunoașterii reciproce româno-maghiare.

/ În primele numere ale revistei, **Zenovie Pîclișeanu** a infirmat falsificările și denaturările campaniei revizioniste maghiare , și a demascat politica greșită dusă de vechea Ungarie privind locuitorii " **cu buze străine**"

[**LD : Todor Avream spune că nu se ocupă de această problemă**]

/ **Corneliu I.Codarcea** a publicat o cronică (rev. an III, nr.3, mai 1936 , p. 420-425)

la primele 2 volume din romanul "**Ai fost numărat**" ("Megszamlaltattal ")

scris de **contele Miklos Ba'nffy** , apărut la Cluj ,

(vol III - "**Și ai fost rupt în bucăți**" a apărut mai târziu)

CICodarcea conchidea că romanul cuprindea **un material foarte bogat**

pentru cei ce vor să cunoască **psihologia clasei conducătoare a Ungariei de ieri și de azi** , fiind și pentru români o carte de preț , prin realismul ei.

Cercetătorii trecutului Ardealului vor găsi în această carte , valori pe care va fi greu să le ignore , chiar dacă nu vor fi de acord cu contele Ba'nffy

< **Noi , dacă nu voim să trăim cu ochii închiși și urechile astupate ,
trebuie să ne intereseze și părerile altora. >**

/ Al.Ciorănescu , în studiul despre "**Occisio Gregorii Vodae**"- cea mai veche piesă de teatru
în românește(RFR, IV, nr.8 . 1937, p. 424-425)

se referă la studiul lui Go"bl /Galdi / Laszlo , publicat la Debrețin , , care pune piesa în legătură
cu mediul în care a fost produsă.

Todor Avram /

▣ Transilvănismul maghiar

[LD : meditează : acest naș al transilvanismului s-a vrut încadrat în cultura română ?
sau transilvanismul a fost o formă de separare, de sustragere?

Această " poză acră" față de literatura budapestană ... nu este mai degrabă ,
un complex provincialist , precum al basarabenilor față de noi ?]

Celor care au ridicat obiecțiuni împotriva "**transilvănismului**" , sau l-au interpretat greșit,
le-a răspuns " **nașul transilvănismului**" ,

Ko's Ka'roly , în **Erde'lyi Helikon** (an IX, nr. 3 , mart.'36) cu "**Pasărea cântătoare - basmul
dramatizat al lui Toma'si Aron și drama magiară aredeleană**" :

< **Mi-am amintit de nașterea din nimic , cu mari dureri și de dibuirea drumului ,
timp de 15 ani , de către literatura ardeleană maghiară ,
dibuind încăpățanată , de multe ori ridicolă și copilăroasă ,
către un țel fixat de ea temerar. Către țelul pe care nimeni nu a avut curajul să-l rostească ,
dar în care credeau cu tărie și fără să stăm la îndoială : măsura și deplinătatea europeană
a scrisului maghiar ardelean , care stă pe propriile- i picioare și-și urmează calea sa.**

[-----] **Este îndiscutabil că avem azi o literatură vie și rodnică a noastră,
care merge pe propriile-i picioare și e altceva decât marfa de duzină pe care,
din bunăvoința marilor uzine budapestane ,
a consumat-o până acum întregul teritoriu maghiar.>**

Poate critica are dreptate că scrisul maghiar ardelean - în formă și expunere -

< **este mai primitiv, mai puțin în ținută de salon decât cel centralizat în Ungaria. >**

.Dar nouă [unguirilor din Ardeal] < **nu ne este rușine să purtăm hainele țesute de noi**

și nu am importat din străinătate costume confecționate de-a gata ,

și suntem destul de încrezuți să credem că această literatură este a noastră

și că în privința greutateii și valorii ei nu este mai prejos decât cea din Ungaria ,

dar în scopurile ei , în privința eficacității ei, de educare sufletească .

este mai mult . Iar în privința maghiarismului ei, este mai sinceră decât aceea. >

Todor Avram /

[LD : Mărturisesc că atunci când am fișat manuscrisul... nu am scos nimic din acest paragraf.

Nu-mi pare rău și nici nu revin la el]

În vederea luptei comune antifasciste - spune el- a publicat în 1936 un nr. dedicat acestor

probleme , cu colaborarea lui Ștefan Roll (Gh.Dinu) și a lui Miron Radu Paraschivescu .

Colaboratori. Ilie Cristea , Tudor Arghezi , Al Sahia, etc .

Todor Avram / transilvanismul

3.) Romulus Seișanu , PRRINCIPIUL NAȚIONALITĂȚILOR .

Originile, evoluția și elementele constitutive ale naționalității.

Tratatele de pace de la Versailles, Saint-Germain, Trianon, Neuilly-sur Seine,

Sevres, Lausanne .Studiu istoric și de drept internațional public.

Editura ziarului " Universul" , București, 1935

Reeditare : Editura Albatros, 1996 .Studiu introductiv, note, îngrijire

Constantin Schifirneț

Doc.integral -fișier IV: Cultură, Presă ,

C.Schifirneț / 1996

R.Seișanu / 1935

C.Schifirneț / 1996

/Pentru ideile expuse în presă , a fost **arestat și inculpat în procesul ziaristilor din mai-iunie 1945** [-----] **Sentința, cu mult mai severă decât a celorlalți inculpați, s-a datorat colaborării sale la ziarele cele mai importante și rigorii cu care a demontat mecanismele bolșevismului** și a semnalat **primejdiile extinderii în Europa a comunismului sovietic** , în condițiile susținerii URSS de către SUA și Anglia.

/ Acest proces a fost organizat **cu consimțământul tuturor Aliatilor.**

/ Prin sentința nr. 2 din 4 iunie 1945 , Romulus Seișanu a fost condamnat la deteniune pe viață , 10 ani degradare civică și confiscarea averii .

/ **A murit la spitalul penitenciarului Văcărești , la 17 oct. 1955 (la 71 de ani)**

/ **După 40 de ani În ședința publică din 8 mai 1995, secțiunile unite ale Curții Supreme de Justiție , prin decizia 17 la Dosar nr. 18 / 1994, au admis recursul în anulare declarat de procurorul general ;**

////////////////////////////////////

C.Schifirneț / 1996

▣ **Lucrări de geopolitică românească**

- N-Iorga , Hotare și spații naționale**, Vălenii de Munte, 1938
- Sabin Mănuilă , Studiu etnografic asupra populației României** , 1940
- Gh.I.Brătianu , Geopolitica, factor educativ și național**, în **Geopolitica și Geoistoria** ; Originile și formarea unității românești , 1942 ;
- Simion Mehedinți , Ce este Transilvania ?** , 1940
- Anton Golopenția , Populația teritoriilor românești desprinse în 1940**
- Vintilă Mihăilescu , Probleme de geografie românească**, 1944
- George Sofronie, Contribuții la teoria și practica frontierei** , 1942

C.Schifirneț / 1996

▣ **Lucrările lui R.Seișanu**

- România în timpul războiului** , 1916 -1918 (1919)
 - Dobrogea, Gurile Dunării și Insula Șerpilor** , Schiță monografică, Ed.Universul , 1928 - **Take Ionescu.Viața și opera** , Ed.Universul , 1930
 - Principiul naționalităților** Ed.Universul , 1935
 - La Roumanie ... Atlas istoric, geopolitic, etnografic și economic**, Ed.Universul 1936
 - Istoria frontierelor**, Tiparul Cartea Românească, 1940
 - Transilvania românească** -cu hărți și diagrame , Ed.Universul 1941 ...
- Numeroase conferințe publice , ținute la Ateneu, întruniri , etc.

C.Schifirneț / 1996 , retro ' 33

▣ **R.Seișanu în Liga Antirevizionistă Română (p. IX- XII)**

L.A.R . a fost constituită la **15 dec.1933** din inițiativa lui **Stelian Popescu** , dir. "**Universului**" . Acțiunea antirevizionistă se declanșase încă din 1932,

ca urmare a hotărârilor revizioniste ale Germaniei și a celorlalte state învinse în război, luate la Congresul european de la Roma .

LAR era condusă de **un CC** , al cărui președ. era **Stelian Popescu**.

Președinte de onoare , **Patriarhul Miron Cristea**.

Din CC mai făceau parte : **CI Brătianu, O.Goga, Sabin Manuilă, Silviu Dragomir,**

D.Hurmuzescu , mitropoliți și episcopi .

În 46 de județe, s-au înființat comitete județene.

LAR a organizat **conferințe, expoziții, întâlniri** cu mari personalități, **mitinguri** , etc etc, și a editat o serie de lucrări de istorie , cu **accent pe aspectele geopolitice** .

În 1935, sub competența lui **Romulus Seișanu** (specialist în domeniu) ,LAR a oraganizat o **expoziție** cuprinzând o **colecție de hărți etnografice străine**, printre care și faimoasa **hartă austriacă din 1856** , apreciată ca cea dintâi și mai corectă **hartă etnografică a teritoriilor ce au**

aparținut Austro-Ungariei .

La a 50-a aniversare a " Universului" Stelian Popescu a lansat **un concurs** cu tema **Principiul naționalităților și tratatele de pace de la Paris**, dotat cu premiul de 50.000 lei.

Comisia , formată din **Andrei Rădulescu** (vicepreșed.Academiei Române)

prof.univ. **G.Meitani** (București) , prof.univ.**Silviu Dragomir** (Cluj) ,

prof. univ. **N.Dașcovici** (Iași) , **Al.P.Necșești** ("Universul")

a premiat și reținut pentru publicare două lucrări dedicate aceleleași teme :

Romulus Seișanu și George Sofronie.

R.Seișanu / 1935

▣ **Constituirea teritorială a Ungariei(p. 303 - 310)**

(Tratatul de la Trianon)

"Ungaria dinainte de 1918, legată printr-un compromis cu Austria în 1867 ,

învingă în războiul mondial , a încetat de a mai exista , după încheierea armistițiului , când toate naționalitățile , prin libera lor voință ,

s-au declarat definitiv separate de statul maghiar și de monarhia habsburgică .

Un nou stat , numit " Ungaria" , a apărut pe harta Europei Centrale ,

ale cărui **frontiere au fost fixate prin Tratatul de la Trianon din 4 iunie 1920 ,**

în virtutea principiului naționalității.(Partea a II-a, Fruntariile Ungariei , art. 27-35)

" **Prin clauzele politice** cuprinse în **Partea a III-a** a Tratatului de la Trianon ,

Ungaria a renunțat la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor

fostei monarhii austro-ungare și care au fost **atribuite și recunoscute**

Italiei, statului sârbo-croato -sloven (Jugoslavia) , României și Cehoslovaciei ,

și anume : [-----]

România - Art 45 - "Ungaria renunță , în ceea ce o privește , în favoarea României , la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor fostei monarhii austro-ungare , situate dincolo de fruntariile Ungariei , astfel cum sunt fixate la art. 27 , Partea II

(fruntariile Ungariei) și **recunoscute prin prezentul tratat sau prin orice alte tratate încheiate în scop de a regula afacerile actuale ca făcând parte din România. "**

[-----]**Fostul regat al Ungariei** - stat de naționalități, medieval,

a avut **o suprafață de 424.821 km.p** , cu 20.886.487 locuitori ,

dintre care numai **8.718.117 erau maghiari** , față de **12.186.370 alte naționalități**

După război, a rămas cu **93.000 Km.p**, cu **7.987.200 locuitori** , în majoritate maghiari,

(doar 833.050 alte naționalități) .[-----]

La tratative ea ceruse respectarea granițelor "geografice" ale Ungariei " milenare" . Ungaria așa -zisă " milenară " , a fost tipul **statului mozaic** ,

a statului **de naționalități**, deci **poliglot**.

Populația Ungariei în 1900 .

Maghiari ----- 8.651.520 ----- 51, 4%

Români ----- 2.798.559 -----16,6%

Populația Ungariei în 1911 .

Maghiari -----9.944.627 ----- 54,5% ----- + 14,9% (falsificată)

Români ----- 2.948.186----- 16,1% ----- + 5,8%

R.Seișanu / 1935

▣ **Frontiera româno -ungară(p. 312)**

Comisia experților pentru **frontiera româno-maghiară** a ținut prima sa ședință

la **8 febr.1919**. S-au făcut **4 propuneri** de către experții englezi, francezi, americani și italieni.

Cea mai apropiată frontieră prevăzută prin Tratul de la 4 august 1916 (încheiat între România și Puterile Aliate) **a fost frontiera propusă de englezi ;**

cea mai puțin favorabilă României a fost frontiera propusă de experții italieni .

În urma unui **compromis între cele patru propuneri**,

Consiliul Suprem a acceptat frontiera actuală care a fost publicată la **13 iunie 1919**

și adusă la cunoștința guvernului român prin **Nota** de la **12 octombrie 1919** .

▣ **Revendicările teritoriale ale României și principiul naționalităților (p. 313 - 319)**

Primul delegat al României , **Ion I.C.Brătianu** , a prezentat Conferinței păcii , în ședința de la **1 febr. 1919** , un **Memoriu** relativ la revendicările teritoriale ale României .

Aceste revendicări au fost :

1) Transilvania propriu-zisă cu o parte din comitatele Ungariei : Maramureș și Crișana (în total 85.000 k.p)

2) Banatul Timișoarei (28.000 km.p)

3) Bucovina (10.000 km.p.)

4.) Basarabia (45.000km.p)

Pentru fiecare din aceste regiuni , s-au precizat în acel memoriu

principiile în baza cărora s-a formulat revendicarea.

- **Transilvania , Crișana și Maramureș**- au fost revendicate

în virtutea **principiului naționalităților** (principiu etnic)

și al principiului **liberei dispozițiuni a populațiunii** (libera voință)

-**Banatul Timișoarei** întreg, a fost revendicat

în virtutea **unității sale geografice , etnice, economice**

-**Bucovina și Basarabia** - în virtutea principiului **dezanexiunii legitime** ,

împreună cu principiul **autodeterminării**(libera voință)

Principiul naționalităților n-a fost generalizat de România asupra tuturor regiunilor locuite de români , ci numai la teritoriile menționate.

[români peste granițe]

[LD : poate scanezi expresiva hartă de la pag. 390. Aria de răspândire a românilor :

URSS, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Italia (Istria) , Albania, Bulgaria, Grecia

Dacă ar fi vorba de o aplicare absolută a principiului , România ar fi trebuit să reclame

unirea a **sute demii de români** care locuiesc în grupuri compacte

pe **malul stâng al Nistrului , și dincolo de Bug, până la Nipru.**

Ea ar fi trebuit să ceară alipirea la patria mamă a **sutelor de mii de români**

stabiliți dincolo de Dunăre , **în Serbia, între văile Timocului și ale Moravei ,**

care și ei și-au păstrat limba , tradițiile și conștiința lor de români.

Ea ar fi trebuit să ceară alipirea la țara mamă a **satelor până la Șistov ,**

tot malul bulgăresc al Dunării este în realitate locuit de români ,

pe care nimic nu-i deosebește și care n-ar voi să fie deosebiți

de românii de pe malul stâng al fluviului .

Ea ar fi trebuit să enumere toate **satele românești risipite**

în provinciile țariste , **până în Siberia cea îndepărtată .***

[LD : Cca 548.244 de români .

Transnistria, Gubernia Cherson, Podolia, Ecaterinoslav, Taurida .Crimeea .

Cf. Ioan Silviu Nistor , în **Istoria românilor din Transnistria** , Editura Eminescu, 1995, p. 36 ;

RSSAutonomă Moldovenească - organizarea iridentei sovietice pentru recuperarea Basarabiei .

Cf.Ion Constantin , **România, marile puteri și problema Basarabiei** , Editura Enciclopedică, 1995, p. 30]

Ea ar fi trebuit să amintească că **în mijlocul Peninsulei Balcanice,**

în Macedonia sârbească și bulgărească , în Albania , în Grecia ,

trăesc vechi populații românești care de mulți ani s-au întors în România

și ea , cu grele sacrificii, a reușit să le asigure existența

și să le ușureze nenorocirile.

În **Memoriu** se arăta că România nu a cerut unitatea tuturor acestor români ,

de **dincolo de Nistru, de Tisa, de Dunăre .**

Principiul naționalităților a corespuns în totul revendicărilor făcute de România , deoarece

populația **Transilvaniei, Crișanei ,Maramureșului ,Banatului Timișoarei, Bucovinei și**

Basarabiei , este în majoritate absolută românească .

▣ **Repartiția naționalităților din Transilvania și Banat în 1910 (p. 323)**

(Recensământ maghiar)

I. După limba maternă și religie (ortodocși și uniți)

Comitatul	Români	Unguri Secui	Germani Sași Șvabi		
Transilvania					
Făgăraș	88,7% 89,3%	6,9%	3,4 %		
Hunedoara	79,9 % 81,3%	15,5%	2,4 %		
Alba de Jos	77,4% 78,1%	17,6%	3,3%		
Solnoc Dobâca	75,3% 78%	20,7%	0,3%		
Turda Arieș	72,1% 78%	25,6%	0,3%		
Bistrița-Năsăud	68,5% 69,6%	8,4%	20,0%		
Sibiu	64,3% 65,4%	5,7%	28,1 %		
Cojocna	56,2% 58,6%	38,8%	2,9 %		
Târnava Mică	47,9% 52,4%	30,0 %	17,5%		
Târnava Mare	40,6% 46,2%	12,4%	41,8%		
Brașov	34,7% 36.1%	34,9%	29, 2%		
Trei Scaune	15,5% 21%	83,4%			
Ciuc	12,4% 16,3%	86,4%			
Odorhei	2,3% 4,4%	95,9%		1,8%	
Banat					
Caraș-Severin	72, 0%	7,2%	Germani 11,9%	Slovaci 4,6%	Sârbi 3,1%
Timiș	33,7%	15,9%	33,0%	-	14,0%
Torontal	14,3%	29,8%	26,9%	2,7%	33,2%
Crișana					
Arad	57,9% 58,8%	29,0%	9,3%	1,3%	
Bihor	14,9% 45,0%	52,7%	-	1,3%	
Sălaj	59,1% 61,9%	37,9%	-	1,6%	
Maramureș					
Satu Mare	32,8 % 43,1%	65,2%	1,7		Ruteni
Maramureș *	23,6% 26,9%	14,6%	16,6%	-	44,6%

* Prin tratatul de la Trianon, s-a atribuit României **o parte din fostul comitat Maramureș** , cuprinzând **56 de comune și orașul Sighet** .

O parte din teritoriul Maramureșului aparține **Cehoslovaciei** ,

dar are **și câteva sate românești** : Apșa de Sus, Apșa de Jos, Apșa de Mijloc, Peri, Slatina, Bocicău, Poiana, Cabala, Rahău, Bogdan, Biliu, Frașina .

O verificare interesantă s-a făcut după încheierea Tratatului de la Trianon

- spune dr. Sabin Mănuilă - numeroși indivizi cari până atunci erau considerați unguri, s-au declarat români, șvabi, sași, evrei, armeni, slovaci.

Imensa majoritate a românilor (91,32%) locuiesc la sate.

R.Seișanu / 1935

Inviolabilitatea tratelor .(p. 391-)

Tratatele din 1919 -1920, au asigurat pacea între națiuni, și au făcut o operă de justiție.

Noua ordine ... este realizarea unei Europe de drept , pe următoarele principii :

a) Dreptul popoarelor de a dispune de ele însele (principiul Wilsonian)

b) Dreptul națiunilor slabe sau puternice la o egalitate de principii ;

c) Dreptul minorităților etnice și religioase ;

d) Dreptul la garanții împotriva unei reînțarceri ofensive a militarismului .

Problema inviolabilității tratatelor domină dreptul internațional.

R.Seișanu / 1935

▣ **Pactul Societății Națiunilor (p. 399 ...)**

Partizanii revizuirii tratatelor își bazează concepția lor asupra remanierii hărții europene pe textul art. 19 din Pactul Societății Națiunilor. După opinia lor, acest articol ar permite revizuirea. Art 19 prevede : "**Adunarea poate , din când în când, să invite pe membrii Societății Națiunilor la o nouă examinare a tratelor devenite inaplicabile , precum și a situațiilor internaționale a căror menținere ar putea să pună în pericol , pacea lumii "**

Art. 10 , însă spune fără echivoc : "**Membrii Societății se angajează să respecte și să mențină , împotriva oricărei agresiuni exterioare , integritatea teritorială și independența politică prezentă a tuturor membrilor Societății "**

R.Seișanu / 1935

▣ Problema minorităților etnice și religioase .(p. 410 ---)

Protecția indivizilor ce fac parte din alte comunități etnice și religioase decât majoritatea populației unui stat , n-a pornit de la un principiu de drept sau de la un comandament moral, ci dintr-un sentiment uman de ospitalitate și de îngăduință (toleranță) , ca și dintr-un spirit cavaleresc : apărarea celor puțini și slabi .

Romanii au fost cei dintâi care au introdus protecția unor elemente etnice minoritare , în dreptul ginților și le-au acordat oarecari drepturi civile (*jus civile*) și comerciale (*jus commercii*) .

Principiul protecției minorităților , în materie religioasă , a fost introdus de împăratul Constantin în Edictul de la Milan din 313 și , mai târziu în numeroase tratate , edicte , acorduri , capitulații și convenții .

[Tratat franco-turc , 1535 ; Acordul de la Passau , 1552 ; Tratatul de la Augsburg , 1555 ; Edictul de la Nantes , 1598 ; Tratatul de la Viena , 1606 ; Tratatul de la : Westfalia, 1648 ; Oliva , 1660 ; Nimegue , 1678 ; Carlovitz , 1699 ;

Utrecht , Nystdat , Breslau , Paris , 1763 ; Kuciuk-Kainardgi , 1774]

Totuși, minoritățile etnice și religioase n-au fost nici o dată considerate , în antichitate și în evul mediu , decât ca grupuri tolerate , ospitalizate , protejate .

În Grecia antică , ca și în Republica și Imperiul Roman , au existat instituții care aveau în sarcina lor protecția străinilor (*hospitium privatum ; institutio hospitalitas publicae*) .

Sașii , colonizați în Transilvania în evul mediu erau și ei considerați că se bucură de "*ospitalitatea*" regelui .

Cavalerii teutoni , aduși în Transilvania (*Tera Borsa*) Ei au fost izgoniți în 1225.

Evreii erau, de asemenea , tolerați în toate statele și stabilitatea lor nu era de nici unul garantată . În diferite epoci când s-a constatat "*abuzul de ospitalitate* " , evreii au fost izgoniți din Anglia, din Spania, Rusia, ș.a. , ca "*indezirabili*" .

În Germania , după 1933 , s-au luat , din același considerațiuni, măsuri restrictive împotriva evreilor.

R.Seișanu / 1935

▣ Pactul "minorităților" contra românilor(p. 411...)

▣ *Unio Trium Nationum*

[**LD Atenție ! Punctul pe i .Un aparent paradox al istoriei , care , în fond , exprimă o ocupație ! Ocupația austro-ungară asupra popoarelor cucerite.** Pe ele, suprapusă **tendința dominantă religioasă și relațiile de iobăgie** specifice epocii .]

" În evul mediu și modern, a fost o situație anormală în Transilvania :

românii - majoritate covârșitoare a populației - au fost considerați < **tolerați** > de grupurile minoritare conlocuitoare [**cuceritoare -LD**] apoi **persecutați** și drepturile lor străvechi , de **națiune autohtonă**, complet nesocotite .

" Fiind creștini ortodocși, li s-a interzis dreptul să construiască biserici , să iee parte la serviciile divine , la procesiunile religioase și la ceremonii .

Considerați schismatici, în 1428 , regele Ungariei , Sigismund,

a dat ordin ca preoții români (ortodocși) , **dacă nu renunță la credința lor**, să fie **expulzați** din comunele lor , și **averile lor , confiscate** .

În secolul al XV-lea, s-a încheiat un **Pact** între nobilimea maghiară și conducătorii celorlalte minorități (**secuii și sașii**) , cunoscut sub numele de **Unio Trium Nationum** (unirea celor trei națiuni) **împotriva națiunii majoritare băstinașe** (români) , ba chiar cu scopul distrugerii sale. [-----]

Memoriul **Supplex Libellus Valachorum** , înaintat împăratului Leopold II în anul 1791, de către episcopii Gherasim Adamovici și Ioan Bob (elaborat de Samuil Micu ,Iona Piuaru-Molnar, Gheorghe Șincai , Petru Maior ș.a.) în care se aduceau argumente istorice și demografice doveditoare pentru susținerea drepturilor românilor în Transilvania, a fost respins de Dieta Transilvaniei .

Iată ce spune **contele App'oni** despre acest pact împotriva românilor , în **Nota VIII -a** la Conferința Păcii (1920) : **< Secolul al XV- lea a dat o dovadă de fecunditate a geniului politic maghiar .După concepțiile de-atunci , dar pe o bază cum nu se poate mai democratică (- n.n ?!) , Transilvania a rezolvat problema naționalităților.**

Această problemă ce preocupă acum Înalta Conferință , consistă într-un stat compus din două sau mai multe naționalități, a unor instituții proprii , spre a împiedica pe una dintre naționalități să abuzeze de puterea statului în paguba celorlalte .

Văzută sub unghiul epocii noastre, soluția găsită în Transilvania , pe baza lui Unio Trium Nationum (16 sept. 1437-n.ed.) ,

n-are decât un singur cusur : elementul român nu-i reprezentat . >

(**Les Negociations de la Paix hongroise** ,Tome I, Budapesta,1920, p. 143)

"Această ... nemaipomenită **"instituție"** era , în fapt, o conjurație a minorităților maghiară, secuiască și germană , împotriva românilor din Transilvania .

Prin Pactul de la 2 febr. 1438, s-a împărțit Transilvania în trei teritorii :

teritoriul nobililor maghiari ; teritoriul **secuilor** și teritoriul **sașilor** (*fundus regius*) .

În fiecare din aceste teritorii , minoritatea respectivă se bucura de toate drepturile și privilegiile , iar majoritatea românească de nici un drept.

În același pact, s-au recunoscut **"patru religii"** , **catolică , calvină , luterană și unitară** - dar **nu și cea ortodoxă** , care a fost și este **credința strămoșească a românilor** .

S-au recunoscut numai trei națiuni legale [-----]

Unica națiune existentă în Transilvania n-a fost "legal recunoscută" , ci numai tolerată . căci iată ce cuprinde **actul unirii celor trei așa-zise națiuni** :

< Românii sunt tolerați în țară , pro tempore , atâta timp cât va plăcea principelui și pământenilor (usque beneplacitum principum et regnicolarum) >[-----]

Românii erau strict opriți să aibă cai, să poarte vestimente de lână vântată, pantaloni, cizme, căciula dublă , cămașă ...

Asemenea **dispoziții restrictive și umilitore** au fost **menținute** , ba chiar **agravate** , prin **pactele repetat încheiate între cele trei minorități** , până la 1848 .

R.Seișanu / 1935

▣ **Libertățile religioase în Imperiul Otoman (p. 413...)**

Sultanul Mahomed al II-lea, după cucerirea **Constantinopolului** , a rezolvat problema **minorităților creștine** din imperiul său , în sensul că **le-a recunoscut** , nu numai **libertatea credințelor religioase** , dar și **dreptul de a fi organizate în comunități naționale** , numite **" Millet"** [**cuvânt arab = religie , apoi națiune**] Timp de **câteva secole**, numai **grecii** din Imperiul otoman au fost **organizați în comunitate națională** , având ca **șef religios pe patriarhul de Constantinopol**. [**Rum Milleti**]

Pe la sfârșitul sec. XIX , și **celelalte naționalități au format și obținut drepturi**, ca și grecii : patriarhatul armean, catolic, exarhatul bulgar, rabinatul evreesc etc etc.

R.Seișanu / 1935

▣ **Libertățile religioase în Principate (p. 414)**

În Principatele Române, unde **nu s-au întâmplat războaie și conflicte cu caracter religios**, în

toate epocile , credințele religioase au fost tolerate și respectate .
În tratatele de la **Paris, din 1856**, și de la **Berlin , 1878** [**art. 5, 27, 35, 44, 62**] ,
s-au introdus dispoziții cu privire la protecția minorităților .
R.Seișanu / 1935

▫ Minoritățile după războiul mondial

[LD : iată una din cele mai **crase discriminări , inechități și inegalități** impuse de puterile învingătoare în război, care , pe de o parte , **a scos imperiul rus** din categoria țărilor impilatoare , pe de altă parte, **a legitimat sistemul colonial** . !]

După războiul mondial, **cu toate că s-au constituit state naționale**,
în urma **rezolvării problemei naționalităților**

din fostele imperii austro-ungar, otoman și rus (în parte) ,

și **n-au mai rămas în diferite state decât grupuri relativ neînsemnate de minorități**,

Conferința păcii a voit nu numai să le asigure o protecție mai întinsă ,

dar printr-**un pact special** , ce a fost **impus numai câtorva state** , chiar din cele învingătoare ,

a introdus **un sistem complicat internațional de protecție**, prin **Societatea Națiunilor** ,

pe baza **câtorva principii directe** , dar cu aplicațiuni foarte variate .

"S-ar fi putut introduce un regim uniform și universal,

pe baza aceloraș principii și norme, dar prin **consimțământul liber al tuturor statelor , mari și mici, învingătoare, învinse sau neutre** .

În locul unui asemenea regim , **Conferința Păcii a împărțit statele în două mari categorii** ,

una compusă din **statele care n-au luat nici o obligație** în chestiunea minorităților ,

și **alta** , compusă din state **ce și-au luat obligațiunile**

prevăzute în tratate și în Pactul Societății Națiunilor. Din a doua categorie fac parte :

Polonia, Cehoslovacia, România, Ungaria, Austria, Iugoslavia, Turcia , Grecia "

Principiile generale ale pactului de protecție a minorităților sunt :

libertatea religioasă, dezvoltarea culturală, egalitatea de drepturi cu cetățenii majoritari,

condiționate de datoriile lor de lealitate și de cetățeni credincioși statului din care fac parte.

Societatea Națiunilor a stăruit asupra acestei **strânse legături între drepturile și datoriile** cetățenilor minoritari . [----]

Ea n-a înțeles să creeze state în state , prin noul regim de protecție al minorității

și **nici să încurajeze diversele tendințe centrifugale** ale acestor grupuri etnice .

R.Seișanu / 1935

▫ Problema colonială (p. 418....

[LD : nu e cazul să mă lansez în această chestiune... o semnez însă ca p.d.v românesc, care denotă un spirit de dreptate și echitate]

Principiul naționalităților nu se aplică decât populațiunilor cari au atins faza naționalității și îndeplinesc condițiile pentru libera lor dispozițiune de a fi independente și de a constitui state naționale. **Grupurile etnice mici** , stabilite în masa altei naționalități ,

cât și populațiunile primitive , **incapabile de a se organiza politicește și economicește** , și care nu au o conștiință națională , **trebuie să fie protejate** . [-----]

Art. 22 din Pact, se referă la **cazul coloniilor** ... prin care se asigură **fericirea și dezvoltarea acestor popoare** , ca o misiune de civilizație ...

Metodele colonizărilor din secolele trecute, **practice de puterile europene**,

fără să țină seama de interesele populațiunilor indigene,

de a **exploata numai bunurile altor popoare** , este condamnabil, căci misiune țărilor civilizate nu este numai aceea de a exploata bunurile altor popoare , ci de a contribui la dezvoltarea lor socială, culturală și economică ."

R.Seișanu / 1935

4.) **Petre P Suci** , "Țărănismul și doctrinele de import", 1936

P.N.Ț.Bibl. de educ. Cetateneasca, nr.4., Conf.6 febr.'36

[LD: Mesaj **logic, lucid, simplu, demn și onorabil** , la care subscriu.]

(vezi context la fișierele **Țărănism, Naționalism**)

▣ **Obligațiile internaționale asumate de România.**

/ **Unirea** tuturor românilor nu a fost posibilă decît **printr-un război** și a fost consfințită prin **Tratate de pace**.

Aceleași **Tratate** care stabilesc granițele și garantează unitatea noastră națională, "**conțin și obligațiuni în privința minorităților**

despre care aceleași tratate **prevăd că vor fi trecute în Constituția noastră** <ca o **garanție** că nici o lege particulară ,nici un regulament sau **dispoziție administrativă** ,nu vor putea să le nesocotească >"

/ "**Fie că au fost impuse [!!!] ,fie că noi le-am acceptat [!!!] ,**

nu se poate tăgădui și nu se poate ocoli în nici un chip **adevărul esențial** că atitudinea pe care o putem avea față de minorități **este precizată într-un contract internațional**

care ne garantează granițele actuale și deci unirea la un loc a poporului românesc. "

/ "Orice am spune,orice am face ,**nu se poate nesocoti** adevărul că **politica noastră față de minorități este topită** în însăși **existența granițelor actuale**, și că este un **element constitutiv** al însăși **granițelor românești**."

/ "**Dacă** alte țări pot duce **naționalismul lor de rasă pînă la frenezie** , **poziția noastră ne ordonă** să-l ducem pînă acolo unde întîlnește punctul de **echilibrul** dintre **afirmațiunea singelui și garanția politică a granițelor noastre** ."

P.Suciu / 1936

5.a) H.Otto Roth (P.G) ,Interzicerea plebiscitului german , 22 ianuarie '36

b) N.S.Ionescu -intervenție **c) I.Inculeț** (ministr.Interne) - răspuns (DAD, MO 22, șed. din 22 ian.'36 , pag. 890- 894)

[LD : reprezentanții minorității germane absentaseră la ultima parte de dezbateri parlamentare , la care își rostiseră discursurile -concluzive la Mesaj ,

Aznavorian și Tătărăscu .Cei doi nu s-au ocupat deloc de minorități , deși în dezbateri fuseseră destul de des invocate .

Pentru germani, însă, predominau **frământările interne din comunitate** , care îi determinaseră să recurgă la un "**Volksenscheid**" (plebiscit) , prevăzut pentru 26 ianuarie, pentru a **hotărâ organizarea lor viitoare** .

La sesizarea lui **SNIonescu** (20 ian) , **acest plebiscit a fost interzis de guvern.]**

Aluziv,Roth transmite niște semnale , un apel la diferențiere în aprecierea tendințelor germanilor, dar o face cu atîtă echivoc , încât este greu de descifrat crezul său.

Un discurs amplu, în care repetă necesitatea "**voțării generale**" , fără să spună **de ce și pe ce problemă erau germanii divizați ?**]

H.O.Roth / 22 ian. '36

▣ **Interzicerea votării generale**

" Dle președinte, d-lor deputați, **am luat cunoștință cu adîncă mîhnire** de **hotărârea guvernului de a se interzice votarea generală**

pusă la cale de către **Partidul German** , pentru ziua de **26 ianuarie**.

" **Ne întrebăm cu mare mirare** , care pot fi **motivele care au făcut guvernul să ia această măsură extraordinară**. Motivul invocat în **Comunicatul oficial**,

dat de către d-l ministru de Interne, **nu sunt deloc convingătoare**.

" **Poporul german** nu poate să nu **considere hotărârea guvernului , ca adînc jignitoare pentru el**.

Pentru ce i **se interzice exercitarea libertăților garantate prin Constituție**, și, tocmai astăzi, **cînd nevoile dinăuntru și dinafară ale poporului nostru** , se resimt **din ce în ce mai mult și mai penibil ?**

Poporul conducător al Statului , nu mai are voința de a se înțelege

În mod pașnic **cu populația germană ?**

În ultimul timp, noi **am bătut adesea , în zadar, la porțile guverului.**

Ele ne-au rămas închise. **Dorința de a căuta soluțiuni** și numai pentru problemele cele mai arzătoare , **dispare din an în an mai mult.**

" În fața acestei situații se va înțelege , cred, că **noi suntem siliți să vedem în interzicerea votării generale , expresiunile neîncrederii și a unei dispozițiuni deadreptul neamicală .**

H.O.Roth / 22 ian. '36

▣ Scopul votării generale

" **Care a fost sensul și scopul votării generale** , plănuită pentru **26 ianuarie ?**

Am vrut să exprimăm, prin această manifestare , **hotărârea poporului nostru de a se pune capăt divergenței de păreri** , care , de mai bine de doi ani, tulbură populația noastră , și să manifestăm în fața lumii faptul că **România este decisă să strângă toate puterile pozitive** de refacere și să restabilească pacea în sânul entității ei etnice.

" Nu ar fi fost chiar în interesul Statului să ajute acest **proces de clarificare ?**

Și nu **este foarte regretabil** faptul că **guvernul ne oprește** de a săvârși opera înțelegerii dintre noi și de a crea , prin aceasta, din nou, **baze mai solide și pentru raporturile populației germane cu poporul conducător de stat ?**

Deci trebuie să **regretăm hotărârea guvernului foarte mult** ,

protestând solemn contra măsurii luate **de a se interzice votarea generală.**

H.O.Roth / 22 ian. '36

▣ Votarea generală - nu este plebiscit !

" **Comunicatul** ministerului de Interne, **motivează interzicerea votării generale** , zicând că **aceasta ar fi în contradicere cu legile și obiceiurile țării.**

Lipsește însă în acest comunicat orice indicație , care anume **dispozițiuni ale Constituției sau ale legilor țării** le are în vedere guvernul.

Sunt ferm convins că **decizia populară , așa cum o plănuisem, intră absolut în cadrul libertății garantate de Constituție** , de **a-și putea exprima liber părerile politice.** Votarea generală este lipsită de orice element de drept public, ea reprezentând, pur și simplu, **o manifestare politică a populațiunii germane** , așa cum ea a avut loc de mai multe ori în decursul istoriei.

Presa română nu a avut dreptate , interpretând **votarea generală ca " plebiscit "** . Caracterul politic și juridic al unei astfel de manifestări populare **nu se deosebește întru nimic** de caracterul **Adunării Naționale a sașilor** din Transilvania din anul **1919** , care a votat alipirea de bună voie la România,

sau de **caracterul congreselor generale ale sașilor** din anii **1919 și 1933** , care au dat sașilor din Transilvania , cu știrea și aprobarea guvernului, **un statut național cuprinzător** și privitor la toate domeniile vieții lor.

[-----]

H.O.Roth / 22 ian. '36

▣ Criza germanilor = fenomen european

▣ Naționalismul german = neagresiv

[LD : Roth transmite , totuș, un semnal , un apel la diferențiere, pe care românii ar fi trebuit să-l sesizeze.]

" Poporul nostru , în ultimii ani , a trecut printr-o **gravă criză internă**, care nu este caracteristică pentru populația germană din România, ci constituie **un fenomen european general.** După cum se vedește , același proces politic a **isbucnit de curând , cu toată violența** , chiar și **în sânul poporului român.**

" Având în vedere această **asemănare a curentelor**, n-ar fi tocmai bine și de dorit , ca **să ne bazăm raporturile** noastre , încă mai conștient ca până acum,

pe principiul stimei reciproce ? Cu toată mâhnirea suferită zilele acestea, **țin să declar**, în numele **majorității covârșitoare a populației** noastre că noi totdeauna **suntem și vom fi dispuși și hotărâți de a adânci și mai bine încrederea reciprocă între noi și poporul conducător în Stat.**

" Naționalismul poporului nostru nu are caracter agresiv."

Acest naționalism este cât se poate de viu, are credință creatoare și de jertfă, însă este pacific și vrea să recunoască unde este bine.

Poporul român ar trebui să înțeleagă asta, și să nu mai asculte " cântecul" cum că noi ne-am primi toate ideile din Berlin,

și că ne-am aduce foarte rar aminte că România este patria noastră !

Vă pot da asigurarea, d-lor deputați, că noi stăm cu amândouă picioarele pe acest pământ întrupat în solul român,

respectând, ca o moștenire sfântă a trecutului nostru,

independența și originalitatea politicii noastre. "

Veți înțelege cât de greu am fost loviți în **interzicerea votării generale.**

Un popor nu poate suporta nimic mai cu greu **decât nedreptatea și jignirea.**

Răspunsul nostru la măsura luată de guvern nu este plângerea și reclamația, ci ferma hotărâre de a înfăptui acum și mai mult voința poporului.

Votarea generală este menită să fie exprimarea părerii populației noastre

într-o formă culturală, n-ar fi dus la tulburarea ordinii publice,

așa cum ea a fost tulburată zilele acestea cu ocazia **alegerilor**

din Suceava și Mehedinți, într-un mod așa de înspăimântător.

H.O.Roth / 22 ian. '36

▣ **Uniunea Poporului German.**

▣ **Deviza : unitate, disciplină, nedezbinare .**

În presă și în discuțiile cu reprezentanții guvernelor,

s-a spus mereu că dl Fabritius ar fi adus votarea generală.

DI Fabritius, în calitate de președinte al Uniunii Poporului German,

n-a făcut altceva decât să anunțe, hotărârea Uniunii, din care

toate fracțiunile poporului nostru fac parte, hotărâtă cu unanimitate de mai înainte.

" Votarea generală " nu era deci un act particular al d-lui Fabritius,

tot așa de puțin **un act autoritar din partea președintelui,**

ci era bazată pe hotărâri legale și unanime ale forumului.

" Strângerea întregului nostru popor, ca unitate politică bine încheată, nu este o invenție făcută sub regimul d-lui Fabritius.

Această disciplină datează de când există poporul nostru, ca minoritate.

Unitatea a fost de secole întregi, **porunca supremă printre noi,**

și lupta contra dezbinării prin partide datează tot de atunci.

"De aceea, **nu este logic și nu are nici o bază de fapt, de a se vedea**

în tendința populației noastre germane de a-și stabili unitatea ei, o primejdie.

Această imputare ni s-ar fi putut face cu tot atâta dreptate acum 15 ani, acum 10ani, sau 5 ani, ca și astăzi. " [-----]

" O absolută neînțelegere, o interpretare intenționat greșită,

au dat naștere acestei măsuri. Ne supunem, cu sânge rece, însă ne exprimăm

cu atât mai hotărât părerea că această interzicere constituie o gravă nedreptate

și o grea jignire pentru noi.

Vom urmări de azi înainte, cu hotărâre și mai fermă, și cu râvnă și mai sfântă,

idealul de desăvârșire a unității noastre politice în poporul nostru. "

" D-lor deputați, îmi permit a ruga onoratul guvern de a examina încă o dată motivele pe care

am avut onoarea să le invoc pentru ținerea acestei votări generale,

și de a ne comunica dacă măsura de interzicere, luată ieri, se menține,

și dacă da, care sunt motivele mai adânci, pentru hotărârea guvernului,

care constituie pentru noi o adâncă jignire politică și omenească. "

b) [N.S.Ionescu](#) / 22 ian.'35

▣ **Întrebarea din 20 ian.**

▣ **" Votul general" = plebiscit = referendum**

El a adresat zilele trecute **o întrebare** ministrului de Interne, în legătură cu acest fapt.

" În adevăr, de câțeva vreme , **în lumea din Ardeal** era **o deosebită agitație** , pentru că , **o parte din populația** acestei țări, o populație **muncitoare**, o populație **care își cunoaște totdeauna drepturile**, și , trebuie să recunoaștem, de cele mai multe ori **și îndatoririle sale**, de data aceasta era **într-o deosebită fierbere**.

" Era vorba de ceea ce numesc dumnealor în limba germană un **" Volksenscheid"** , adică ceea ce s-a tradus printr-un **" plebiscit"** .Traduceți-l dvs cum știți altfel, dar eu nu găsesc alt termen pentru votarea , unde poporul este chemat să decidă , decât termenul de **" plebiscit"** sau **" referendum"** popular, fie el mărginit la o parte a populației nopastre , sau la totalitatea unei anume părți din populația Țării Românești , aceea de origine germană.

" Se înțelege că **am fost îngrijat de această fierbere** , pentru că , într-adevăr, ea venea să se adauge la alte fierberi inerente vieții noastre de Stat , și peste care nu putem trece.

Era o fierbere electorală în plus, dar **de proporții mult mai mari**, decât acelea care sunt azi la ordinea zilei. **Lucru acesta nu putea trece neobservat** , pentru cine face politică , nu numai ca să aibă un mandat eletoral sau să ocupe un loc în Parlament, ci face politică ca să observe ce se petrece în țara asta.

" **În acest scop am adresat întrebarea** de luni, **20 ianuarie** d-lui ministru de Interne. .

Eu cred că **guvernul nu a avut nevoie de intervenția mea**, ca să ia măsura pe care a luat-o, iar promptitudinea cu care această măsură s-a luat , dovedește că guvernul era deja pe cale de a o lua, și că ceea ce am făcut eu **a fost numai o întâmplare coincidentală cu gândul guvernului de a opri această votare populară.** "

[N.S.Ionescu](#) / 22 ian.'35

▣ **Precizări, analogii, primejdii.**

Deoarece dl deputat Hans Otto Roth cere să fie lămurit asupra motivelor,

eu, care am ridicat chestiunea, **mă cred dator să aduc unele lămuriri.**

DI deputat Roth spune că ceea ce au dorit să facă , este **refacerea unității poporului german** și că această unitate **nu este o priejdie pentru poporul român.**

" Nu a spus nimeni acest lucru și nici **nu avem nici o dorință ca poporul german sau** -întrebuințez greșit cuvântul de poporul german - **Partidul German să nu fie din nou unitar** , așa cum a fost altădată, și nici nu cred că există **un partid românesc sau un om politic român** , care **să lucreze la sfărâmarea acestei unități** , sau **să se bucure de sfărâmarea ei.**

Însă nu aceasta era chestiunea care ne interesa pe noi. Nu unitatea Partidului German este pentru noi o amenințare , **ci practicile care se încearcă să se introducă** , practici pentru care **eu nu găsesc că crează un precedent** ce a invocat d-l Roth, adică **întrunirea de la Mediaș din ian.1919** , care a dat **vot de alipire la Statul Românesc.**

-**Fritz Connerth** : Motivarea a fost foarte frumoasă.

[**Atenție LD : cum s-a creat " mitul" lealității germanilor !**]

-**NS Ionescu** : Da, foarte frumos și literar redactată , se spunea :

< cu fiorii în spate a trebuit să votăm această alipire cu Statul român. >

Dacă vreți, îl citim acest vot. În adevăr , **e foarte frumos și vă face cinste** că **cel puțin ați spus ceea ce ați simțit.**

-I.Inculeț : Nu are nici o importanță chestiunea aceasta. Eu cred că trebuie să aplaudăm gestul frumos când o naționalitate întregă a aderat la Unire . (aplauze la majoritate)
N.S.Ionescu / 22 ian.'35

▣ **Dreptul de a convoca corpul electoral: guvernul.**

▣ **Partidele au organizații , ședințe, congrese .**

" Aici se discută altceva și anume : **dreptul de a convoca un corp electoral** atât de numeros , **face parte din drepturile unui partid ?**

Să mă ierte dl Roth, **în această chestiune, ca și în altele, noi nu ne-am înțeles.**

D-sa vrea să considere Partidul German sau populația germană din România , **ca o comunitate de drept public**, de drept internațional, care are dreptul să stea de vorbă cu toate forurile interne și externe ?

Ei bine, aceasta nu există ! Nu știm de ce d-l deputat Roth nu vrea să admită **că nu există acest drept**, și, dacă e nevoie, voi demonstra .

Ceea ce există e Partidul German . Numele de "german" îi este dat tot așa cum i se dă numele de Partid Național-Țărănesc , partid rutean, sau orice alt partid, este un nume care depășește un partid, după un anumit criteriu de origine.

Nu se poate admite ca ideea națională germană să fie baza ideologică

cu care acest partid **să lupte în contra partidelor românești .Aceasta nu se admite** , nici nu este permis prin **Tratatul minorităților** , pentru că , spre deosebire de noi , românii, **d-lor stau pe baza a două legi care îi protejează : Constituția**, care este a noastră , a tuturor, și **Tratatul minorităților** .

Și nici Constituția , nici Tratatul nu le dă acest drept.

-HORoth : Este și al dvs !

-NS Ionescu : Nu ne protejează pe noi.

Noi nu avem dreptul să ne plângem la Liga Națiunilor.

" **Dreptul de a convoca corpul electoral** - oricine a deschis o carete de drept constituțional, știe acest lucru - **face parte din așa -zisa suveranitate națională**

și **este un drept pe care îl exercită numai guvernul .**

Veți zice că nu ați convocat tot corpul electoral, ci numai membrii partidului.

Dar iată **Apelul** dr. Wolf , președintele provincial Sibiu al P.G , în "Tageblatt" :

alegătorii să vină cu **cartea de alegător** de la Cameră ;

a împărțit Transilvania în **cercuri electorale** : Bistrița, Reghinul Săsesc, Brașov, Sighișoara , etc , care , pe 26 ian., trebuiau să pornească cu fanfare, cu steaguri, la vot

-HORoth : Fiecare , în satul lui .**Ați înțeles greșit !** Votarea se face în sat .

Numai voturile se concentrează. [-----]

- **NS Ionescu :** Gândiți-vă dvs **ce ar fi dacă și partidele noastre românești ar chema alegătorii** , să vină în anumite localități, **să se pronunțe în anumite chestiunii de guvern, dacă aprobă sau nu cutare sau cutare măsură luată de guvern.?**

Nu s-ar da naștere la o **adevărată anarhie ?**

Partidele au organizații, organizate ierarhic : **comitete locale, județene. comitet central.**

Ele se adună și decid. Din când în când, fac congrese. Se adună, discută, votează.

Și aceasta , cu aprobarea organelor în drept.

N.S.Ionescu / 22 ian.'35

▣ **Disensiunile din P.G.**

▣ **Scopul plebiscitului**

"Ceea ce mă face pe mine să fiu **cu deosebire precaut** în această chestiune, este **scopul acestei votări**. Și nu scopul pe care îl deducem noi, ci acela pe care-l exprimă d-lor. Iar ceea ce voiesc d-lor , nu a început de acum , ci cam de un an și ceva , de când **această mișcare** , din sânul Partidului German , **a luat o înfățișare mai concretă.**

" **Iată ce spun d-lor** în hotărârea din **15 ian.1935** când s-a ținut ședința

Consiliului Național Săsesc : <Adversitățile pornite contra poporului nostru și

amenințarea ce apasă asupra drepturilor cetățenești , au unit toate forțele pentru a lupta solidar și conștient înăuntru și pentru apărarea dârză în afară . > Ce fel de partid este acela care are și un rol de apărare dârză " în afară " ?!

-HORoth : Înăuntru și în afara minorității noastre !

-NSIonescu : Mărturisiți, deci , că adunarea dvs avea un scop să lupte contra poporului majoritar !

-HORoth : Dacă ne recunoașteți ca partid, trebuie să ne recunoașteți și dreptul să avem atitudini politice și în afară de partid .

-NSIonescu : Acest " în afară " , în realitate este în afara hotarelor țării.

(**proteste la PG**) [Citează din niște apeluri ale lui Wolf și Fabritius]

De când s-a făcut Unirea, poporul săsesc , în afară de ce spune din gură - ceea ce poate fi o tactică - trebuie să recunoască , în interiorul său, că a avut din partea acestui popor românesc mai mult decât drepturile pe care i le recunoaște Constituția și Tratatul Minorităților, și nici o dată nu a căutat să le smulgă vreun drept, ca să poată fi justificată astfel o luptă contra populației majoritare , calificată ca o luptă " în afară " (aplauze la majoritate)

----- NS Ionescu -----

c.) **Ion Inculeț** (ministru de Interne) / 22 ian.'35

▣ **Răspunsul guvernului**

"Am apreciat întotdeauna lealitatea minorității germane din România, față de Statul Român. Am luat act cu satisfacție de declarația de astăzi a d-lui deputat Roth, în numele minorității germane, de credință față de Statul nostru.

Suntem gata , ca și în trecut , să-i ajutăm în clarificarea chestiunilor lor interne.

" Dacă am interzis acest plebiscit , a fost fiindcă nu ne putem împăca cu procedura adoptată. În cazul în discuțiune, s-a făcut o convocare a corpului electoral , fără ca guvernul sau ministerul de Interne să fi fost înștiințat.

Noi am fost înștiințați despre aceasta , de organele noastre de siguranță , la început, iar târziu am luat cunoștință din presă.

Vă dați seama că o astfel de procedură , din partea unei minorități conștiente ca cea germană, nu poate fi în nici un caz admisibilă și noi n-o putem accepta sub nici un motiv.

Dle Roth, este o mare deosebire între un congres și un plebiscit .

Congresul se face sub controlul și al opiniei publice și al autorităților ;

pe când plebiscitul este ceva cu totul secret și pe dedesubt.

Știm noi ce poate să iasă din acest plebiscit ? [-----]

" Prin urmare , vă rog să considerați interzicerea acestui plebiscit ,

nu ca un act de inamicitate , ci ca o interzicere a unei modalități neobișnuite

și chiar primejdioase în consecințele ei, fiindcă dacă astăzi dvs cereți un plebiscit , pentru clarificarea unor chestiuni - foarte legale și echitabile, poate - în mijlocul minorității dvs, dar pentru viitor dacă creem un astfel de precedent ,

vă dați dvs seama ce răspundere ne-am lua noi , admitând o astfel de procedură ?

Mai sunt și alte minorități. Vă dați seama ce chestiuni ar putea fi viciate pe cale plebiscitară ?" (**Vii aplauze la majoritate**)

" D-le Roth, lucrul acesta noi, care ținem la unitatea Statului nostru, dobândită cu atâtea jertfe și sacrificii , nu-l vom putea admite nici o dată.

Prin urmare , găsiți altă procedură și vă stăm cu desăvârșire la dispoziție pentru a o aproba " (**aplauze prelungite la majoritate**)

[LD : Roth se face că nu a înțeles ; insistă ; repetă argumentele .

Inculeț repetă contra argumentele]

-HORoth : Eu cred că n-a fost nici o procedură complicată ; întrebările au fost bine formulate, au fost foarte pecise. Prin urmare, fiindcă s-ar fi votat cu " da" sau " ba" , n-ar fi putut să iasă din acest vot nimic periculos pentru Stat, sau vreo jignire sau alt obstacol ...

Cred că nu este bine că ni s-a refuzat ... această votare ar fi dovedit că în poporul nostru

majoritatea o alcătuiesc oamenii moderati și înțelepti... ceea ce ar fi fost de folos și Statului român. Țin să repet încă o dată că **noi ne simțim** , prin această interdicere , **nedreptățiți** .[-----]
H.Roth -SN Ionescu ; I.Inculeț / 22 ian.'35

6.a.) Octavian Goga :alegerile parțiale : Suceava, Mehedinți, Hunedoara , 27 febr.'36

b) **Virgil Solomon** , replică : **Pactul de la Ciucea**
I.Mihalache, dr.Lupu, , Virgil Solomon , -polemici , intervenții ;
(DAD, MO 30, șed. de joi, 27 febr.'36, p. 1123 - 1149)

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ Partidul Național -Creștin

▣ Alegerile - prilej de verificare

[-----]

Confruntare : naționalismul ...

S-au răscolit , d-lor, **atâtea pasiuni**, încât realmente am putea să spunem că, pe urma acestor **injoncțiuni de patimi**, **țara s-a împărțit în două categorii de oameni**, dincolo de barierele partidelor politice.

Erau **unii pentru , alții contra**, după cum pe fiecare îl îndemna sufletul , **sau spre un naționalism integral , sau spre anumite concesiuni** , din punct de vedere național. **S-au răscolit patimi**, s-a revărsat **o ură neagră** , și , un om normal, un observator critic, care nu era amestecat în valurile politice, putea să-și pună întrebarea cu drept cuvânt : **aici sunt două partide care luptă unul cu altul pe câmpul politicii românești.**

Ce caută atunci acești escroci , să se intercaleze între cele două partide politice ?
Care este rostul lor ? De unde vin ei , cu hârția lor tipărită ? În ce-și moaie condeii lor ?
Ce au ei cu această vâltoare a politicii românești ?" [-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ PNC - PNTJ = două curente românești

▣ Amestecul gazetelor jidănești

" În definitiv, aici putem să zicem că **stau față în față forțele tumultuoase a două curente potrivnice**, dar pe care eu, observatorul critic, **pot să le consider ca fiind din același mare izvor al mișcării noastre naționale.**

Atunci ce cautau acești indivizi care n-a nimic comun cu noi ?

" Întrebarea era perfect justificată , însă răspunsul este foarte simplu : **era cauza lor în joc !**

Nu era o chestiune de luptă politică de la partid la partid , ci era **o problemă de existență pentru ei.**

De aici , **patima** , de aici **neagra revărsare de ură talmudică**, de aici **scormonirea tuturor impulsurilor latente, atavice**, și **asvârlirea lor în viața publică** , cu această ocaziune.

Gazetele lor au și fixat problema de la început , au pus-o limpede , au categorisit-o , au definit-o, și **au trecut-o în opinia publică** , în felul lor.

Vă voi cita acum , din **diverse gazete** , care fac toate parte **din aceeași familie sufletească :**
"Adevărul " , " Lupta " , " Cuvântul Liber " , pentru ca să **vă dau posibilitatea de a vedea**

atmosfera în care s-a făcut această alegere. Trebuie să vă atrag luarea aminte că **nu este indiferent pentru țară , cum este îndrumat spiritul public**,

în ce sens **se răscolește sufletul acestei țări.**

Sufletul românesc ne scapă însă din mâini, căci este , în fiecare zi, în toate fibrele lui,

pervertit de aceste invaziuni de cerneală străină. [-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ PNC = protejat al guvernului !

▣ PNC = reprezentantul hitlerismului !

▣ Goga = bancar, trădător, aventurier, hitlerist !

" Va să zică a trebuit ca din primul moment să se creeze un joc al aparențelor , care să mă înfățișeze înaintea țării într-o atmosferă defavorabilă .

Tot de aceea, din primul moment a trebuit să apar la alegerea de la Mehedinți , prin faptul că guvernul nu a pus candidat , ca un protejat al guvernului. [!!!!]

-I.Hudiță : **Așa este !** [-----]

-Goga : De aceea s-a spus de către gazete : guvernul susține acest partid, reprezentant în țară a hitlerismului , și purtând pe plaiurile Mehedinților drapelul german cu crucea încârligată . Pe urmă , a trebuit să fim înfățișați ce suntem noi, ce însemnăm noi, de unde s-a înființat acest partid, care este logica lui interioară , care este starea lui de suflet ; care este moralitatea lui . Și iată cum ne înfățișează ziarul " Adevărul " :

< Sunt strânsoarea ulițelor > < Aceste păsări răpitoare nu pot trăi în mijloculomeniei și decenței românești >

ACCuza și cu mine suntem păsări răpitoare ! Noi descindem direct din **<Lipitorile satului >** ale lui Alecsandri , **iar omenia și decența românească o reprezintă Blumenfeld și Goldenberg , care protestează** . Apoi **< Crucea dracului nu poate flutura pe pământul românesc >** și apoi **< Nu putem ajunge robii Germaniei >**

" Cine se înduioșează în această cheștiune și se congestionează ?

Indivizi care au scos " Gazeta Bucureștiului " sub ocupația nemțească și fiindcă e alta configurația politică la Berlin , ei au devenit anti-germani ! "

Noi am fost ce suntem și acum, și vom rămâne: **pur și simplu, români** .

Dar altă gazetă , - **tot una din acestea** - iată ce spune :

< Di Goga a luat pe umerii săi de poet , misiunea salvării bogătașilor din România și a intereselor bancare . >

Ce bogătași din România salvez eu , care sunt relațiile mele cu bogătașii din România ?

Nu le cunosc.Eu știu că v-am făcut o declarație solemnă aici, înainte cu vreo trei luni, că **am demisionat din orice instituție bancară , afară e Societatea Mica** , al cărei președinte am onoarea să fiu , după generalii Averescu și Coandă .

Aceasta nu împiedică pe **adversarii mei să trimită un fel de manifest roșu** ,

expediat în toate părțile, **multiplicat în sute de mii de exemplare** ,

în care pune tot felul de nume cu care m-ași găsi alături . Natural , e minciună.

Și ce relații am eu cu instituțiile bancare ? Mi se pare pur și simplu o idiotie.

Iată ce mai spune **"Adevărul"** : **< Di Octavian Goga, izgonit din Ardealul natal, ștampilat ca aventurier și reneșat, s-a concentrat în jungla saloanelor și anticamerelor acestui blestemat și Babilonic București al tuturor păcatelor >**

Așa se scrie la gazete , sub cenzură românească, așa se îndrumază spiritul public.

Ce este Capitala ? Jungla în care se adună toate canaliile , pentru ca să se dea un blestemat și babilonic București al tuturor păcatelor !

Escrocii moraliști ! Băgați bine de seamă unde am ajuns astăzi ! Și mai departe :

< Di Octavian Goga a făcut într-adevăr baie la admiral Palast , la Berlin, s-a întins pe plaja de nisip de la Waldsee și s-a scăldat în apa Iordanului hitlerist > [-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ Goga = vândut unguirilor, bolșevic național , terorist , huligan !

▣ Goga = hitlerist cu cruce încârligată !

" Cum spuneam, s-a creat o atmosferă defavorabilă nouă și s-au aruncat asupra mea toate adjectivele posibile, până unde - a coborât libertinajul de gândire și de exprimare , într-o presă pe care eu îmi permit s-o socot că nu este expresia sufletului românesc .

"De altfel, toate aceste behăituri n-au nimic de aface cu noi ,

pentru că românul , cum știți foarte bine, este liniștit , zâmbitor, blând, sceptic , dar nici o dată nu arată această neagră ură , care nu face decât să profere insulte. " În toate părțile s-a vorbit despre desmățul nostru .Sa spus că m-am înțolit < cu surtuc verde și cu pălăriuță cu pană ungiurească și apoi cu botforii și cămașa hitleristă . >

Cum m-am înțolit cu pălăriuță ungiurească o știe și o spune toată țara . Iată , au apărut de curând memoriile contelui Tisza , în mod postum, și s-au publicat acolo un schimb de scrisori care a avut loc în timpul războiului. Se spune unde va , într-o scrisoare de răspuns a lui Tisza către contele Czernin , prin care acesta îi cerea să se amnistieze toți românii din Ardeal , care au venit în Regat și au făcut propagandă pentru intrarea României în război ,și Tisza spune : < Da, îi amnistiez pe toți, afară de părintele Lucaci și de Goga . >

Iată pălăriuța ungiurească pe care am plimbat-o eu în cursul vieții mele.

[LD : Pactul de la Ciucea ! Să judece istoricii de mai târziu și posteritatea !]

-Virgil Solomon : Cum ați ajuns la pactul de la Ciucea ?

-Goga : Rămâne să judece aceasta istoriograful român de mai târziu , atunci când lucrurile se vor calma și când se va putea descifra , la o masă de scris , tot ce a rămas ca activitate de pe urma noastră , a fiecăruia. Ne va judeca istoriografia și posteritatea , în mod liniștit , și atunci se vor trage concluziile asupra fiecăruia. "

"S-a căutat să se învenineze atmosfera împotriva noastră . Se vorbea de < bolșevicii naționali > care încearcă < prin teroare > să ajungă < la o lovitură de stat . > Insultele au continuat pe același ton și pe toate coloanele .

E remarcabil că se vorbea numai de <gogo-cuziști > , despre < desmățul gogo-cuzist > , < huliganismul gogo-cuzist > < trenurile gogo-cuziste > pe toată linia.

De ce ? Fiindcă există un cuvânt care pentru ei este tabu : cuvântul <creștin >

Nu se publică cuvântul <creștin > și atunci eram doar < gogo-cuziști >

[-----]

Octavian Goga / 27 febr.'36

▣ Presa jidovească

▣ Otrăvirea spiritului românesc.

[LD : iată anunțată o măsură pe care Goga o va lua în prima zi a scurtei sale guvernări , din toamna 1937 : :suprimarea " Adevărului " și " Dimineții "]

" Acum mă rezum. Am vrut numai să vă arăt că atmosfera otrăvită , care s-a creat de către o presă mizerabilă , care nu are nici o legătură cu sufletul românesc , împrejurul unor oameni care au îndrăznit să plimbe în țară un ideal național-creștin , așa cum se reflecta el, în gândul lor.

" Ei bine , dlor, vă atrag atențiunea , dincolo de alegerea din Mehedinți , din care noi trebuie să tragem învățăminte, dincolo de interesele de partid , asupra operei de destrămare sufletească pe care o face această presă la noi în țară. Aici , la noi, sub apărarea soldaților noștri, să băgăm de seamă , se găsesc citadele de infuziune a spiritului public , care au ca obiectiv direct destrămare a sufletului agitat al poporului nostru.

" Dacă este vorba de o tulburare între o tabără românească și alta românească , suntem în dreptul nostru , fiindcă țara noastră trebuie s-o modelăm noi, și chiar dacă se săvârșesc greșeli , ele pot fi iertate , fiindcă sentimentul român , așa cum este el tulbure și câte o dată haotic, are dreptul să ceară cuvântul. Dar spiritul public al poporului nostru , în aceste zile, când țara se găsește politicește într-o perioadă de formațiune și de adolescență, cred că nu trebuie lăsată pe mâna străinilor ; pentru că spunea un biet gazetar care negăsindu-și un loc în altă parte , la un moment dat , s-a plasat la aceste gazete : " Dimineața " și " Adevărul " .

Îmi spunea după o lună de zile :

Știi că nu mai pot să trăiesc în această atmosferă .

Pentru ce ?

Pentru că acolo, în fiecare seară este un sinedriu , care discută chestiunile cotidiene

și care **dă rețeta pe care noi trebuie s-o executăm în dimineața următoare** .

Cine este în acel sinedriu ?

Pauker, Blumenfeld, Brănișteanu, Brauer. Toți aceștia se adună și ne dau cuvântul de ordine. Din prima zi s-a dat cuvântul de ordine .

Să știi că la noi " **Regele**" se scrie cu r mic ;

Plec , pentru că , **de câte ori am scris cuvântul " patrie" , mi l-au șters.**

" Vă spun aceasta în legătură cu **alegerea de la Mehedinți** , care a fost făcută

într-o atmosferă otrăvită de pirați , și , în calitatea mea de **bun român** - dincolo de orice bariere de partid - **vă atrag atenția tuturor românilor** din această țară , asupra **ravagiilor sufletești pe care le fac acești indivizi** ,

care vor trebui să dispară într-o zi ,

ori printr-o tendință de profilaxie sufletească, pe care **va veni un legiuitor s-o producă** ,

ori prin oprobiul public al vremurilor în care trăim. "

(**vii aplauze la PNC, strigăte de bravo**)

Octavian Goga / 27 febr.'36 / retro' 1919

▫ **Presa jidovească la schimbare de regim**

▫ **Catastrofa din Austro-Ungaria**

[**LD** , 29 mai , 2003 : **Poftim , istoricule, dă-ți cu părerea !** Goga are aici perfectă dreptate.

Același lucru s-a produs la noi , după '44 ! Și cu ce grave consecințe !

De ce adică, **despre toate națiile se pot emite și opinii negative,**

și numai despre evrei , nu , că ești mediat apostrofat de " **antisemitism** " ?

Dacă nu voi putea altfel, voi da sub formă de citat , **pentru că , de undeva de Sus,**

Goga mă va înțelege !]

" **Eu știu ce vorbesc.** Am văzut procesul sufletesc dintr-o altă societate .

Eu am văzut la **ce catastorfă a dus acest fenomen în altă parte.**

Știu ce înseamnă o **asociație parazită** , suprapusă asupra unei societăți exploatate.

Am văzut la unguri cum presa era toată jidovită ;

presa aceasta supralicita în **naționalism șovin împotriva noastră** ,

a **naționalităților din Ungaria de ieri.**

Presa aceasta a declarat război **Serbiei** , fără nici un fel de justificare .

I-a slujit pe contele **Tisza**. După ce contele **Tisza** a fost omorât, a trecut la contele **Karoly**

Presa aceasta jidovească l-a părăsit , apoi , pe contele **Karoly**,

și a trecut integral la **Bela Khun** , în prima zi **când s-a instalat bolșevismul la Budapesta.**

Dar merg mai departe . Prin verificarea mea personală , vă pot spune că

atunci când noi am intrat în Budapesta ,

această presă a venit și s-a pus la dispoziția noastră !

" Vă spun lucruri adevărate, trăite. **Fratele meu** , al cărui doliu îl port încă - și-l voi purta

totdeauna în sufletul meu - **s-a dus la Budapesta** , în perioada când armata noastră

era acolo. Ei bine, a fost solicitat de către conducătorul director -proprietar

al gazetei contelui **Tisza**, care i-a spus :

vreau să-ți fac o ofertă. Convorbirea avea loc în cabinetul de direcție al acestei gazete , a contelui **Tisza** , care trecuse prin toate evoluțiunile , și care i-a spus :

Eu cred că dvs nu ați venit la Budapesta ca să faceți numai un marș militar ;

cred că veniți să faceți politică aici .

Nu - a răspuns fratele meu - **nu vrem să facem politică : să și-o facă poporul ungar.**

A ! nu , a spus el, **aceasta ar fi o copilărie** De aceea, eu am de făcut următoarea **ofertă:**

sau **cumpărați această tipografie și o duceți întregă la dvs, la București** ,

sau **ascultați sfatul meu : cumpărați și tipografia și gazeta** ,

lăsați gazeta să apară mai departe aici, ca să facă politica dvs.

Prețul era relativ minimal. **Fratele meu** îmi spunea : În acest moment, **când am văzut**

atâta ticăloșie, eu, care cunoșteam trecutul, nu am îndrăznit să ridic ochii asupra lui ;

am îndreptat ochii spre tavan și **am văzut cum de pe perete se uita la mine**

contele **Tisza**, **care cu 6 gloanțe, căzuse omorât tot de evrei.**

Aveam ipresia că este o mare ticăloșie. L-am lăsat pe escroc și am plecat mai departe.
"Vă aduc această scenă zguduitoare , shakespeareiană , ca să vedeți în ce hal suntem noi ,
cu sufletul nostru exploatat și pus la cheremul indivizilor care fac negustorie de cerneală
pe spinarea acestui neam, ca să acapareze spiritul public și să-l îndrume spre toate erorile
și spre toate catastrofele .Aceasta este realitatea. (aplauze la PNC)

-dr.Virgil Solomon : V-ați gândit și la Szele Bella ? Este inadmisibil ca dvs,
care ați beneficiat de pe urma acestei prese ungurești , să vorbiți acum așa !

Bătaie parlamentară ...

(**Stenograma : protestări violente , sgomot la PNC. Se naște tumult în Adunare .**

Ședința se suspendă .) La redeschidere ... cere cuvântul la Regulament, Mihalache ...

-Ion Mihalache : D-lor deputați, țin să relev un fapt ne mai petrecut până acum
în anele parlamentare. În momentul când vorbea d-l Goga, dl dr Solomon l-a întrerupt.

Putea să fie admonestat de președ. Biroului, ca unul care n-a avut autorizația să vorbească.

" În loc ca d-l Goga , oratorul, să se adreseze președintelui Biroului pentru aplicarea

Regulamentului, d-sa a invitat- și noi am văzut în acest partid cu pretenții

quasi- militarizare - ce înseamnă invitarea șefului , însemnează să răspunzi :

"am înțeles, gata !" - a invitat pe dl Robu să ia în primire pe dl dr. Solomon.

" Țin să relev, întâi, originalitatea procedurii .Dl Goga inovează .

Rog pe dl președinte să constate dacă această inovare este compatibilă și cu

Regulamentul și cu prestigiul Camerei (aplauze la PNT)

" În al doilea rând, țin ca onorata Cameră , subliniind acest gest, să facă cunoștință cu spiritul
de care este condus dl Goga și partidul d-sale.

Dacă aici a cutezat așa, vă închipuiți până unde a mers cutezanța d-sale în afară,

unde nu era supus unui astfel de control. (aplauze la PNT)

" Las la aprecierea dvs oprobiul moral și cer președintelui Biroului să aplice oprobiul
Regulamentului " (aplauze la PNT)

(**Stenograma : dl deputat GhCuza apropiindu-se de d. deputat dr Virgil Solomon , care se
afla lângă tribună , în picioare, încearcă să-l îndepărteze , cuprinzându-l în brațe.**

Atunci **intervin mai mulți deputați din PNT și PNC**, în ajutorul d-lor deputați Solomon și Cuza .
Se naște **învălmășeală și tumult în Adunare .Ședința se suspendă iar.**

La reluare , urmează o ciorovăială privind aplicarea Regulamentului, deoarece bătaia fusese în
pauză... **LD : între penibil și hazliu**, la urma-urmei . Voi nota doar câteva replici pe autori,
nu în desfășurarea lor ... ele au fost secundate de mare **scandal, tumult, replici suprapuse ...**
și s-au răsfrânt asupra **președintelui de ședință, Moșoiu** , învinuit de părtinire .

Sigur însă : **mare tensiune, mare nervozitate .**

Ditamai "domnii " : **Mihalache- Argetoianu- Călinescu - Madgearu -Lupu - Tiberiu Moșoiu** ,
susținând pedepsirea sau nepedepsirea vinovaților ; discutând proceduri ; invocând dovezi și
mărturii , cerând trimiterea la Comisia de disciplină)

liniștea se stabilește ; ia cuvântul Goga

b) Virgil Solomon , replică

-**Iustin Stănescu** : Dl deputat Solomon are cuvântul în chestiune personală.

Cf Regulamentului , are voie să vorbească 10 minute.

-**Virgil Solomon** : Regret că simpla amintire a unui pact politic ,

a faimosului **Pact de la Ciucea**, poate provoca un scandal infernal , ca acela care a prilejuit[
LD : incidentul cu bătaia între el și Gh.Cuza]

Desigur că d-lor vor putea foarte greu să armonizeze principiile care au stat la baza acestui
pact, **cu doctrina d-lui Goga de astăzi.**

Dar nu vă înțeleg de ce dvs nu vă folosiți de acest prilej , când puteți lua cunoștință

de acest **pact secret**, care a dat **posibilitatea naționalității maghiare** - sau mai exact
păturii ei conducătoare - **să-și organizeze oficina** , în contra căreia, se pare,

că d-lor se revoltă astăzi , **în baza naționalismului integral.**

D- lor deputați, dl **Octavian Goga** , a încheiat un **pact politic** cu d-l dr.Emil Grandpierre ...

-**Nich.Robu** : Dle președinte, acesta este bolnav, are obiceiuri rele .

Dacă îl ții prea mult aici la tribună, face urât (**ilaritate**)

-**Virgil Solomon** : Am fost bun când te-am apărat de bătaia lui Gavrilă Marinescu .Acum te rog și eu să admiti să explic intervenția mea.

" **Pactul de la Ciucea**, spune că **Partidul Poporului și Partidul Maghiar fac parte integrantă.** Iar astăzi, d-l Goga vine și face **tirada naționalismului** . Nu am eu dreptul să protestez ?

Când articolele 2,3 și 4 spun... (**întreruperi, zgomot la PNC**)

-**I,Mihalache** : **Dle președinte, se pare că cineva are interesul să nu se lămurească această chestiune. Eu cred că dl Goga și PNC au interesul să lămurească odată pentru totdeauna , această chestiune.**

-**Solomon** : Nu mi-am permis să fiu lipsit de respect față de dl Goga, vreau, însă , **ca acest pact secret să intre în Monitorul Oficial** (**întreruperi pe băncile PNC**)

-**Tilică Ioanid** : d-le președinte, ridicăți-i cuvântul, **nu are voie să citească acte într-o "chestiune personală"** .

-**Idianculescu** : **Nu știi să prezidezi dacă nu-i iei cuvântul...**
(**întreruperi, mare zgomot**)

-**Solomon** : Vă întreb, unde etejignirea și ireverența mea, care l-a îndreptățit pe **dl Goga să dea ordin șefului de poliție al partidului d-sale să încerce să mă îmbrățișeze...**

" **Știu pe cine doare chestiunea.Știu că-i doare , d-lor vor să nege ceea ce au făcut , însă aceasta nu se poate .Este un act scris care rămâne. Cu ajutorul d-lui Goga, a intrat în Parlament unul din colaboratorii intimi ai lui Ștefan Tisza.** (**proteste la PNC**)

Istoria va judeca. Eu însă contest, în numele Ardealului, că acela care a iscălit un astfel de pact, să dea lecții de naționalism partidului nostru și președintelui lui "

(**aplauze la PNȚ ; proteste violente la PNC**)_Dvs , d-le președinte, sunteți obligat, față de acest Parlament, **să impuneți respectarea Regulamentului** .

Vă rog ca **pactul acesta pe care l-am citit să fie trecut în stenogramă ...**

-**Voci** : Nu l-a citit ...

-**Iustin Stănescu** : **A fost împiedicat ...**

-**Mihalache** : să ne spuneți dacă pactul va fi trecut în stenogramă ...

-**Stănescu** : **Va fi trecut ...** [**LD : pactul nu este trecut în stenogramă !**]

O.Goga , Virgil Solomon / 27 febr.'36

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , **15 nov.'36 - apr.'37**

7.)M.Mora ("Universul " , Liga Antirevizionistă Română) , discurs la mesaj, 24 nov.'36

(DAD , MO. 4 , șed. din 24 nov.'36, p. 33- 35)

[**LD : Mora este un antirevizionist pe linia " clasică" , a politicii titulesciene .**]

Doc.integral , fișier Diplomatie VI

[-----]

M.Mora / 24 nov.'36

▫ **Revizionism - Antirevizionsm**

▫ **Neliniște cronică .**

Grigore Filipescu , în expunerea de **la Senat**, făcea o **observațiune inițială** , pe care **o împărtășim cu toții** . Anume că **printr-o deziluzie universală și istorică** , **a doua zi după încetarea războiului mondial** , când lumea se aștepta la pace,

a început o neliniște generală și crescândă, din ce în ce mai profundă, pe întreg continentul nostru .

Pentru că constata că se dădea mai multă importanță chestiunii externe , care părea altă dată apanajul unor anumite personalități, va face și el câteva considerații .

Căror împrejurări se datorește această neliniște cronică ?

Cred că două sunt cauzele fundamentale care se găsesc la baza acestei neliniști :

criza economică și criza politică.

Cea dintâi , datorită consecințelor războiului și neputinței universale de a le tămădui.

Cea de-a doua, datorită păcatului originar : aliații au câștigat războiul dar au pierdut pacea , la care s-a adăugat faptul că unii învingători [Italia] au încurajat învinșii [Germania]

Are convingerea că ar fi putut să fie mai multă liniște și mai multă siguranță ,

dacă : I. ar fi existat respectarea integrală a Societății Națiunilor ;

II. ar fi existat respectarea integrală a tratatelor de pace , fără concesii ;

III. s-ar fi respectat integral alianța care a învins.

Pentru România , siguranța se poate obține în două comandamente :

a) suntem mari, dar **trebuie să fim și tari !**

b) suntem mulți, dar **trebuie să fim și uniți !**

[-----]

M.Mora / 24 nov.'36

▣ Revizionismul lui Mussolini.

▣ Revizionismul lui Hitler

▣ Receptări

[LD : cu ochii și urechile ațintite spre cei doi dictatori, cu nădejdea ancorată în disensiunile dintre ei, cu încă credința în Liga Națiunilor și alianțe]

" Am avut o mare mulțumire zilele acestea când am văzut că a fost destul ca să intervină

desamăgirea culminantă de la Milano [Mussolini] ,

ca să se producă o mobilizare generală la toate clasele , la toate vârstele,

de la studenți până la pensionari, de la un cap al țării până la altul ;

să se înregistreze o acțiune de protestare , nu atât contra discursului de la Milano ,]

cât în **contra acelor cari au fost îmbătați de el.** [-----]

Astfel, după ce la Milano, Mussolini a spus că vrea o revizuire și **viza în special Trianonul ,**

la Berlin, Hitler a considerat revizuirea posibilă, dar nu în direcția indicată de Mussolini,

ci **în toate direcțiunile,** ceea ce includea și Fiume, Triest , Trentin !

" În asemenea condițiuni , cred că putem avea oarecare liniște ,

nefiind surprinși de discursul de la Milano , nici seduși de articolul de la Berlin ,

dacă suntem tari și uniți. [-----]

M.Mora / 24 nov.'36

▣ Revizionismul Ungariei

Mai întâi, e bine să se știe , cu cifre precise , care este situațiunea adevărată pentru care Ungaria se silește să tulbure pacea , aplaudată de comandarii ei.

[Iugoslavia]

Pe teritoriul revendicat de unguri în această țară , există 3.688.134 croați și sloveni.

Înainte de " mutilarea" Ungariei , pe acest teritoriu trăiau 433.866 maghiari.

Dar Ungaria nu a contestat acest lucru , nici când a fost trasă e urechi pentru falsificarea

banilor francezi, nici când a fost condamnată ca "popor asasin" al unui rege [Alexandru]

și al unui ministru de externe [Barthou] (aplauze puternice)

[Cehoslovacia]

Pe teritoriul pe care l-a căpătat prin readucerea ei la viață liberă,

față de 2.315.909 slovaci și 446.000 ruteni, sunt și 681.000 maghiari.

[România]

Cifrele le cunoaștem mai bine. **Față de 3.211.452 români care se găseau în Transilvania , sunt 800.000 de maghiari.** Aceasta este cifra pe care și ungurii au dat-o înainte de război , neștiind ce-i așteaptă , și o recunosc și astăzi de exactă.

[**Mica Înțelegere**]

Cu alte cuvinte , în cele trei state , **sunt 1.900.000 de maghiari** , față de 7.200.000 de autohtoni , pe teritoriile pe care ei le uzurpaseră , la o populație de un total de 50.000.000 locuitori.

Și atunci , întreb pe revizionoiști :

de unde au ieșit cei 4 milioane de maghiari " mutilați " , legendă care a produs neliniște nu numai la noi , ci în general ? [-----]

M.Mora / 24 nov.'36

▣ **Revizionismul și dezarmarea .**

Tardieu semnala faptul că , de 15 ani , țările care revendicau , în numele revizuirii , teritorii de la vecinii lor , reclamau , în același timp , dezarmarea vecinilor !

La Geneva , cine era în fruntea acelor care cereau dezarmarea integrală ?

Rusia - care voia Basarabia ; Ungaria - care voia Transilvania ;

Germania -care are pretenții la polonezi , austrieci , belgieni , danezi , francezi .

[-----]

M.Mora / 24 nov.'36

▣ **Încheiere**

Am vrut ca aceste lucruri atît de minunate , atît de simțite și atît de importante pentru apărarea drepturilor noastre , atît de documentate și obiective , în felul expunerii lor , atît prin personalitățile care le-au spus cât și prin împrejurările în care s-au spus , să rămână în anele Senatului , iar în momentul când vom avea nevoie de o argumentare logică și tare , să putem avea în favoarea noastră **aportul marilor figuri naționale" (aplauze prelungite)**

M.Mora / 24 nov.'36

8.) Rom. Seișanu ("Universul" , Liga Antirevizionistă Română) , la Mesaj , 24 nov.'36

Pamfil Șeicaru (" Curentul ") , intervenții

(DAD, MO 4, șed. din 24 nov.'36 , p. 37- 40)

[LD : Seișanu este un antirevizionist din " noul val" , mai belicos , mai agresiv , cu neîncredere totală în Liga Națiunilor și utopia dezarmării .

Este primit cu aplauze de majoritatea PNL și PNC Deși nu-i pronunță numele , pare că Seișanu face o critică severă politiciii promovate de Titulescu.

Și nu pot spune că , în multe , nu are dreptate .]

/ Situația internațională - Politica externă a României /

/ Slăbirea autorității și eficacității Ligii Națiunilor /

/ Eșecul Conferinței dezarmării de la Geneva / Sfârșitul utopiei pacificării prin dezarmare /

/ Statutul discriminatoriu al minorităților / Egalitate de tratament a țărilor privind minoritățile /

/ Ungaria revizionistă / Poziția terților : Italia , Germania , cercuri Occidentale /

Pamfil Șeicaru : interpretarea pozițiilor / premilităria /

/ Concluzii : aprobă Răspunsul la Mesaj ; cere măsuri de pregătire militară /

Doc.integral la fișier Diplomație VI

[-----]

Romulus Seișanu / 24 nov.'36

▣ **Statutul minorităților**

▫ Inconsecvențe nejustificate

[LD : sinceră să fiu nu înțeleg maniera de abordare a lui Seșișanu .
Înțeleg substratul , dar nu analogia. Dar voi urmări argumentarea lui]

Dacă se recunoaște principiul egalității de drepturi în materie de înarmări,
dacă toate puterile îl acceptă , considerându-l logic și necesar,
pentru ce nu se aplică același principiu în materia minorităților etnice ,
spre a pune capăt unui regim excepțional și tranzitoriu ,
ce este în opoziție cu principiul și dreptul suveranității naționale ?

Pentru ce statele învinse să beneficieze, în scopuri militare ,
pentru mărirea și dezvoltarea forțelor lor armate **de principiul egalității de drepturi ,**
iar o parte din statele care au contribuit la victoria comună a aliaților , prin sacrificiile lor,
să continue a fi supuse unui regim nemeritat ,
ce aduce o știrbire suveranității , libertății și independenței lor ?

Pentru ce statele să fie împărțite în două categorii :
unele fără obligații prevăzute într-un tratat față de minoritățile lor etnice
și de deplină suveranitate ,
iar altele , cu obligații prevăzute într-un pact față de minoritățile lor etnice ,
și deci cu suveranitatea limitată ?

Ori același regim generalizat pentru toate statele ,
ori înlăturarea regimului excepțional impus câtorva State ! (aplauze)

Anul trecut , Polonia a pus această problemă importantă la Geneva
și **ar fi trebuit să fim și noi alături de ea.**

S-a spus atunci **că noi nu putem fi susținătorii** unei asemenea propuneri
care **ar duce o știrbire principiului intangibilității tratatelor !**
După câteva luni , însă , **am aprobat și susținut cererea Turciei**
cu privire la înlocuirea **Statutului strămtorilor ,** cu alt statut ,
convenabil Turciei și URSS,mai puțin convenabil nouă,
modificându-se astfel un tratat , prin Geneva !

De aceea, **dacă Ungaria va beneficia de egalitate în materie de înarmări,**
în acord cu aliații noștri, cu Polonia, Cehoslovacia și Iugoslavia,
să ne asigurăm și noi deplina suveranitate ,
căci **pactul minorităților** nu a fost introdus în tratat
decât cu scopul de a se asigura minorităților un regim convenabil
în prima fază de constituire și de consolidare a Statelor respective. "
Romulus Seșișanu / 24 nov.'36

▫ Ungaria revizionistă

▫ Sprijinul Italiei

▫ Sprijinul altora

Se pune și o altă chestiune : **ce urmărește de fapt Ungaria** prin cererea sa relativă la egalitatea
în materie de înarmări ? Desigur, **sporirea forței sale armate.**

Ca să apere frontierele sale ? Dar nimeni nu le amenință,
căci tocmai statele vecine, ce fac parte din Mica Înțelegere, sunt pentru respectarea lor.

În realitate, politica revizionistă a statului maghiar ,
vizează rectificarea acestor frontiere , cu alte cuvinte
înlăturarea și a clauzelor politice ale Tratatului de la Trianon.

De aceea, înarmările Ungariei au un scop bine determinat :
pregătirea sa pentru războiul de revanșe .

[LD : doamne ce frază urmează !!!]

Se știe prea bine că în urma **declarațiunii** pe care a făcut-o **Majestatea sa Carol al II-lea**
la Paris, în numele României și al Micii Înțelegeri, ca **și a repetatelor declarațiuni** ce s-au făcut
de către **șefii celorlalte State ale Micii Înțelegeri** ca și miniștrii de externe ai acestor State,

că nici România, nici Cehoslovacia, nici Iugoslavia , **nu au teritorii de cedat nimănui**, că drepturile lor asupra teritoriilor ce li s-au atribuit în urma victoriei câștigate , și a prăbușirii monarhiei Habsburgice , pe baza principiului naționalităților și a liberei determinări, **sunt imprescriptibile** și sub nici o formă , și în nici o împrejurare, **ele nu pot fi puse în discuțiune** , **nici de Societatea Națiunilor** , care este datoare să apere tratatele aplicate și în curs de aplicațiune , **și cu atât mai puțin de Ungaria** , care este **obligată să le respecte** , dacă dorește să beneficieze de binefacerile păcii. (aprobări, aplauze)

Italia

Ungaria , însă , din nefericire , este **încurajată direct sau indirect** , în politica sa revizionistă de **guvernul de la Roma** , de numeroase **asociații, personalități politice și culturale**, de o parte din **presa occidentală** , **influențate de intensa și tenacea propagandă ...**

De nenumărate ori și în împrejurări deosebite , **d-l Mussolini a făcut declarații** cu privire la **revizuirea Tratatului de la Trianon** și la **prietenia italo-maghiară**.

La Milano , **Mussolini a vorbit de injustiția făcută Ungariei** , prin mutilarea teritoriului ei milenar, ca și de cele **4 milioane de unguri despărțiți de frații lor**, prin trasarea fruntariilor Trianonului. În realitate , după datele oficiale ale recensămintelor efectuate de România, Cehoslovacia , Iugoslavia și Austria, **nu sunt 4 milioane de maghiari ci 2 milioane** (aplauze) iar dacă punem la socoteală și pe **secuii din Ardealul nostru- care nu sunt maghiari propriu-ziși** , **ci un trib de altă origine** - numărul lor s-ar ridica la **maximum 2.450.000** .

[-----] Astăzi , **nu poporul italian** de ale cărui sentimente favorabile nouă nu ne îndoim, dar **guvernul condus de dl Mussolini face o politică pro-maghiară** , revizionistă , și a încheiat o **înțelegere în trei - între Italia , Austria și Ungaria** , **opusă Micii Înțelegeri**.

Germania

S-a petrecut un fapt important în explicarea **politicii externe Germane în altă direcție** , **decât cea urmărită de Italia și Ungaria**. Șeful biroului de politică externă a Partidului Național Social, **Rosenberg**, a expus p.d.v. german **privind revizuirea tratatelor**.

Reiese că Germania **nu se consideră stat revizionist** , în sens absolut , și nici nu dorește să fie "**apostol salvator**" pentru **revizuirii fanteziste** . Această expunere a provocat **amărăciune și îngrijorare la Budapesta** , în **ajunul vizitei regentului Horthy la Roma**.

Curente occidentale revizioniste

Astfel, pe când Germania a diminuat revizuirea - s-a declarat formal contra revizuirii absolute -și deci împotriva revizuirii maghiare ,

în **statele occidentale constatăm cu regret existența unor curente politice revizioniste** , favorabile Ungariei . **În Anglia și Franța** , diferite personalități s-au pronunțat **pentru revizuirea Tratatului, susținând cu multă ușurință teza maghiară, împotriva României și a stăleor din Mica Înțelegere .**

Restaurarea Habsburgilor ...

-**Pamfil Șeicaru : Există o similitudine între teza franceza și cea italiană.**

Teza italiană este **mărturisită**. Teza franceză este **disimulată** : restaurarea Habsburgilor.

Pactul care a intervenit între Germania și Austria , prin care Germania a recunoscut Austria ca stat german, **nu este decât un armistițiu** , între **ciocnirea de interese germano-italiene**.

Pentru a se opune Anschlussului , italienii preconizează restaurarea Habsburgilor , fie întâi la **Viena**, fie întâi la **Budapesta** , pentru ca , ulterior, **să se refacă unitatea Austro-Ungariei**.

Acest lucru convine și tezei franceze , și, dacă n-o susține fățiș, este pentru a nu pierde în **jocul ei cu Mica Înțelegere** .

Articolul d-lui Rosenberg , coincide cu o anume **tendință a Germaniei** , de a atrage în zona ei de influență **Mica Înțelegere** .

Așa se explică lupta pe care o dă Italia pentru a atrage simpatia Iugoslaviei.

În consecință, oricare ar fi această teză, noi nu putem să fim pe linia perfectă

**a intereselor noastre . Aceste interese ale României, eu le rezum astfel :
cu cât vom fi mai tari din punct de vedere politic intern,
mai puțin destrămați și mai înarmați, cu atât vom fi mai prețuiți în afară " (aplauze)**

[**Romulus Seișanu** , enumără **episoade pro-revizioniste , pro-maghiare,
din Franța, Anglia, Olanda , America și Japonia ;**

Șeicaru se întreabă **ce fac miniștrii -ambasadori**, de ce nu sunt mai activi ;
ambii pledează pentru **întărirea contra-propagandei românești ;**

Călinescu și Șeicaru cer măsuri de **securitate la granița de Vest**,
pentru infiltrațiile dușmănoase .]

Romulus Seișanu / 24 nov.'36

▣ **Concluzii .**

▣ **Va vota Răspunsul la Mesaj**

Astăzi nimeni nu mai discută dezarmarea , **ci înarmarea ;**
nimeni nu mai cere limitarea înarmărilor, **ci intensificarea înarmărilor ;**
nimeni nu mai crede în **utopica pacificare a Genevei .**

" Noi trebuie să fim în gardă și să întărim nu numai alianțele ce le avem cu **Polonia ,**
cu statele din Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică ,

dar **să intensificăm înarmarea forțelor noastre militare(aplauze) ,**

să luăm **măsuri de apărare la granițele amenințate și la Est , și la Vest și la Sud,**
și **să pregătim națiunea armată ,**

spre a nu fi surprinși ca fecioarele din parabolă ,cu candela stinsă.

R.Seișanu , Pamfil Șeicaru / 24 nov.'36

9.) Romulus Seișanu, PRINCIPIUL NAȚIONALITĂȚILOR ,

LD : Unde este fișa ? Recuperează-o !

Atenție LD ! Este la nr.3 în acest fișier .

10.) dr.Mircea Isăcescu (Frontul Românesc -Vaida) , discurs la mesaj, 24 nov.'36

(DAD, MO 4 , șed. din 24 nov.'36 , p. 32- 37)

[LD : deputat de Constanța ; **ex- țărănist , ex lupist , ex-țărănist fără Lupu ,**
proaspăt convertit la **Frontul Românesc** . Ca parlamentar al Frontului ... încearcă și el
să prezinte doctrina noii formațiuni . Trei componente sunt precizate : **pro-carlism,**
" numerus valahicus" și ... antipartidism .

În rest ... un amestec de țărănist radical , altoit cu naționalism]

Doc.integral , fișier **Frontul Românesc I**

D.luca (ministrul de Interne) - precizări , angajamente

/ Revizuirea cetățeniei / Eliminarea străinilor cu pașaport /

/ Elementul românesc în comerț și meserii /

/ Înstrăinarea orașelor : Româizarea orașelor /

/ Politicianizarea administrației : româizarea administrației /

[-----]

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ **Deviza Frontul Românesc**

▣ **Numerus Valahicus ; numerus proportionalis**

" **Ocazia** care ni se prezintă tuturor la debaterile unei **Adrese de Răspuns la Mesaj,**
ne dă prilejul fiecărei grupări să arătăm punctul nostru de vedere ,

așa **cum credem că trebuie să se conducă o țară** ca să se administreze mai bine , iar **poporul să fie mai mulțumit** .

" De aceea, în numele **Frontului Românesc** , declar că **în ordinea internă** noi înțelegem ca **țara să se guverneze** ,

fără nici o deosebire **de provincialism**, fără nici o deosebire **de clasă**, fără nici o deosebire **de rasă**, și fără nici o deosebire **de confesiune** .

" **Frontul Românesc** înțelege **să se mențină pe principiul** pe care l-a enunțat conducătorul nostru , dl **dr. Al.Vaida Voevod** ,

principiul lui numerus valahicus și numerus proportionalis .

S-ar părea că **expunând cele patru puncte cardinale** ale concepției noastre , noi **am fi de acord și cu alte grupări politice**.

Ne deosebim însă fundamental când înțelegem să **filtrăm aceste idei prin prisma principiului numerus valahicus sau numerus proportionalis** , **singurul care poate să dea satisfacțiune deplină poporului românesc și să-l pună în drepturile care i se cuvin, ca stăpâni ai acestei țări, pe care el a apărut-o în decurs de două milenii** , în contra oricui și a tuturor.

Să-mi permiteți să dau **câteva exemple** foarte succinte , numai ca să **ilustrez necesitatea lui numerus valahicus**.

În industrie și comerț, care este **proporționalitatea elementului românesc** ? Am aici datele oficiale.

În **156 de întreprinderi controlate** , din cele 3.000 existente,

Personalul superior administrativ este compus din :

101 străini cu pașaport , **210 minoritari** , și **numai 24 de români**.

Personalul inferior administrativ : **352 străini**, **1.302 minoritari** și **913 români** .

Lucrători calificați : **184 străini**, **732 minoritari** , **900 români**

Lucrători necalificați : **94 străini**, **351 minoritari** , **820 români**

Noi avem proporție mai mare numai la lucrători necalificați și prost plătiți .

Personal tehnic superior : **51 străini**, **53 minoritari**, **62 de români**.

Personal tehnic inferior : **204 străini**, **215 minoritari** **118 români**

Lucrători de rând : **308 străini**, **7.616 minoritari** , **9.468 români** .

/ În cele **42 de întreprinderi din Banat** :

82% străini , **18 % români** ;Nu mai citesc detaliile !

"**Noi, Românii, facem tot ce putem** , prin guvernările ce s-au succedat de la război și până azi, ca să **încurajăm majorarea elementului străin și minoritar în toate domeniile** , fie de **instrucție publică** , fie de **comerț** , fie în **industrie** .

-dr. N. Hasnaș : Nu ești nedrept ?

-dr.Isăcescu : Dă ex cu **Facultățile de medicină** care , cu toate opreliștile , au în **majoritate străini și minoritari**.

" **De ochii lumii se fac legi, se iau măsuri**, pentru ca **să se dea o satisfacție de moment elementului românesc oropsit** . Dar toate aceste **guvernări** , pentru că de atunci s-au

succedat mai multe , au făcut ca **prin măsuri administrative** ,

nu numai să se eludeze prima măsură luată, de a se păstra proporția cuvenită,

dar ca numărul românilor să fie întrecut cu vârf și îndesat , **dând posibilitate tuturor elementelor străine să copleșească elementul nostru românesc** .

Mircea Isăcescu -D.luca / 24 nov.'36

▣ **Protejarea elementului românesc**

-Isăcescu : Are o statistică dată de minister.

Numai în municipiul **Constanța**, se **găsesc 540 de patroni străini cu pașaport**, cu firme înscrise la Camera de comerț și industrie, iar la aceștia mai sunt trecuți ca **salariații, 738 persoane** , tot **străini, cu pașaport**.

Și mai sunt încă 1.372 de străini, cu pașaport, fără profesioni .

Ei caută prin toate mijloacele să exploateze poporul nostru .

El a ridicat de multe ori această problemă , dar nu s-a rezolvat nimic !

Deși există o lege de protejare a elementului românesc, ea nu se respectă !

Din 19 Case de comerț care aprovizionează vapoarele , majoritatea sunt ale străinilor cu pașaport , care fac câștiguri imense, în dauna producătorilor și comercianților români.

Deși există o lege de acordare condiționată a Brevetelor pentru băuturi spirtoase (cetățean român ; armata făcută ; etc etc) la Constanța sunt străini cu pașaport care le-au obținut, s-au îmbogățit, și-au făcut palate .

Ex. trei frați Antoniadis ,străini cu pașaport, deveniți printre cei mai bogați , care și-au păstrat brevetele cu bani grei... ;

-VTPrelipceanu(PNC) : Și la Fălticeni 3 cârciumari , cărora dl Chirculescu a dat ordin să li se retragă brevetul... și acum sunt neclintii ..

-Radu Roșculeț (PNL) : ar fi bine ca dr.Isăcescu să spună ce sumă și cui s-a dat pentru că este f.adevărat , la Constanța, majoritatea cârciumarilor sunt străini cu pașaport .

-D.Luca (ministru de Interne) : Pentru că țara este sătulă de vorbe, iar în chestia aceasta suntem deopotrivă de îndurerăți cu toții , atât cei din Parlament , cât și cei din afară de Parlament , vă rog să semnalati cazurile concrete ce cunoașteți și vă promit că după aceea nu veți mai avea posibilitatea de a vă ridica la tribună pe aceste chestiuni , căci voi lua fără întârziere toate măsurile.

În ce privește cazurile de la Fălticeni (Baia) , am fost și eu sesizat și voi lua toate măsurile,dar vă rog să întrebați pe prefectul județului , ce măsuri am luat contra organelor administrative constatate vinovate și dacă n-am ridicat fără ezitare dreptul celor ce aveau un asemenea brevet și astăzi, în locul lor, funcționează români (aplauze la PNL)

Orice ne-ar pretinde adversitățile noastre politice, trebuie să recunoaștem că , indiferent de partidul căruia am aparține fiecare dintre noi, toți suntem buni români și toți suntem la datoria de a apăra și promova interesele românești (aplauze la PNL)

-V.T.Prelipceanu : D-le ministru, este foarte adevărat , mi s-au adus la cunoștință unele dispoziții ale dvs , în care v-ați comportat ca un bun ministru și ca un adevărat Român. Nu am nimic de zis.

Însă am să revin cu chestia pe care am ridicat-o , când dvs nu erați ministru de Interne, și am nădejdea că nu vă veți schimba aceste sentimente , și mă voi bucura când dvs veți lua măsurile de cuviință în cazurile pe care le-am semnalat .

-D.Luca : Nu este nevoie, d-le deputat să-mi amintiți că nu am fost tot timpul acestor 3 ani ministru de Interne , fiindcă de 3 ani la Ministerul de Interne s-a continuat o politică hotărâtă de promovare a intereselor românești și deci, indiferent cine a fost titularul, așa s-a urmat , iar eu urmez drumul tras de dl Inculeț " (aplauze la PNL)

-Dr.M.Isăcescu : Iau act de declarația făcută de dl ministru de Interne și mă bucur pentru efectele de viitor pe care le așteptăm de la ceea ce d-sa s-a angajat în fața Camerei și a țării . Eu îi voi semnală aceste cazuri , nominal.

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Revizuirea cetățeniei

▫ Eliminarea străinilor cu pașaport

[LD : nu știu cum a trecut aceas punct al revizuirii cetățeniei . cred că de la ACCuza - la Goga - acum la Vaida . Cert este că semnale s-au dat destule , încât , în 1937, când Goga va trece la revizuire... să nu se fi făcut atâta scandal că nu au știut !]

" În rezumat , Frontul Românesc, la momentul său, va face o revizuire a tuturor încetățenirilor de la război încoace - mai ales când se dovedește zilnic cum s-au făcut unele încetățeniri - și că va elimina din țară pe toți acei care s-au făcut cetățeni români prin fraudă - și se pare că numărul lor trece de 500.000 -iar față de străinii cu pașaport înțelegem să-i îndepărtăm din toate ramurile de activitate :

comerț, meserii, industrii, etc. și să-i înlocuim prin români "

[-----]

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Elementul românesc în comerț și meserii

Elementul românesc în aceste domenii, este ca și inexistent .

La Constanța, 30 % sunt străini cu pașaport , 60% sunt minoritari , 10 % sunt români .

Frontul Românesc ține să afirme că **datoria unui guvern** de mâine este **să pregătească elementele românești** cel mai bine dotate , pe cheltuiala Statului , și să le ajute pentru **ca ele să înlocuiască , treptat , elementele străine** , care sunt cu pașaport , în totalitatea lor, **iar pe minoritari , în proporție numerică.**

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Românizarea orașelor

Un alt aspect al problemei care se pune în discuție de către *Frontul Românesc* este **aspectul orașelor din ținuturile alipite** , și chiar al celor din **Moldova**.

Orașele noastre sunt încăpute , într-o proporție nu numai îngrijorătoare , dar dezastruos de îngrijorătoare pentru neamul românesc - **pe mâinile elementelor străine sau minoritare .**

-**VTPrelipceanu** : Chiar și Bucureștii ...

-**Isăcescu** : **Chiar și Bucureștii**, aveți perfectă dreptate . Uitați-vă în orice teatru sau la orice **local de distracție** , și unde trebuie să cheltuești .

Veți vedea acolo, în proporție de **cel puțin 80 %** , numai **elemente minoritare**

.Acesta arată și **gradul lor de cultură** dar , mai ales, gradul de **bunăstare economică**.

Ei au resurse care le permit să se distreze ,

iar **românul nu are nici cu ce să-și trimită copilul la școală !**

" De aceea, una dintre grijile guvernanților trebuie să fie românizarea orașelor ."

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Românizarea administrației

" **Eu nu văd posibilă o românizare cu actuala lege administrativă .**

Legea administrativă , cu alegeri de **consilii comunale** în orașe cu **populație minoritară**, **va da un consiliu minoritar , va da un primar minoritar.**

Ce este mai **logic** și mai **firesc** decât ca ei să **încurajeze elementele lor** , pentru că ei sunt în majoritate și prin urmare **vor lua totdeauna măsuri administrative în contra timidelor elemente românești** , care vor încerca să pătrundă în **aceste cetăți** din mijlocul Țării Românești , însă **încăpute pe mâna minorităților** , grație împrejurărilor.

" Prin urmare, **noi înțelegem ca să transformăm** - și din alte motive , printre care **despoliticianizarea satelor** - pe primar, care este **capul unei clici politice** și **care nu face deloc acolo administrație** ,

ci numai **favoruri pentru partizanii** care l-au sprijinit să ajungă primar ;

să transformăm primarul într-un magistrat administrativ , care să nu execute decât comandamentele superioare ale neamului nostru românesc.

În cadrul legilor , el să discute deciziunile consiliului ales, cu privire la buget,

primarul rămânând un funcționar de carieră , un magistrat administrativ.

Numai în felul acesta credem că vom despoliticianiza , de o parte, **satele**,

iar pe de altă parte, **vom ajunge să românizăm** , treptat , treptat ,

aceste citadele ale orașelor minoritare , înfipte în trupul poporului românesc. "

[-----]

Mircea Isăcescu / 23 nov.'36

11.) **Iosif Willer** (P.Maghiar) , discurs la Mesaj, Cameră , 25 nov.'36

(DAD, MO 4, șed. de miercuri, 25 nov.'36 , p. 46 - 51)

[LD : **Ședința este condusă de vicepreșed. Emil Labonțiu** ; Willer este un parlamentar

" **diplomat**" , **prudent chiar, cu experiență**, bun cunoscător al limbii și mentalităților românești.

Știe să ceară, să ocolească întrebările, să fie ironic sau agresiv, după împrejurări și interlocutor. Nu ridică **nici o chestiune de interes general**, economic , social ,cultural, diplomatic , privind societatea și statul în care trăesc maghiarii.

Nici despre ungurii , pe care îi reprezintă , nu se pot afla multe lucruri .

Doleanțe și cereri. Atât. De data asta, parcă mai puține.

Problema **revizionismului extern**, la ordinea zilei, pentru el **nu există.**]

Doc.integral - **fișier Unguri II**

Willer versus I.Pop, Șt.Pop, Ghiță Pop (polemică)

Willer versus Ghiță Pop , G.Bota , Aurelian Bentoiu (polemic)

Iosif Willer / 25 nov.'36

▣ Problema minoritară

" Am mai accentuat în repetate rânduri că una dintre cele mai importante **condițiuni ale consolidării țării este : rezolvarea definitivă a problemei minoritare**, spre mulțumirea tuturor . **Avem ferma convingere** că această părere **o împărtășesc chiar și conducătorii vieții noastre politice** ,

cel puțin **cei care înțeleg să se debaraseze de niște idei preconcepute** ,

preferând interesele superioare ale națiunii ,

față de **succese personale trecătoare** , ori de **popularitate momentană** a partidului lor.

" **Astăzi, când lumea civilizată merge spre o îngrozitoare prăpastie**,

și cum **popoarele nu le putem salva de catastrofă decât cu forțe unite și un adânc simț de răspundere** , trebuie **să stăruim cu lealitate și bună credință reciprocă**,

că **tratamentul problemei minoritare** , care este atât de importantă chiar și pentru viitorul Statului, **să fie îndrumat spre o direcție sănătoasă și mulțumitoare** pentru toată lumea.

" Vă declar că **dorim să ținem cont de realitate** .

Nu vrem să uităm , dar să nu uitați nici dvs , că **suntem și noi, minoritarii**,

cetățeni cinstiți ai României , trăim în regiuni unde **majoritari și minoritari**, români , maghiari și germani , **locuiesc împreună și în mai multe părți amestecat**.

" **Suntem aici ca să asigurăm** - în bună înțelegere cu dvs și cu respectarea intereselor Statului - **posibilitatea conviețuirii pașnice ale acestor popoare**

și ca să vă arătăm **pedicile care opresc propășirea** propriului nostru neam ,

cerând înlăturarea acestor greutăți.

" Așa dar , activitatea noastră își are importanța , chiar și **din p.d.v. al consolidării țării** .

Președintele nostru* v-a oferit anul trecut **sincera noastră colaborare și**

cu toate că cuvintele lui au căpătat un răspuns uimitor și nemeritat ,

în interesul cauzei , **vă reînvoim declarația de anul trecut** ,

subliniind și de data aceasta **deplina noastră bunăvoință** . "

[**Nota** LD , pentru discursul lui Gh.Bethlen din 5 dec.'35 , și remarcile lui Titulescu :

Ori este o **ipocrizie politicianistă** fără margini, ori este , în sfârșit, **un moment de panică**, -în fața măsurilor de protecție națională inițiate de guvern - **nici o dată șeful PM nu vorbise astfel !** Dar atenție la anumite accente , anumite echivocuri, care sunt tot atâtea **grave și neadevărate culpabilizări.**]

Iosif Willer / 25 nov.'36

▣ Declarație de stil

▣ Avertismente

[LD : probă de umilitate arogantă ; probă de politețe glacială și diplomatică ; aceleași doleanțe și presiuni , într-un alt limbaj]

" **DI Dinu Brătianu** , președ. PNL, a simțit **actualitatea chestiunii minoritare** ; aceasta reese și din **declarațiunea d-sale** , rostită la **Congresul de la Oradea**, spunând că **minoritățile din România sunt mulțumite cu situația lor** .

Este firesc ca dl Dinu Brătianu , ca bun patriot , își pune fiecare cuvânt în concordanță cu interesele națiunii sale .

" **Dacă , însă , aici , între noi , dorim să vorbim cu franchețe și urmărim rezultate reale , găsim că ar fi bine să întrebăm și să ascultăm însăși minoritățile , căci ele sunt cele mai chemate să răspundă .**

" Suntem de părere , d-lor , că **ar fi greșit să așteptați de la noi** repetarea veșnică a declarațiunilor de lealitate și , de asemenea , **ar fi o greșeală fundamentală , dacă ați refuza să ascultați dorințele și plângerile noastre .**

Căci **faptul în sine , că venim aici la tribuna țării** cu diferite cerințe și observațiuni , vorbește despre **loialitatea noastră** și vă rog să mă credeți că vom fi cei mai fericiți , văzând că **doleanțele noastre vor fi examinate și soluționate .**

" Vă rog , deci , d-lor deputați , **să binevoiți să mă ascultați prietenește .**

Luați în considerație că **îmi fac pur și simplu datoria față de poporul și partidul maghiar** , în numele căruia am onoarea a vă vorbi , și **stau departe de intenția de a fi provocator , știind foarte bine că , printr-o atitudine inadmisibilă , mi-aș agrava propriul meu rol , precum și situația consângenilor mei .**

losif Willer / 25 nov.'36

▣ **Doleanțele minoritare :**

▣ **Dreptul la viață , la existență**

" Dreptul cel mai elementar și cel mai natural al fiecărui om , precum și al fiecărui popor , este : **dreptul la viață , dreptul la existență** , și anume la o existență omenească .

Acest drept elementar ne este din zi în zi mai periclitat .

Straturile noastre intelectuale au primit nu de mult **o lovitură mortală** , și nu văd nici un semn care ar arăta îmbunătățirea situației în viitor .

Funcționarii publici

Funcționarii publici minoritari au fost **aruncați pe drumuri și** ,

cu toate că dl prim-ministru a declarat în fața delegației partidului nostru , **iar d-l ministru de Finanțe** în ședință plenară a Parlamentului , **că cei concediați** , în modul cel mai firesc , **vor primi pensia corespunzătoare** anilor serviți ,

totuși nu s-a luat nici o măsură în această privință .

Ba chiar **nici cei bolnavi nu obțin ieșirea la pensie** până nu prezintă **certificate** asupra trecerii **examenului la limba română** ; iar procurarea unor astfel de certificate le este imposibilă , tocmai din motivul că sunt bolnavi .

În locul celor concediați cu duiumul , **nu au fost numiți aproape nici un maghiar !**

Suntem eliminați , pe rând , și din întreprinderile industriale și comerciale !

În zadar am primit asigurări cu ocazia desbaterii **legii asupra protecției muncii naționale** , că noțiunea de **" român "** înseamnă **" cetățenie română "** , și deci că cuprinde și pe cetățenii minoritari ; **presiuni multiple** constrâng întreprinderile la **concedierea angajaților minoritari** fac imposibilă angajarea noilor brațe de muncă minoritare .

-Ionel Pop (PNT) : D-le Willer , Credeți oare dvs că funcționarii români , tot din Ardeal , nu au avut aceeași soartă , pe care dvs o descrieți și în contra căreia vă plângeți ? Nu sunt printre funcționarii români din Ardeal , o serie de concediați ?

-Willer : Din cauză că nu știu românește ?

-Ionel Pop : Din orice cauze .Vreau să vă atrag atenția că nu este un tratament aplicat în special funcționarilor unguri . [**dă o serie de exemple**]

-E.Abrudbanyai : Dvs citați niște cazuri , **noi suferim de un tratament general .**

-Francisc Laar : Dvs aprobați acest procedeu ?

-Willer : Eu sunt aici ca să **arăt ce ne doare pe noi ; cu examenul de I.română au fost aruncați în stadă funcționari unguri** , deși vorbesc românește mai bine decât românii . Este o doleanță specific minoritară .

Noi am fi de acord cu **" numerus valahicus "** , dar **acum se aplică " numerus nullus "**

Învățătorii confesionali și preoții

Tot o situație tristă despre care nu aveți cunoștință este cea a **învățătorilor confesionali și**

a preoților. Lipsa totală a ajutorului de Stat , **disproporția , mai bine zis nedreptatea făcută preoților , lovește tocmai în clasa intelectuală** și face ca tinerii să fugă de aceste cariere , care ar fi cele mai potrivite pentru a îndrepta poporul spre o viață cumpătată și cu frica de Dumnezeu , cariere prin care acești oameni îndeplinesc o misiune în Stat .

- **VTPrelipceanu (PNC) : Această problemă a preoților nu trebuie s-o socotiți ca privind exclusiv pe minoritari. Dvs trebuie să știți că sunt preoți ortodoxi , care fac parte din biserica dominantă de Stat , și care funcționează onorofic, fără salariu. De aceea, nu trebuie să faceți din această situațiune un pretext de învinuire a unor persecuții în contra minoritarilor , fiindcă constatările dvs sunt nedrepte**

- **Willer : D-le deputat Prelipceanu , cu ce am meritat eu de la dvs acest limbaj atât de ostil ? [LD Atenție la proces de intenție !]**

-**VTPrelipceanu : Nu este ostil, este drept !**

-**Willer : Eu am spus acest lucruși la minister, și mi s-a promis că vom discuta la buget .**

-**Justin Stănescu (PNL) : Sunt 6.000 de preoți ortodoxi care slujesc onorific.**

-**Willer : Eu sunt primul care va protesta contra acestei situații.**

-**VTPrelipceanu : Bugetul Statului nu poate să satisfacă aceste cerinți, și nu este permis să bateți monedă din această neputință de a satisface dezideratele dvs Dvs întrebuițați un limbaj de domnișoară de pension , pentru a spune lucruri care sunt direct jignitoare pentru noi .**

-**Willer : Am avut prilejul să arăt d-lui ministru că, de pildă, episcopul Bisericii Unitariene, are mai puțină leafă decât portarul Parlamentului.**

-**NCPopescu (PNL) D-le deputat , vă urmăresc totdeauna de la tribună , și aș vrea să aud o dată , din partea unui reprezentant al dvs , relevându-se un lucru bun făcut de administrația noastră Dvs vorbiți numai de persecuțiuni .**

-**Willer : Vă rog să așteptați sfârșitul, când veți auzi și aceasta .**

losif Willer / 25 nov.'36

Ionel Pop, Ștefan Pop, Ghiță Pop / intervenții

▣ Școlile de Stat, școlile confesionale

În afară de situația precară a generației de astăzi, grija noastră cea mare este ce o să fie cu copiii noștri . Învățământul primar, profesional se lovește de greutateți mai mari.

Art.7 din legea învățământului primar al Statului, dă posibilitatea ca elevii minoritari să fie educați în limba lor maternă .Față de aceasta, **statistica secțiunilor maghiare de la școlile primare de Stat , precum și a elevilor maghiari, arată o situație precară.**

Din cele 427 școli primare de Stat ,care ar trebui să aibă secțiuni maghiare ,

la sfârșitul anului 1934 / 1935 ,după 5 ani, nu sunt decât **112 școli cu secțiuni maghiare .**

În aceste 112 școli, **sunt cuprinși 11.480 copii maghiari,**

dar **175.000 copii maghiari nu sunt cuprinși în aceste școli .**

-**Ionel Pop : Câte școli de Stat au fost în Ardeal , înainte de 1918 , cu limba de predare românească ?**

-**Willer : Nu vreau să înveninez situația [LD ?!] ;**

pentru că poporul meu m-a trimis aici să vorbesc cu dvs nu asupra trecutului, ci asupra viitorului .[-----]

-**Ionel Pop : Înainte de unire nu exista în Ardeal nici o școală de Stat cu secțiune românească !**

-**Willer : Vă mulțumesc foarte mult, dle deputat Pop, și nu știți cât de recunoscător vă sunt față de această intervenție , atât de ostilă, atât de plină de venin .Dvs, astfel, vă justificați foarte mult .**

[LD Atenție la proces de intenție !]

-**Ionel Pop : Nu am nici o ostilitate , nici față de dvs personal, pe care vă stimez foarte mult, și cu atât mai puțin față de cetățenii acestei țări , reprezentați prin dvs, adică față de concetățenii unguri. Eu admit că se fac greșeli în ceea ce privește tratamentul**

acestor cetățeni ai României , și avem cu toții bunăvoința ca minoritățile din România să aibă ,în ce privește cetățenia, o mentalitate românească.

Însă, atunci **când dvs puneți chestiunea în mod tendențios**, să-mi permiteți să intevin și să arăt că **anumite doleanțe pe care dvs le aduceți aici, nu sunt specifice ungurești ,ci ale țării întregi.**

-Willer : Când eu v-am spus că noi am dat ajutor de stat școlilor dvs [**confesionale**] , iar dvs nu ne dați, ce tendențiozitate este asta ? **Vrem să primim și noi ajutor de Stat !**

-Ștefan Pop : **Sub regimul unguresc , era o singură școală românească pe care o ajutați dvs. Aceasta este mica deosebire , dintre vechiul regim și regimul nostru .**

-Willer : **Dta ești expert specialist în această materie ! Cum poți să spui aceasta ?!**

Iosif Willer - Ghiță Pop / 25 nov.'36

▣ **Relațiile PMagiar - PNL**

[**LD** : se putea , oare , ca **național -țărăniștii să piardă vreun prilej de a ataca PNL și pe oricine i-ar fi sprijinit ?!** Mie mi se păruse, la un moment dat, că ei vorbeau ca ardeleni ! Ei bine, nu !

-Ghiță Pop : **Dați-mi voie , nu am intențiunea să vă tulbur, țin însă să subliniez un lucru. Dvs totdeauna, și la Mesaj și în alte ocazii, înșirați un număr mare de plângeri împotriva guvernului României.**

Eu vă recunosc, cu toată lealitatea, că unele dintre ele sunt întemeiate , însă vă întreb dacă dvs și Partidul Maghiar aveți autoritatea morală de a le aduce aici , când ați votat întotdeauna și sunteți în perfectă înțelegere cu guvernul liberal .Cum se face că , în afară dați ordin alegătorilor să voteze cu guvernul , de care vă plângeți că vă persecută , și aici, în Parlament , ridicați plângeri , pe care să le citească toată Europa

-Nichifor Robu : **Este o duplicitate ; faceți pact cu țărăniștii , și votați cu liberalii . (ilaritate)**

-Ghiță Pop : **Noi nu am făcut nici o dată pact cu d-lor ! D-I Goga, însă a făcut . Aceasta însemnează că aruncați praf în ochii mulțimii , înșelând-o prin combaterea guvernului , cu care , dedesubt , sunteți înțeleși.**

-Willer : Sunt anumite **lieder de Schuman și Schubert** , de care sunt încântat să le aud sau să le cânt de sute de ori ; **dar lied-ul d-tale , pe care l-am auzit aici cel puțin de zece ori , este plictisitor .**

Iosif Willer / 25 nov.'36

G.Bota , Ghiță Pop , Aurelian Benteoiu / intervenții

▣ **Maghiarii și Șvabii**

▣ **Continuarea maghiarizării !**

-G.Bota (PNL) : **Este o chestiune care nu aparține nici trecutului , nici viitorului, ci prezentului** În județul Sălaj și în județul Satul- Mare sunt vreo **37 de sate șvăbești . Aceste sate sunt maghiarizate prin biserica romano-catolică .**

Preoții și toată Episcopia de la Satul -Mare este în mâna acestor sate șvăbești , care au în frunte pe episcopul Fiedler.

Ce s-a întâmplat ? **Noi, național-liberalii, ca și național-țărăniștii, la cererea șvabilor, am introdus limba română de predare în școala primară cea germană , pentru reorganizarea șvabilor.** Cred că este un gest frumos.

-Ghiță Pop : **DI Willer s-a împotrivit !**

-George Bota : **Ce s-a întâmplat ? Preoții romano-catolici , care sunt unguri,**

au refuzat să primească limba germană. Chiar alaltăeri - fiindcă eu vin de acolo - mi-a spus un avocat de-al lor : < dacă dvs ne luați pe șvabi de la școlile noastre ungurești și-l dați la școala șvăbească , cu limba de predare germană, atunci noi trimitem elevii la școlile Statului. >

Adică, numai atunci îi trimit la școlile Statului, când nu pot să-i mențină maghiari. Prin urmare, școlile lor și azi duc o politică de maghiarizare , sau, cel puțin, de menținere a maghiarismului ; aceasta este situațiunea.

-Willer : Dacă vrem să studiem această chestiune *sine ira et studio*, nu cu acuzațiuni și învinuiri - pentru că , atunci, nu vă stau la dispoziție - vedem că aici este o mare problemă de principiu.

Dvs aveți un alt punct de vedere , și bizuiți, fiindcă sunteți mai tari, Iar noi minoritarii mai slabi, nu putem menține teza noastră , dați-ne voie să fim convinși că noi avem dreptate.

Se pune aici problema naționalismului . Naționalismul este un crez, ca și religia. Nu este , oare , și pentru sufletul dvs tot așa de sfânt naționalismul , ca și religia, care vă duce spre cel Atotputernic ?

Nu se poate schimba de azi pe mâine , după ordinele autorităților !

Să revin asupra acelor șvabi maghiarizați.

Dacă cunoașteți această istorie, vă rog să o spuneți, pentru că , altfel, induceți în eroare auditoriul.

Acești șvabi au venit cu veacuri înainte ca niște servitori la contele Karoly.

-Ghiță Pop : Inexact ! Erau colonoști, nu servitori !

-Willer : Astăzi are cu totul alt sens noțiunea de colonist , ca pe vremea aceea.

D-le Ghiță Pop, dacă sunteți de bună credință, atunci trebuie să recunoașteți că , dacă numim pe șvabii din Banat colonoști,

nu-i putem numi ca atare și pe acești șvabi din Sălaj , căci au venit ca iobagi .

-Gh.Pop : Altceva este iobag, altceva este servitor.

-Justin Stănescu : Dvs susțineți că toți Românii au venit ca colonoști în Transilvania !

-Aurelian Bentoiu (subsecrteră de Stat , Interne) Atunci religia de care vorbeați adineauri , nu este valabilă pentru iobagi, ci numai pentru magnați !

-Willer : Dle ministru , intervenția dvs a fost pripită. Trebuia să așteptați ca să termin fraza.

, fiindcă dvs sunteți nitel mai tare , vă rog rog cel puțin atâta indulgență să aveți

față de mine , să așteptați să mă exprim . [LD Atenție la proces de intenție !]

Stăpânii pământurilor pe care s-au așezat acești iobagi , fiind maghiari,

Șvabii au făcut căsătorii cu familiile maghiare și așa s-au maghiarizat

nu însă prin lege și prin jandarmi care să scoată elevii de la școala de Stat ,

și nici prin executori care să vină cu vânzări silite , așa cum se petrece astăzi ,

cu cei care nu vor să părăsească vatra ungurească .

Eu vă spun : dacă astăzi , cineva dintre șvabii maghiarizați se simte german ,

nu ne trece prin minte să-l reținem în vatra ungurească.

Eu am cerut la minister și chiar la colegii mei germani , i-am rugat să facem

comisiuni mixte care să cerceteze , iar acei care vor să se declare germani ,

să fie considerați germani.

[urmează o polemică între Willer și Bota , în care fiecare susține că ei vor sau nu]

-Ghiță Pop : Dvs ați afirmat că nu țineți să maghiarizați pe germani și să le impuneți

limba ungurească. Vă aduc o singură pildă, și este aici dl deputat Josika...

(Întreruperi de la Maghiari)

-Pamfil Șeicaru : Dlor, vă rog să ascultați pe dl Ghiță Pop, d-sa a fost ministru de Stat al Minorităților [guvern PNT] și mențiunile d-sale sunt foarte precise....

-Gh.Pop : Anul trecut, Ministerul Instrucțiunii a dispus ca într-o comună oarecare ,

[jud.Sălaj] unde locuitorii cereau să facă limba germană...

-I.Josika : Care comună ?

-Ghiță Pop : ... ministerul a căutat să se conformeze dorinței populațiunii.

Atunci, d-l deputat Josika , pentru care , de altfel, am toată considerațiunea,

a intervenit la minister, protestând și spunând că populațiunea toată este complet ungurească și este o absurditate să se impună limba germană

unor oameni care nu știu și nu voiesc să învețe limba germană .

Ministerul, nedumerit, a trimis acolo un inspector sas care a cercetat amănunțit și a constatat că toată comuna este germană ! 96 % este populație germană !
Și d-lor caută să impună limba maghiară în această comună !

- I.Josika : D-lor, recunosc că o parte din locuitorii acelei comune vor să fie maghiari, iar altă parte vor să fie germani . Eu am cerut să se examineze care este dorința populației, pentru că o parte din locuitori au cerut menținerea limbii maghiare .

Acel inspector sas, a vorbit numai cu aceia care voiau limba germană.

- Pamfil Șeicaru : Care este proporția dintre maghiari și germani în acea comună ?

-I.Josika : Jumătate și jumătate .

-Șeicaru : Și atunci, pentru că este jumătate -jumătate, trebuie să fie ungurească ?!

-Iosif Willer : Propune acea comisie mixtă , maghiaro-germană, care să meargă din sat în sat, și dacă locuitorii vor spune că sunt germani ,
declaram că nici o dată nu vom atinge naționalismul lor german."

[Ghiță Pop anunță că va face o interpelare pe această temă]

Iosif Willer / 25 nov.'36

▣ Cetățenia

▣ Naturalizarea .

Să mi se permită să arăt încă o chestiune importantă , a cărei rezolvare se cere în mod imperios. Este chestiunea cetățeniei , pe care mai mulți miniștri de Justiție au vrut să o soluționeze , însă, din nefericire , nici unul nu avea timpul necesar.

" D-lor, este enorm numărul familiilor minoritare

a căror cetățenie nici până acum nu s-a rezolvat .

Mai multe mii , au cerut cetățenia și sunt și mai mulți care au omis a cere în termen înscrierea ulterioară , prin urmare situația lor , în prezent , a devenit precară.

" Petițiile minoritarilor , pe care le-au înaintat în termene , ani de zile stau nerezolvate , și dacă sistemul actual nu se va schimba , o să mai dureze câțiva ani .

Dintre acești petiționari , cel puțin 90 % sunt născuți și crescuți în această țară , și suferă numai pentru simplul motiv de a fi omis o simplă formalitate .

" Știm cu toții că neclarificarea cetățeniei are consecința de a pierde serviciul , de a nu putea cumpăra imobile , de a nu primi carte de lucru , etc

, ba , mai mult , reprezintă și pericolul de a fi expulzat .

" În ce privește cererile de naturalizare , , de asemenea este mult de dorit , întrucât petiționarul , înainte de toate, este obligat să facă dovada că a renunțat la cetățenia avută, iar pe cea română abia după un stagiul de 10 ani , o primește.

În acest timp, este fără cetățenie, expus pericolului de a fi expulzat , iar după terminarea stagiului , obținerea cetățeniei rămâne problematică.

" Rugăm pe dl ministru al Justiției , în care cunoaștem un bărbat echiatabil și cu suflet ales, să studieze și d-sa această problemă , iar noi cu bucurie îi punem la îndemână datele necesare și concepțiile noastre

Iosif Willer / 25 nov.'36

▣ Presa și problemele minoritare

" Ne-am exprimat deja convingerea că situația critică a minorităților,

în deosebi a celei maghiare , se atribuie agitațiilor neînfrânte care se desfășoară în contra noastră , de ani de zile în presă , și este regretabil că nu avem posibilitatea să ne apărăm.

" În nenumărate rânduri am solicitat pe distincii bărbați ai condeiului ,

cu care am raporturi cordiale, să-și dea seama câtă ură și ce atmosferă insuportabilă se naște în urma agitațiilor zilnice. [-----]

-I.Totu : De ce nu faceți apel și la presa maghiară ?

Iosif Willer / 25 nov.'36

▫ **Autoritățile de ordine și minoritarii**

" **Învățătorul** de la țară, **funcționarul** subaltern sau **jandarmul** **nu au simțul de judecată față de slova scrisă.**

Jandarmii...

" **Fiecare se consideră ca mântuitorul țării**, și, **fără simțul criticii**, primește acuzațiile, iar **jandarmul** ale cărui **atribuțiuni de ordine sunt foarte necesare** și pe care , cu simțul nostru cetățenesc disciplinat , **suntem gata să-l ajutăm, deține o autoritate atotputernică în toate împrejurările vieții sociale, culturale.** **Fără pregătirea specială , fără judecata necesară** și, în aplicarea metodelor cunoscute, **nu cunoaște nici o limită.**

" Nu există nici un motiv serios care ar pretinde acestea . Din contră, **un om inteligent cu intenții bune, poate atrage minoritățile** , și , pe lângă acest fapt, poate asigura **ordinea și armonia sub toate raporturile sociale.**

Ex.pozitiv : Brașovul .

Vă dau numai un singur exemplu : **dl prefect al Brașovului.**

Brașovul este unul dintre centrele cele mai delicate , unde **conviețuiesc 3 popoare**, deci **se pot ivi numeroase ocazii pentru o atmosferă neprielnică**

și totuși, dl prefect , cu simț de tact , asigură pacea și liniștea

și noi avem **o nespusă bucurie** ca, de la tribuna țării,

putem aduce omagiul de recunoștință muncii sale, demnă de remarcat ,

și o facem **fără părtinire ,pentru a vă păstra deplina noastră obiectivitate.**

[-----]

Iosif Willer / 25 nov.'36

▫ **Ministerul de Interne**

▫ **Interzicerea Congresului P.Maghiar**

[**LD : este evident că ține discursul nu numai pentru Parlament, ci pentru sensibilizarea opiniei publice externe . Despre cauzele neîncrederii românilor în acțiunile minorității maghiare , nici un cuvânt !**

" **Onoratul guvern, în loc să ne ia apărarea , cade și el victimă opiniei generale și, în măsurile sale, se manifestă o neîncredere dureroasă.**

Nimic nu dovedește mai mult **dezorientarea și neîncrederea** decât faptul că chiar și **adunarea generală din acest an a Partidului Maghiar , a fost oprită .**

Ministerul de Interne nu știe că congresele partidului nostru **au fost totdeauna caracterizate de ordine și de disciplină exemplară .**

Cuvântări fără răspundere nu s-au ținut nici o dată,

și nici nu am primit reproșuri pentru astfel de fapte și încercări.

Îl asigur pe onoartul guvern că adunarea noastră nu ar fi periclitat ordinea publică , nici liniștea generală

[**LD Atenție la proces de intenție !**]

Când , însă ni s-a interzis congresul, tot atunci în Capitala țării, și în centrele de la țară celelate partide au mișcat mase considerabile , au aranjat manifestații , e firesc că acest tratament deosebit a stârnit amărăciune și indignare . "

Iosif Willer / 25 nov.'36

Pamf.Șeicaru , D.luca (ministru)

▫ **Cenzura !**

▫ **Campaniile de presă**

[**LD : în toate cazurile, Willer nu discută problema de fond .Ce contează motivul pentru care**

un român se enerva pe **spusele lui Mussolini** , amenințând cu o noapte a sfântului Bartolomeu?! Important era că **se proferase o amenințare la adresa ungarilor !** Asta pe de o parte .Pe de altă parte , **ce disproporționalitate de informație** între cititorii celor două limbi !]

" **Acest tratament deosebit trebuie înlăturat și scoasă din funcțiune cenzura .** Articolele noastre sunt **cenzurate fără cruțare .**

Scriitorii noștri cei mai pregătiți sunt **cenzurați cu o penibilă ignoranță ,** iar articolele care agită atmosfera în contra noastră , **cu tendințe inexplicabile ...**

-I.Totu: Vă rugăm să nu insinuați ...

-I.Willer : Din toate colțurile țării adunăm articole pline de ură și de dispreț, la care nu putem și nu vrem să răspundem. [**LD Atenție la proces de intenție !**]
Ex. Articol de fond , semnat **Dobrota** , din "**Glasul Românesc** " (Odorhei , 12 nov.)

< Dacă Mussolini vrea să scape pe unguri de sub robia românească, iată îi dăm și noi o mână de ajutor : vom aranja o noapte de sfânt Bartolomeu , după care pot veni italienii să adune trupurile maghiare de pe pământul Ardealului ; vor scăpa ungarilor noștri din robie , iar noi de o problemă care ne cauzează atâta zgomot >

-Gh.Pop : Dle Willer , aveți dreptate , dar este o foaie obscură , nu știe nimeni de ea, este cenzurată ?

-Willer : În fiecare localitate există asemenea foi .

-Pamfil Șeicaru : Dle Willer , recunoaștem că d-ta ai o situație superioară cunoaște românește ; noi nu cunoaștem ungrește . Sunt sigur că **dacă ași urmări o săptămână presa maghiară** , care apare în Ardeal , ți-aș putea prezenta fragmente de articole de care desigur că d-ta te-ai desolidariza .

-Willer : Eu nu citesc **decât presa care corespunde gustului meu .**

-Șeicaru : Atunci de ce vrei d-ta să solidarizezi întreaga Cameră **cu proza nesocotită care apare într-o foaie obscură ?**

-Gh.Pop : D-le Willer , vreau să vă amintesc un caz foarte interesant .

N-ați putea să-mi dați lămuriri asupra **cauzelor care au determinat guvernul să suspende " Brassoii -Lapok " ?**

Nu cumva Partidul Maghiar are o legătură cu această chestiune ?

-Willer : Această suspiciune elegantă a d-lui Ghiță Pop , [**LD Atenție la proces de intenție !**] mă îndrumește să rog pe dl ministru de Interne **luca** și pe dl subsecretar de Stat , **Bentoiu** , să ne spună dacă nu cumva **Iosif Willer** , în calitate de secretar general al Partidului Maghiar , n-am intervenit pentru "**Brassoii -Lapok** " și dacă n-am protestat pe la ministere pentru acest lucru ?

Dar d-le Șeicaru , când în 1931 , a mai fost suspendat acest ziar, v-am rugat pe dvs să interveniți pe lângă guvern să **contramandeze măsura .**

Nu pot să spun nici azi altceva : mi-ar fi rușine să mă solidarizez cu o măsură de suspendare a unui ziar !

-D.luca (ministru de Interne) : **Dlor deputați, recunosc în fața Camerei că dl Willer a intervenit la minister, ca să ridicăm dispoziția de suspendare a celui ziar și declar aici că oricare ar fi intervențiile, când ai o răspundere în fața țării și a neamului , nu cedez ! (aplauze , strigăte de bravo)**

-Willer : Dle ministru, eu am intervenit atunci cu motivarea că **măsura dvs era nemotivată.** De aceea , sper că veți reveni asupra acestei **măsuri atât de draconice** fiindcă **nici o măsură nu poate să dureze în vecii vecilor**, aceasta când este vorba, mai ales, de o **măsură nemotivată.**

[Urmează o altercație **Virgil Solomon - Willer** , pentru că acesta nu-i mai dă voie lui Ghiță Pop să-l întrerupă]

I.Willer / 25 nov.'36

12.) **N.Iorga** (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

(D.S. , MO 6 , șed. de vineri, 27 nov.'36, p. 77- 86)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Apărarea amenințărilor

[Un Iorga generos , milostiv , cu cei amenințați , care șochează prin clemență și indulgență față de presupuși adversari loviți ...]

" Eu sunt pentru **toți oamenii care sunt amenințați** ." [-----]

Pentru minoritarul închis...

Tot așa , eu am fost pentru cutare cercetător științific din Ardeal , care nu este român , **ci este armean , crescut ungurește** și i-am dat temniță , pentru că a arătat sentimente pe care este mai bine să le exprime fâțiș , **decât să simuleze sentimente naționale românești** , în care noi nu avem nici un motiv să credem .

Îndată am stăruit pentru grațierea lui , și aud că acum se pregătește la Cluj

o formidabilă manifestație de oameni care declară că gestul meu de a cere clemență Regelui , este reprobabil și i-a indignat .

Celor ce sunt indignați , le recomand să mai citească o dată pe Caragiale , ca să știe ce este **un cetățean indignat : cetățeanul care ametește pentru că nu poate gândi .**

[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Sporesc minoritarii ?

▣ Constituanta !

" Pentru că minoritarii au fost **destul de dibaci** ca să pună neconținut **aceleași candidaturi** , ajungându-se la un moment dat la situația că **toți aceștia au fost aleși de 11 ori** , și vor ocupa vreo două-trei bănci de aici .

Eu nu mă sperii de asemenea perspectivă .

Mă sperii de altceva : de orice introduce neliniște în spirite ,

de orice făgăduiește lucruri care nu se pot îndeplini ,

de orice zguduitoră a unei națiuni care , pentru anumite momente de slăbiciune ,

rămasă într-înșea , pentru anumite amenințări din afară în momentele acestea ,

nu trebuie tulburată de nici un visător , de nici un creator de iluzii

și de nici un alcătuitor de forme noi .

" Prin urmare , **dacă ar fi să vină cei aleși de 11 ori** , dintre minoritari ,

s-ar întâmpla ceea ce se întâmplă cu simpaticii reprezentanți ai minorităților ,

de până acum , care încasează , în cea mai mare parte , diurna , și nu vin aici .

D-I președinte ar putea foarte bine să țină seama de acest fapt , și să scadă veniturile acelor șefi de confesii , **care sunt mebrii ai Senatului , și care nu vin niciodată .**

" Este unul care a venit de două ori , o dată de teamă că s-a ridicat o anumită chestiune care îl împovăra , a doua oară , când a vrut să vadă dacă îl primim .

" **Noi suntem politicoși și primim . Ce nu primim ! Și de atunci nu l-am mai văzut .**

Dar bine , aici este o școală de românește ! Nu au decât să vină aceste persoane aici

și să învețe puțin limba țării (aplauze prelungite)

Și , **dacă au nevoie și de puțină geografie** , pentru ca să știe ce este un hotar , un hotar plătit cu atâta sânge și capabil de a fi apărat cu astfel de forțe , să vie aici !

Eu nu înțeleg **de ce ne-am speriat și ne-am gândit să schimbăm Constituția** ,

fiindcă au să vină 20 , 30 de reprezentanți ai minorităților ?

Dar câți suntem noi aici ? Nu avem decât să poftim pe români , dacă sunt senatori ,

să vină la Senat , fiindcă altfel , desigur că s-ar putea întâmpla să vină cei 30 de minoritari

și să determine un vot , pentru că românii nu vin .

" Pentru că , **dacă se ține socoteală** de cine vine și cine nu vine ,

atunci s-ar putea întâmpla să avem , **nu numai la o ocazie extraordinară**

- din cauza prezenței Președintelui de Consiliu , și nu din cauza discursului meu -

se poate întâmpla să avem oricând , **un Senat foarte bine reprezentat .**

" Dar ce forță extraordinară sunt acești 30 de oameni ? Doar îi vedem de atâta vreme.
Sunt unii oameni foarte culti, și se descurcă foarte bine și românește,
dar un mare bărbat politic , ieșit din mijlocul lor,
unul care să puie mâna pe banca ministerială și banca ministerială să înceapă a se mișca ,
sau să ridice degetul de amenințare către hotarele de care vorbeam ,
pentru ca hotarele acestea să se clintească, **slavă Domnului, nu e !**
" Sunt provinciali din vechea monarhie Austro-Ungară,
din care unul știe mai mult, altul știe mai puțin ;
vin din când în când , **fac declarații curajoase** , **care nu se aud**,
și **fac declarații pacifice** , **care se aud**.
Este singurul lucru pe care l-am avut , până acum, de la minoritari .
Și pentru asta - vedeți, pentru asta ! - **noi să schimbăm Constituția ?**"
[-----]
N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Nu vă atingeți de Constituție !

" Nici guvernul , ca atare, nici guvernele care vor veni pe urmă, nici nimeni altcineva ,
oricare ar fi dorința lui de a face bine,
să nu se atingă de această Constituție, care ne-a dat așezăminte cu care ne-am deprins,
în care trăim destul de bine, care evită turburările adevărate ,
fiindcă ce vedem noi , **defilările acestor steaguri** , **cu căciuli svârlite în aer**,
aceasta nu înseamnă nici pe departe turburare ;
și să ne ferească Dumnezeu de **turburările cele adevărate !**
" **Să ne păstrăm ce avem**, să punem înăuntru suflet și moralitate, **să nu facem așezăminte noi**,
care vor fi exact de aceeași valoare ca și cele vechi. " (**aplauze , aprobări**)
[-----]
N.Iorga / 27 nov.'36

13.) **Iosif Jumanca (PSDR)** , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

(DS, MO 6, ședința de vineri, 27 nov.'36 , p. 100 -103)

[-----]
Jumanca / 27 nov.'36

▣ Sărbătoarea de 1 decembrie

▣ Solidaritate antirevizionistă

" Peste câteva zile se va sărbători de țara întreagă cea de a **18-a aniversare a Unirii**.
De astă dată, ziua de **1 decembrie** nu va prilejui , însă, numai o sărbătorire ,
dar și o **manifestație politică împotriva tuturor acelor care pun în discuție rezultatele revoluțiilor naționale de la 1918**.
" Ca reprezentant al Partidului Social.Democrat și ca unul care am participat în mod activ
la pregătirea, cât și la realizarea unirii Ardealului , țin de datoria mea să declar
că **mișcarea muncitorească social-democrată consideră Unirea ca un act de necesitate istorică** ,
prin care s-a înfăptuit un înalt **principiu de dreptate națională și socială**.
" Teritoriile care s-au unit cu România Veche , pentru a forma noul Stat Român ,
sunt locuite de o **covârșitoare majoritate românească** , care are dreptul intangibil la o viață
de Stat proprie. De aceea, **acțiunea revizionistă a fascismului internațional** ,
nu este decât o **acțiune de josnic imperialism** , cu scopul de **a-și supune noi țări și popoare** ,
după pilda arătată de **Italia fascistă** , prin **expediția ei prădalnică asupra Abisiniei** .
" **Împotriva acestei acțiuni** , noi ne ridicăm cu toată puterea și suntem mândri că
putem sublinia că **mișcarea socialistă din toate țările stă și ea pe punctul de vedere antirevizionist** (**aplauze unanime**)
Acest fapt dovedește din nou , în mod strălucit , că **nu există nici o nepotrivire între interesele**

naționale și principiile socialiste , ci, dimpotrivă ,
o concordantă dintre cele mai perfecte și fericite. "
Jumanca / 27 nov.'36

▣ Minoritățile

" Dar totodată este nevoie să amintesc că **Unirea ne-a impus și anumite datorii ,** și anume : **de a da Statului român acel caracter de democrație curată și progres social ,** despre care vorbesc **proclamațiile de Unire ,** și în special , **Rezoluția Adunării Naționale** de la Alba Iulia , precum și **de a asigura minorităților conlucuitoare**
deplină libertate națională.

" **Mentalitatea că minoritarii ar fi cetățeni cu drepturi reduse,** mentalitate care începe să-și facă loc într-o parte a opiniei publice , **trebuie combătută în însuși interesul Statului .** Este vorba de **peste un sfert din întreaga populație a țării , pe care trebuie să o câștigăm pentru ideea de stat ,dar nu să o ațâțăm , prin tot felul de prigoniri.**

" Să nu pierdem nici un moment din vedere faptul că **prăbușirea și desmembrarea Ungariei de odinioară a fost și consecința firească a exclusivismului național maghiar."**

[-----]

Iosif Jumanca / 27 nov.'36

14.) Aurel Neguș (PNL - g) , discurs la Mesaj, Cameră , 27 nov.'36

(DAD, MO 6 , șed. din 27 nov.'36 , pag. 87- 89)

[-----]

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▣ Minoritățile naționale

▣ Naționalizarea orașelor

▣ Liniile de comunicație

" D-lor deputați, **trebuesc naționalizate orașele noastre .** Eu am mai avut onoarea să discut chestiunea aceasta de la această tribună. Socotesc că **s-a făcut o politică greșită față de minorități. Noi am făcut minorităților mizerii, care au produs sânge rău, și care ne-au creat o faimă rea în străinătate , și nu am înțeles că chestiunea minoritară nu este o chestiune de cult și de limbă , ci ea este mai ales o chestiune economică.**

Și pe când făceam diverse mizerii minoritarilor , le dădeam avantaje economice cu nimic justificate . Am arătat de aici cu exemple , că unele industrii din Ardeal , care înainte de război nu au putut exista, și **care trăesc acum numai prin Statul Român ,**

nu există nici un funcționar român . Aceași situație este și la fabricile de zahăr.

"**Dacă veți privi harta Aredalului , veți vedea că toate liniile de comunicație în Ardeal , converg către Budapesta. În 18 ani , noi nu am putut spă străpungem Carpații .**

Polonezii au făcut linii de cale ferată , cu tracțiune dublă , din Silezia până la Baltica .

Iugoslavii au făcut rețele de cale ferată , unind toate provinciile .

Noi prin stăruința lui Ionel Brătianu, am început **linia de importanță strategică,**

Brașoav- Buzău.Am plasat miliarde în ea, și după moartea lui Ionel Brătianu,

am lăsat-o în părăsire , de la **Întorsura Buzăului până la Nehoiași**

Aurel.Neguș / 27 nov.'36

15.) Octavian Goga (PNC) , discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 27 nov.'36 , pag. 75 - 86)

[LD : **ședința este condusă de NN Săveanu ; în grupul PNC, asistă senatorul și președ.suprem al PNC , ACCuza ;]**

O.Goga - A.Bentoiu / 27 nov.'36

▣ Cenzurarea presei.

" Vorbind de cenzură, nu pomenesc de **regimul special pe care dvs, dle subsecretar de Stat, l-ați creat de la venirea dvs**, fiindcă v-am văzut cu **preocupări de conștiință** în fața problemei, prezentându-vă aici cu **un fel de sumar al tuturor chestiunilor** care credeți dvs **că nu este bine să fie atinse**. Însă tot dvs ați spus : **executarea ordinelor suferă foarte mult**.

Eu v-aș putea spune că, **cu toată cenzura, aici la București, în gazete, apar lucruri pe care aș dori să nu le văd apărând**, pentru ca **să cruț opinia publică de o coborâre a bunului simț**.

"Cât privește însă **multe gazete**, în special **gazetele străine, neromânești**, vă atrag atențiunea că **toată țara este împânzită de gazete străine**, în special **ungurești, care nesocotesc cenzura**; și se vede că **această cenzură se exercită de oameni agramați, inconștienți**, pentru că **tonul pe care îl văd eu scoțând capul din aceste gazete, este împotriva intereselor țării**. Aici, însă, la București, cenzura avea o rigoare specială în ceea ce privea **politica externă**

Nu se putea atinge nimeni, de nici un fel de problemă din afară.

gazetele ungurești...

-**Bentoiu** : În privința gazetelor de care plângeați adineauri, vă pot informa că **sanctiunile cele mai severe** pe le-am aplicat, de când sunt la cenzură, **au fost împotriva acelor gazete** : două suspendări s-au produs în câteva zile.

-**Goga** : Închideți gazetele acelea, faceți un bine !

-**Șeicaru** ("**Curentul**") : Dle Bentoiu, d-ta ești numai de 4-5 luni, la Ministerul de Interne. Gazetele acelea au o activitate mult mai veche.

-**Bentoiu** : Când s-au făcut vinovate acele gazete, **au fost suspendate**.

Aceasta este sancțiunea cea mai gravă ce li se poate aplica.

-**Goga** : **Este ceva morbid în situația acestor gazete**, fiindcă ele sunt într-un număr de patru ori mai mare decât erau sub regimul unguresc.

Sunt orașe care au câte **5 cotidiene în limba maghiară**.

-**Șeicaru** : Dle Goga, nu socotiți dvs **morbidețea acestor gazete ungurești**, drept cea mai bună luare de temperatură a **slăbiciunii și a anemiei autorității de Stat național românesc ?** (**aplauze**)

În măsura în care **Statul s-a dovedit slab, aceste gazete s-au înmulțit**.

-**Goga** : Între primele măsuri ce se vor lua, **în cel dintâi sfert de ceas al unei guvernări care are să vie, va fi măturarea a o mulțime de asemenea organe, care n-au nimic de a face cu interesele Statului**. (**aplauze la PNC**)

[-----]

Revizionismul maghiar

" Tocmai de aceea, **orice observator**, trebuie să fie **stăpânit de mirare în fața rodomontadelor revizioniste**, care aproape **de două decenii strigă neconținut**. Aceasta nu se poate explica decât prin **înclinarea poporului maghiar spre un romantism în afară de realitate** și, mai ales, prin **inabilitate în materie de politică externă**, determinată de faptul că veacuri de-a rândul **politica externă a Ungariei a fost îndrumată de către cabinetul din Viena, fără posibilitate de acțiune proprie**, deci **fără acel simțământ de răspundere și de autocritică**, care, prin **frânele rațiunii** izbutește să creeze **echilibrul de gândire al unui popor**.

"Întrucât ne privește, **am atras noi, românii, vecinilor noștri atenția** în toate ocaziunile și deci o atragem și azi, că **reintegrați în teritoriul lor etnic firesc, Ungurii pot trăi în raporturi perfecte cu țările limitrofe**. **Afișând, însă, pofta de teritorii**, trebuie să-și deaseama că **numai prin război se poate răsturna așezarea actuală**.

Or, într-un război, obiectivul spre care s-ar orienta concentric străduințele militare ale celor trei State, fiecare mai puternic, la rândul său, decât actuala Ungarie, ar fi, în mod logic, Budapesta. Iată rezonul de existență al Micii Antante. "

[-----]

" **Deci, mutilarea Ungariei**, despre care vorbește Ducele la Milano, întrucât ne privește pe noi,

nu cred că este o descoperire tardivă ;cu perspicacitatea lui, Mussolini nu a pus 20 de ani să vadă că Ungaria este mutilată. (**Aplauze la PNC**)

Nu , este un caz de supărare recentă, episodică, trecătoare , [-----]

Pentru a scoate în relief **caracterul de loialitate al legăturilor noastre** de atunci, este de ajuns să relev **un singur fapt, care este caracteristic** și luminează **raporturile noastre , de la 1926 -'27 , cu Italia și d-l Mussolini.**

Atunci s-a pus pentru întâia oară problema **vizitei la Roma a primului ministru ungar** de atunci , **contele Bethlen.** Dl Mussolini, care primea pentru prima oară pe prim-ministrul Ungariei , prin **marchizul de Durazzo,** atunci ministrul Italiei la noi, **a întrebat Guvernul Român** , pe primul-.ministru , și fiindcă era vorba de o chestiune ungrească , **m-a întrebat și pe mine** , care eram atunci ministru de Interne , **în ce chip trebuie să vorbească contelui Bethlen , ca să fie agreabil României.**

" Prin urmare, vedeți un certificat de desăvârșită intimitate politică și de indiscutabilă corectitudine din partea d-lui Mussolini , față de noi." [-----]

"Noi, recunoaștem cu loialitate că **au fost făcute greșeli** în raporturile noastre de politică externă față de Roma. **Dar aceste greșeli nu îndreptătesc pe nimeni să eclipseze sentimentele de frățietate** (**apaluze prelungite , îndelung repetate , la PNC**) **dintre două namuri, să le eclipseze măcar trecător, prin teorii de ocaziune , prin teorii** care sunt lansate în mod volnic **împotriva realităților istorice.**

Mutilarea Ungariei ?!

" În definitiv , **Ungaria a trebuit să sufere , în mod întârziat , un act de dreptate istorică ,** fiindcă ea **a fost reintegrată în teritoriul etnic** , în numele **acelui-aș principiu** în virtutea căruia **s-au lărgit hotarele noastre și hotarele Italiei.**

" De aceea, **adevărul fiind evident, noi suntem convingși că ultima atitudine a d-lui Mussolini, va rămâne un episod trecător , fără consecințe.**

Am multe motive să cred acest lucru, care se descifrează din veștile cele mai proaspete , din atitudinile cele mai noi. **N-am văzut spunându-se din nou,** repetându-se așa de categoric, **cuvintele care au fost spuse la Milano.**

-Pamfil Șeicaru : Nici contele Ciano, la Budapesta , n-a mai spus nimic.

-Goga : "Cred că acest lucru în care, în parte, trage în cumpănă și **un sentiment de recunoscute greșeli, nu va avea consecințe.**

În orice caz, noi, întrucât ne privește, **sentimentul nostru pentru Italia,**

oricât ar fi acest sentiment rănit de săgeți inoportune,

el își va urma înaintea fâgașul de totdeauna , dându-ne perfect seama că **nici o putere din lume nu va putea smulge din sufletul românesc Columna lui Traian , cu toate sugestiunile ei.**

(**apaluze prelungite , îndelung repetate , la PNC**) [-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▫ **Naționalismul german**

▫ **Raporturile cu Germania**

[-----]

" Există însă , și o chestiune pe care , accentuând-o totdeauna, îmi permit s-o invoc și de data aceasta : este **problema integrității hotarelor noastre .**

Zvonurile presei semite

" Cu vreme și fără vreme, **dușmanii d-lui Hitler** , care sunt , firește, **mulți reprezentanți ai triburilor semite , de diverse proveniențe,**

din această țară, care sunt **acum apărători teoretici** , firește **ai hotarelor noastre numai la gazetă, apărători de rotativă**

(**ilaritate, aplauze la PNC**) ei bine,

aceștia au pus în circulație , aninându-se de chestiunea **revizionismului german,** zvonul că Berlinul **vrea să ciuntească din hotarele noastre .**

" Eu , d-lor , - dați-mi voie s-o spun , fiecare își spune formula lui de apreciere și de gândire, vor veni alții și se vor împotrivi ei - eu însă **am considerat această susținere , totdeauna o aberație. De ce ?** [-----]

Revizionismul german ...

Fiindcă, mai întâi, **n-am găsit** de la război încoace, **nici un cerc politic german serios, care să pună în circulație această idee.**

Al doilea, **negându-se dreptatea hotarelor noastre, se neagă legitimarea principiului național**, în puterea căruia se ridică **tocmai revendicările germane !**

Or, la acest popor, obișnuit cu logica, n-am crezut nici o dată să existe o eclipsă de inteligență sau de judecată care să-l facă să se plaseze pe un asemenea tărâm.

Dar am declarat-o și la gazetă : **am avut plăcerea**, luând contact cu **oamenii politici de răspundere din Germania, să primesc și o confirmare a acestor deducțiuni ale mele**, din partea **cercurilor politice serioase.**

În sfârșit, în timpul din urmă, acum două săptămâni, am avut bucuria să înregistrăm cuvântul temeinic, serios și plin de răspundere al d-lui **Alfred Rosenberg, conducătorul politicii externe al Partidului Național-Socialist**, care în Germania **se confundă cu țara însăși**.

În oficiosul partidului, **d-sa se plasează pe punctul de vedere exclusiv german, în revendicările revizioniste.** [-----]

Dezavuarea revizionismului maghiar ...

" Sunt un cititor al multor rânduri de gazete din diverse țări și foarte **asiduu cititor al unor gazete de la Budapesta**, unde urmăresc **cum se reflectă situația din țara mea.**

Ei bine, acești **incorigibili romantici**, acești oameni, care schițează totdeauna **gesturi exagerate**, **au fost aduși în fața realității de către articolul d-lui Alfred Rosenberg**. Este o întreagă furtună acolo, de două săptămâni, sunt articole fulminante care apar în fiecare zi.

" **Dacă n-ar fi altă măsură de lămurire pentru noi, decât adversitatea cu care a fost primită la Budapesta această manifestare**, și încă **ar trebui să fim plini de recunoștință**, pentru că **marele popor german și-a fixat o atitudine față de hotarele noastre** " (**vii aplauze la PNC**) [-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Partidul Național Creștin**

▣ **România a Românilor !**

" Acest obiectiv de politică externă, este într-o **corelație normală cu stările interne** de la noi. Nu se poate clădi o politică externă **decât având punctul arhimedic în situația d-tale de acasă.** Și atunci, daț-mi voie, fără să detaliez lucrurile, să vă arăt convingerea mea intimă că o **România**, care **să se fixeze bine pe echilibrul european**,

nu se poate închipui decât atunci când ea, din punct de vedere național, este bine întărită la ea acasă, când spiritul public din această țară stă pe temeuri puternice, când ceea ce zbuiciumă azi Continentul este **ideea națională**, în spiritul și mintea poporului român, **are un ecou puternic și hotărâtor** " (**aplauze la PNC**)

" În cadrul politicii internaționale, **trag în cumpănă statele în măsura în care au rezolvat problema egoismului lor național** la ele acasă. (**aplauze la PNC**)

Poporul românesc are un instinct de orientare sigură .

Dincolo de prevederile oamenilor politici, **dincolo de** deosebirile de partid, **poporul românesc**, cu instinctul său sigur, care l-a călăuzit în cursul vremurilor, el însuși își **croiește rosturile de orientare în marile probleme politice.**

Aș putea spune că în **istoria noastră**, întotdeauna **formulele de salvare a neamului au pornit de jos în sus.** De câte ori s-au ivit erezii teoretice, care au fost formule de import, **când a fost să se pună în cumpănă rostul existenței noastre**, **aceasta a hotărât-o instinctul popular.**

În orice caz, n veacul al XIX-lea, **istoria modernă a noastră a fost determinată de aceste forțe ale instinctului popular.**

" Ei bine, **acest instinct popular**, dincolo de orice doctrină politică, **cere astăzi o Românie îndrumată de un spirit național, categoric și definitiv.** (**aplauze la PNC**) România trebuie să fie astăzi îndrumată și stăpânită.

Sentimentul de stăpân categoric în țara lui , trebuie să fie în sufletul acestui popor.
(**aplauze la PNC**) Legiuirea trebuie să urmeze , în mod logic, pașii pe care îi face acest instinct .
Duceți-vă în orice sat , în oricare parte a țării, în Banat, în Basarabia, în Ardeal, aici în Vechul Regat, **pretutindeni, pe diverse game, se cântă același cântec :**

România să fie a Românilor.

" Aceasta **nu este o lozincă** pe care am pus-o noi în circulație. **Acesta este adevărul** și noi, **Partidul Național-Creștin nu avem alt merit decât de a fi ascultat acest glas**, care se desprinde din **adâncurile laboratorului sufletesc** al poporului nostru .

(**aplauze la PNC**) [-----]

O. Goga / 27 nov.'36

16.) **H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesj, Cameră, 28 nov.'36**

(DAD, MO 6, ședința din 28 nov.'36 , p. 110-112)

[LD : 19 iulie 2003. Trebuie să fiu atentă la apreciere !

Să nu uit că , pentru acel moment , **războiul civil spaniol**, impresiona profund conștiințele ,ca un prim și tragic episod , purtând pecetea unei **confruntări ideologice**, care **împărțise lumea europeană în tabere de simpatii și sprijin internațional**.

Chiar dacă are dreptate în argumentele sale - și categoric are -eu nu cred că atunci, **în 1936**, principiul pericol care plana asupra României era **bolșevismul**.

Dar este vorba de percepția afectivă a contemporanilor , care este greu de taxat postfestum.

Roth spunea că lumea înțelegea cea mai mică aluzie. Iată eu nu înțeleg .

Nu înțeleg la ce trebuia să răspundă popoarele europene cu **da** sau **nu** :

război - pace ? comunism - democrație ? hitlerism - democrație ?

axa Paris/ Londra - axa Berlin / Roma ? Mai ales că, în funcție de opțiune, aprecia el, **trebuia aliniată și politica internă** .

Pentru Roth, principalul pericol era **bolșevismul** .]

Doc.Integral- **fișier Minorități -Germani**

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▣ **Mesjul Regal**

▣ **Răspuns la apelul de reconciliere**

[LD : **răspuns lucid,îngrijorat, responsabil**]

" D-le președinte, d-lor deputați, trăim timpuri în cari nu este locul să se facă vorbă multă.

Mă mărginesc de aceea la câteva lucruri necesare și esențiale și aceasta , cu atât mai mult , cu cât **lumea de astăzi este atât de atentă , încât înțelege cea mai mică aluzie**.

" **Mesajul regal** se adresează cu **o chemare stăruitoare a partidelor politice**

și șefilor lor , apelând **să se înțeleagă** , în sfârșit, și **să se înlocuiască** ,

cel puțin în timpuri de mare pericol, **dezbinarea cu unirea și înțelegerea**.

" **Aprobăm această chemare** a Maiestății Sale din toată convingerea ;

ne temem însă că și această chemare se va stinge

fără a fi auzită și fără a i se da ascultare .

" **Poate că evoluția politicii interne este deja prea avansată** ,

văzând **deosebirile fundamentale ce există între partide**,

în ce privește **metoda și felul lor de a privi problemele** ,

pentru ca **să mai găsim o bază comună pentru politica de fiecare zi**.

" Și atunci, **oare personalitățile politice conducătoare ale țării noastre**

încă nu s-au convins că ne aflăm într-o strâmtoare supărătoare și că în fiecare clipă **furtuna evoluțiunii europene se poate dezlănțui asupra noastră ?**

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▣ **Atmosfera internațională**

▣ Îngrijorare majoră

" Nu trebuie să fii pesimist pentru a prevedea **primejdii grave și serioase**.

Oricare s-a legănat până de curând în **iluzii amăgitoare** ,
trebuie să fie adânc înduioșat de **tragedia fără margini**
în care se zbate astăzi **poporul spaniol**.

Sunt ferm convins că **pentru popoarele europene**
nu există decât un *da* su un *nu* . [-----]

"Situția țării noastre nu este tocmai ușoară .

Țara se află ca **o piatră e hotar între două lumi** , între care **se dă o luptă înverșunată** .

O situație atât de dificilă nu poți s-o satisfaci **decât** atunci când,

la toate cântăririle și examinările nu **ai în vedere decât soarta poporului tău**.

" **Partidele române doresc să schimbe bazele ordinii sociale ?**

Cred că în această Adunare **nu există nici un partid care să nu răspundă cu un categoric :
nu , acestei întrebări.**

**Bolșevismul , ca sistem de guvernare și ca formă socială de viață ,
este respins de toate partidele politice ale Parlamentului nostru.**

Se combate , însă , în interior , în mod corespunzător ,
bolșevismul și tendințele lui politice și sociale ? [-----]

" **Și de ce exprim aceste gânduri astăzi atât de larg ?**

Din cauză că **cetățenii români astăzi au toți aceeași soartă** ,

din cauză că **germanii acestei țări trăesc și pier împreună cu românii** ,

și , mai ales , deoarece **stăm față în față** , de fapt , cu toții , cu același pericol

care ne amenință pe toți în existența noastră : **forța distrugătoare a bolșevismului**.

**Să ne întărim deci în interior față de acest dușman și să devenim tari printr-o politică
chibzuită și constructivă în toate domeniile vieții publice . "**

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▣ Germanii din România

▣ Măsuri discriminatorii

"**Și dacă lucrurile stau astfel** - și cred că nimeni nu se îndoiește - atunci va trebui
să se realizeze tot ce face ca **acest Stat să fie nouă , germanilor** ,
o patrie părintească și ca să fie iubit de noi din tot sufletul.

**Regret că tocmai în timpurile actuale se face o politică care amenință
în multe privințe poporul nostru în existența sa.**

Abia cu câțva timp în urmă , **limba germană a fost exilată
din administrația orașelor locuite de noi**.

În același timp , **administrația poștei interzice întrebuințarea
vechilor nume germane de localități** ,

iar presa este avertizată , **dacă întrebuințează numai numele lor tradiționale**.

Administrația comunelor și orașelor se strecoară , prin măsuri arbitrare ,
în mâini românești , și acolo unde , din punctul de vedere numeric , **avem majoritatea**.

Sute și sute de de funcționari germani au fost îndepărtați

prin examenul de limbă română , din funcțiuni orășenești și de Stat .

**Limba de predare în școlile primare de Stat din Bucovina , Basarabia și adeseori și din
Banat** , se înlocuiește cu cea română .

**Contribuția Statului și a comunelor la întreținerea școlilor confesionale germane a fost
ștearsă în întregime anul trecut** ,

cu nesocotirea dispozițiilor legale și internaționale .

Și , în sfârșit , **în Basarabia , administrația județeană a sechestrat** acum o lună ,
în mod cu totul arbitrar , **importanta avere mobilă a comunităților evanghelice bisericești ,
între care și clădirile a peste 150 de școli** ."

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▣ Germanii din România

▫ Nemulțumiri și deziderate .

▫ Revizuirea politicii față de germani

" Față de aceste vătămări grave ale intereselor vitale ale poporului nostru ,
trebuie să ne punem întrebarea : dar care sunt , oare , motivele politice
care au putut să determine acest fel de a proceda al cercurilor competente ?

" Nu ne putem debarasa de impresia că , de la un timp oarecare ,

guvernul nu se mai interesează deloc de problema minoritară ,

ci lasă la voia diferitelor departamente să facă ceea ce consideră ca nimerit .

" O astfel de politică de " *laisser faire* " , este în adevăr **lucrul cel mai periculos**

ce s-ar putea face în domeniul politicii minoritare , și aceasta cu atât mai mult

în timpuri ca cele actuale, în care **legătura sufletească** către Stat și gila strămoșească are o
importanță atât de covârșitoare .

" Rugăm , de aceea, **cercurile conducătoare să revizuiască pe deplin**
politica dusă față de poporul nostru german

și să întărească din nou și să facă mai trainice **legăturile sufletești** ,

cât și **cele politice** între aceste două popoare ,

prin aceea că acordă o **înțelegere deplină și profundă** necesităților noastre de viață.

"Raporturile pe care unele grupări de cetățeni le au față de Stat,

nu sunt cu totul negliabile.

Trebuie chiar să încerci să atragi de partea Statului fiecare cetățean în parte.

Căci dacă în momentul de față , înzestrarea armatei este considerată

ca datoria cea mai de seamă a politicii de Stat,

se înțelege că prezintă **aceeași importanță să încerci și întărirea sufletului.**

" O politică greșită față de poporul german , în timpurile de față,

este și mai deplasată decât în anii de după război .

Alternativa : da sau ba , în care se vede pusă astăzi politica **popoarelor europene,**
nu trebuie să aibă ca rezultat ca **Românul și Germanul să stea față în față ,**
ca doi dușmani.

Este convingerea mea fermă că **Germanii și Românii vor sta umăr la umăr**

în evenimentele care vor urma , în timpul apropiat , deoarece au de apărut aceleași
principii și idei.

Aceasta mă determină, d-lor, **să vă recomand** , cu atât mai insistent și mai călduros,

să revizuiți în mod amănunțit politica față de minoritatea germană

și **să puneți pe baze noi raporturile noastre față de poporul român și față de Stat "**

H.Otto Roth / 27 nov.'36

17.) Convenția pentru reglementarea emigrării populației turcești din Dobrogea./ 19 ian.'37

(traducere din l.franceză) (DS, MO 16, șed. din 19 ian.'37 , p. 726)

[LD : ce s-o fi ales cu executarea acestei Convenții, nu știu. Contează spiritul amiabil
în care s-a făcut. Oare de ce nu s-a procedat și cu alte naționalități la fel ?!

Așa cum era eșalonată, probabil în '39 sau '40 s-a stopat]

Guvernele român și turc , constatând **tendința spre emigrare manifestată de anumite**
elemente ale populației turcești mahomedane din Dobrogea

- care a apreciat regimul liberal și generos de care s-a bucurat în România -

vrând să se alăture la trunchiul său etnic natural ,

au decis **să încheie o Convenție** pentru a reglementa , în spiritul cel mai amical ,
modalitățile emigrării în curs.

Convenția a fost negociată și semnată de **Suphi Tanrio"er și Mircea Cancicov**
(ministr.Finanțelor) .

" Art.1.

Minoritatea turcă mahomedană , care locuiește în județele : Durostor, Caliacra,

Constanța și Tulcea , va fi admisă să beneficieze de prezenta convenție.

Art. 2.

Supușii români mahomedani , de origine turcă, care locuiesc în jud.specificate mai sus și doritori de a emigra în Turcia , vor fi admiși să părăsească România , în condițiile prevăzute de regulament , într-un termen de 5 ani . Această emigrare se va face în etape succesive , în ordinea următoare :

1. Cu începere de la 15 apr.1936 , un contingent de **15.000 emigranți** , compus din **persoane care au lichidat deja averea lor** ;
2. În anul al doilea [37 - '38] , **o zonă de 8 kilometri** , de-a lungul **frontierei româno-bulgare** ;
3. În anul al treilea ['38-'39] , **orașul Bazargic și plășile Ezibei și Curtbunar** ;
4. În anul patru ['39 -'40] , **plășile Acadânlar și Turtucaia** ;
5. În anul al cincilea ['40-'41] , **orașul și plasa Silistra și restul teritoriului Dobrogei** .

Guv.turc va comunica la începutul fiecărei perioade , **numărul emigranților ce este dispus să primească** . Surplusul va fi raportat la următoarea perioadă ; dacă însă nr. persoanelor doritoare, va fi mai mic, se va aproba emigrarea din următorul eșalon.

Art.3

Proprietatea bunurilor imobile rurale ce aparțin viitorilor emigranți, va trece **în proprietatea statului român** ; **bunurile urbane** vor rămâne **la buna dispoziție a emigranților** .

Art. 4

Bunurile imobile rurale ce aparțineau emigranților, fiind achiziționate de guvernul român, se convine că **guv.Român va plăti suma de 6.000 lei pentru fiecare hectar** , inclusiv pentru construcțiile aflate acolo , **cu excepția** acelor ce aparțin **comunității sau Evkafului** .

Art.5

Guv.Român va efectua în 7 rate anuale , **plățile valorii bunurilor imobile rurale** (**urmează detaliat cum**) și dobânzile aferente .

Art. 6

Guv.rom. va depune **fondurile la BNR** , în contul curent al guv.republicii turce , pentru **cumpărare de mărfuri românești de exportat în Turcia**.

Mărfurile respective vor fi **scutite de taxe și impozite** .

[**LD : îmi lipsește următoarea pagină**]

Convenția rom.--turcă / 19 ian.'37

18.) CCGiurăscu (PNL-g) , Interpelare :Românii de peste hotare (- I -) 25 febr.'37

(DAD, MO 34, șed. de joi, 25 febr.'37, p. 1548 - 1554)

[LD : Pentru a-și putea dezvolta interpelarea ,la **26 nov.'36** , Giurăscu solicitase **urgența și ceruse** celor trei ministere -Externe, Domenii, Justiție -

dosarele referitoare la colonizarea românilor, între **nov.'33 - nov.'36**

La interpelarea lui Giurăscu, s-au asociat încă **6 deputați**.

Este cea mai **sistematizată , documentată și amplă** expunere privind **problema românilor de peste hotare** .

Mai este , la fel de importantă, pentru **datele statistice demografice** , privind **compoziția etnică a populației** pe diverse criterii :

pe etnii, pe provincii istorice , pe zonele de graniță , pe entitatea sat -oraș .

CCGiurăscu plătește tributul corespunzător momentului conjunctural concret : fiind abia febr. '37 , speranțele și îmbierile se îndreaptă spre **partidele naționaliste "legale" și "antiliberal-guvernamentale "** : **PNC , Frontul Românesc**.

Peste doar câteva luni , va încheia pact electoral de " neagresiune "

cu **Garda de Fier și PNȚ , tot pentru răsturnarea liberalilor de la putere** .

Pentru ca , el personal, după doar câteva săptămâni, **să se despartă și de Gh.Brătianu** și să devină " **carlist**" . Aceasta a fost traiectoria lui individuală.

Dar până atunci... **febr.'37 ...**] Doc.integral . **fișier I. Români peste hotare**

Sublinieri, colorări, supratitluri, comentarii **LD** :

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Neglijarea crasă a problemelor demografice

▣ Nepublicarea rezultatelor recensământului

"Din ce în ce mai mult, **toate popoarele dau atenție problemelor** care se leagă **de demografie , de populație**, de numărul populației și de repartitia ei .

S-a înțeles în timpul nostru că **cea mai importantă avuție a unui Stat** , este poporul ; nu bogăția materială ci substanța vie, **substanța etnică** .

" Sunt cazuri **când însuși Statul dispare** ; dacă însă poporul este numeros și rezistent - **cazul Poloniei - Statul se reface mai târziu** .

" **La noi**, din nefericire- trebuie să spunem - **nu se acordă toată importanța problemei demografice** . În această privință , **un caz concret** , foarte elocvent, este cel al **recensământului** . O treabă de bun gospodar , care să știi exact ce ai în gospodărie . S-ar fi cerut ca noi **să știm exact ce avem** în cuprinsul hotarele noastre .

" Ce s-a întâmplat însă ? **Am făcut în 1930 un recensământ , ale cărui rezultate nu-l cunoaștem nici astăzi , în 1937** . Nu știm câți suntem și cum suntem repartizați .

-Dum.I.Nicolaescu : Deși **s-au cheltuit multe milioane** cu această operație .

-**CCGiurăscu** : Ar fi trebuit **să se cheltuiască oricât era necesar**,

numai ca **să avem o oglindă fidelă a situației demografice** în momentul de față .

În acest moment noi **nu știm care este situația orașelor noastre** , nu cifra globală, ci **repartitia diferitelor elemente etnice** ; **nu știm cum se repartizează în diferite zone** ale statului nostru , în zona de Nord, în zona de Vest, **în zona granițelor, în general**, diferitele elemente etnice .

Înțelegeți dvs **câta atenție au acordat forurile diriguitoare** ,

dacă **nu au luat măsura** să îndeplinească ceea ce face fiecare gospodar în casa lui,

să știm tot ce avem , pentru ca , din această cunoaștere exactă ,

să putem să tragem reguli în ce privește viitorul . "

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Necesitatea colonizării lor în România

" Suntem un popor de **15 milioane numai de Români** , la care se adaugă apoi minoritățile. Ei bine, d-lor, **eu afirm că nu trebuie să ne fie indiferent**

nici măcar un singur suflet de Român , care ar dispărea ,

care ar fi asimilat de celelalte naționalități, **pentru că acest Român poate să fie mâine**

o putere economică , artistică, gospodărească , de primul rang ,

care să contribuie la întărirea neamului nostru . Și atunci, dacă aceasta este situația ,

altă soluție nu există în ceea ce privește Românii din afara hotarelor

decât colonizarea lor treptată , înăuntru hotarelor Statului nostru "

[-----]

CCGiurăscu , Octavian Goga / 25 febr.'37 (p. 1551-52)

▣ Zone recomandate pentru colonizare

▣ Penetrația evreească

[LD :**CC Giurăscu** pășește pe pământ " minat " . Va fi secondat de **Octavian Goga** .

Off-ul lui Goga cu **revizuirea cetățeniei** izvora din această aberație demografică,

și își avea începuturile din timpul Conferinței de pace (statutul minorităților) ,

apoi din timpul când era ministru de Interne , în guv.Averescu .

Ambii invocă **studii dedicate problemelor demografice** (**Nicolae Iorga, Popa Liseanu , Romulus Seișanu , Leontin Iliescu**) ,

în care se ridică " problema " , dar " rezolvarea " ei se bate cap în cap :

să nu se atingă de pământ, să fie aduși coloniști români de peste hotare (Giurăscu) ;

să se ocupe de agricultură, nu de comerț și meșteșuguri (Iorga) ,

să se folosească ghitolina cu vapori(Barta Mikloş - Goga) ;

[LD : 31 oct. 2003 .Știu că subiectul este " delicat" , știu că subiectul a fost și a rămas "tabu" , în epocă și mai târziu. Eu însămi am simțit-o , când am fost la colocviul de istorie de la Ierusalim (1985) Ca o coincidență, la TVR-2 ,în seara asta , este o discuție despre " **holocaust**" , despre " **șoah**" Istoricii **Carol Iancu** (prof.univ.la Montpellier) **Alexandru Stoenescu și Lia Benjamin** ...despre **Comisia mixtă rom-israelită** , înființată recent , la inspirația lui Ion Iliescu și Elie Wisenthal ...]

- **CCGiurăscu** : " Da, d-lor, **necesitatea colonizării** acestor Români din afara hotarelor **se pune într-un grad urgent**. Pământul țării noastre în momentul de față comportă **anumite zone și anumite centre** , în care **populația românească** se găsește **într-o situație defavorabilă** .

Frunteria de nord, Bucovina - Moldova de miază-noapte - Maramureș - unde **populația românească** , de vreo 200 de ani , este în **continuu regres**, în defensivă ...

-**Octavian Goga** : **Pe vremea războiului** (ofensiva lui Brusilov) , s-a făcut **o deplasare de populație semită** , care a trecut **din Galiția în Maramureș și până în sudul Ardealului**. Și, în vreme ce în **Cehoslovacia și Iugoslavia** , s-a acordat **cetățenia** celor ce s-au găsit **pe teritoriile lor în 1914**, **România a fost silită să accepte ca cetățeni** , pe toți cei ce s-au găsit **pe teritoriul nostru în 1919, la tratatul de pace !**

Când el a fost ministru de Interne , a trimis în **Maramureș un general** să cerceteze fenomenul, și a constatat **peste 65.000 evrei galițieni stabiliți numai în acel județ**, (" **veniți cu o căruță de peceți și cu o căruță de bilete de identitate** ")

Deci **noi pierdem și din cauza acestei constante infiltrații a elementelor străine...**

- **CCGiurăscu** : **La informațiile așa de prețioase pe care ni le-a dat dl Goga**, eu voi adăuga **câteva cifre** cu privire la **situația satelor din Maramureș** .

Dă informații dintr-un **articol al unui profesor** [LD .fără să-i dea numele !] care a făcut un **studiu demografic în jud.Maramureș**.

Com.**Leordeni** , sec. XVIII numai **3 evrei** ; astăzi sunt **391** ; la **Șieu** , era **1 evreu** ; astăzi sunt **258** ;

În celelalte comune ,din Maramureș , situația este următoarea :

724 (Petrova) , **704** (Poienile de sub munte) , **1.092** (Ruscova)

232 (Repede) , **581** (Vișăul de Jos) , **600** (Vișăul de Mijloc) ,

3.848 (Vișăul de Sus) , **2.895** (Borșa) , **1.154** (Moisei)

-**Nich.Robu** : Care este satul **deputatului Schmuck?**

-**CCGiurăscu** : Are toată lista, dar este inutil să mai continue...

Aceasta era situația din sate , nu din orașe !

Satele Maramureșului , pline de "populație străină " .

" Același lucru se întâmplă în **Nordul Basarabiei , în nordul Moldovei**

dintre Prut și Nistru , unde are loc **o înaintare neconținută a elementelor alogene** ,

a evreilor și rutenilor. Voi adăuga că **aceste elemente acaparează proprietățile**,

pun mâna pe moșii, pun mâna pe bunurile imobiliare, urbane ,devin proprietari

și merg până acolo încât **ajung și ciobani la stănele din Maramureș și din Bucovina!**" (**exclamații pe unele bănci**)

-**O.Goga** : "D-le profesor, **este așa de tristă povestea aceasta** , încât nu mă pot opri , ascult cu foarte mare interes cuvântarea dvs, și cred că **faceți un mare serviciu conștiinței românești** prin această cuvântare - dar nu mă pot opri **să vă mai completez în anumite chestiuni** .

Dvs socotiți ca foarte prețioase mărturiile străine .Și este adevărat că mărturiile străine , când este vorba de noi, sunt mai prețioase fiindcă par cu totul obiective.

Pe vremea Ungurilor , **prin anul 1905**, vorbind de **stările din Maramureș**,

un gazetar , unul din marii scriitori , dar cel mai de seamă publicist al ungarilor în acea vreme [

Barta Mikloș] , a scris **o carte**, ocupându-se de **penetrația și exploatarea evreească în**

Maramureș. Cartea se cheamă "**În țara cazarilor**" ,o carte de vreo 300

de pagini, pe care ar fi bine s-o traducem în românește .

Și acest scriitor ajunge la o constatare că **populația băștinașă românească este exploatată la fiecare pas, și că Români de acolo sunt pur și simplu elemente autohtone care mor,se**

întinde deasupra lor , **rețeaua morții.**

Și adaugă el, ungurul, că **dacă ai vrea să te călăuzești de principiul dreptății imanente , procesul de reparațiune ar trebui să fie introdus acolo prin instalarea unei ghilotine cu vapori ? (ilaritate)**

Iată , prin urmare , că **acest scriitor spune că ar trebui o ghilotină cu vapori ca să distruși în Maramureș pe acești exploataatori ai poporului român. "**

(aplauze la PNC)

-CCGiurăscu : "D-lor deputați, **primejdia** stă în faptul că **aceste elemente alogene devin proprietarii pământului** .Eu socot că aici e **unul din faptele cele mai grave** , când aceste elemente străine ajung să devină **proprietari de pământ** , care **este baza oricărei averi** .

Acesta înseamnă că **dislocarea elementului românesc** se va face în condițiuni din ce în ce mai ușoare . Am spus-o, avem de a face cu **păștori, cu ciobani străini în Maramureș , și în Moldova** chiar .

Cunosc personal cazuri în **judetele Dorohoi și Botoșani** , în care aceste elemente **strâng oile românilor** , fac tot ei **cașul, brânza** , și dau la sfârșit , o parte.

" În acest stadiu se găsesc **urmașii răzeșilor din țara lui Ștefan cel Mare al Moldovei !** De altfel, de ce nu ar face-o, dacă **se găsesc glasuri** , chiar între cei care au mari răspunderi în această țară, **care-i îndeamnă să se apuce de agricultură ?** [**șah la lorga !**]

"Am citit , spre marea mea mirare și surprindere , un pasaj în ziarul "**Cernovitzer Allgemeine Zeitung** " , cu data de **24 august 1933** , **următoarele cuvinte** , spuse de unul din cei mai importanți factori ai vieții noastre de astăzi : < *Die Juden sollen Agrikultur*>adică , pe românește , **< Evreii trebuie să facă agricultură sau să-și clădească existența lor pe alt câștig. Pentru negustori și meșteșugari nu mai este loc . >**

-Voci PNC : Cine spune asta ?

-Giurăscu : Prefer să nu mai spun cine afirmă acest lucru , fiindcă **și-a călcat idealul pentru care lupta în tinerețe** .

-Goga : Este român ?

- Giurăscu : " **Este Român; din nefericire , este profesorul Nicolae Iorga .**

(**rumoare**) Iată dl-or, cuvinte rostite în 1933 "

" Prin urmare , **primejdia este mare** , pentru că **sunt îndemnați chiar să se apuce de agricultură . Dar alarma s-a dat și este o datorie pentru mine să relev numeroasele articole ce apar în presa care simte românește .**

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Primejdii :** secui, ruși, tătari, găgăuți, bulgari, turci ...

[**LD : atenție !** prin această optică ,se poate ajunge la tot felul de " îndreptățiri" , la toate culorile " naționaliste" : **al cui a fost pământul ? ; cine l-a muncit -cine l-a stăpânit ? ; cine a fost primul ? ; care pe care a dislocat ? ; care pe care a asimilat ? ; cine sunt autohtoni -cine sunt venetici ? ; cine trebuie să plece- cine să rămână ?**

Babilonul demografic al zonei de intersecție a imperiilor .

Polemici , mai mult sau mai puțin documentate , creatoare de atmosferă și curente naționaliste .

Cu dezlegări temporare (în funcție de balanța de putere) , sau **cu dezlegări mai de durată** (războaie urmate de tratate de pace) .

Istorie și istoriografie a sec.XX . Care va fi istoria și istoriografia sec.XXI ?]

" În afară de aceste zone , din **frontiera de miază-nopate** , unde, a avut loc , din partea Statului magiar , înainte de 1918, **o acțiune de maghiarizare** , ale căror **rezultate le vedem astăzi** în cuprinsul hotarelor, a fost **o acțiune sistematică de dislocare a elementului românesc.**

"**Contra acestui element românesc s-au luat o serie de măsuri administrative și școlare** , s-au înființat **colonii de unguri** " (detalii în cartea prof. Ștefan Manciu)

" Este apoi Bugeacul, adică acel **mozaic etnic creat de Statul rusesc, opera sa de colonizare** . Și cred că nu există **nicăieri pe lume** , pe un teritoriu atât de redus, **o varietate de neamuri atât de mare** ca în Buceac "

"**Despre Cadrilater**, este inutil să mai vorbesc și să mai insist , pentru că toată lumea cunoaște situațiunea de acolo , este o **problemă mult desbătută**, asupra căreia s-a atras atenția de foarte multe ori ."

" Voi spune numai câteva cuvinte despre **zona secuiască** în care **românimea a fost aproape cu totul înghițită** de către elementul secuiesc și, din nefericire, oricât vi s-ar pare de oaradoxal, fenomenul continuă și sub ochii noștri. "

(detalii în cartea lui Popa Lizeanu)

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Înstrăinarea orașelor

" În statul modern, **orașele au un rol fundamental** ; se poate spune că sunt **centrele motoare , centrele nervoase**, din care pleacă **sugestiile** , care au la îndemână **mijloacele financiare și economice**, care **dispun de presă**, cu alte cuvinte , care **țin opinia publică a unei țări** .

" Și acum îmi mai sună în urechi **cuvintele rostite de dl Octavian Goga** , atunci când a vorbit de **primatul muncii naționale** , cifrele acelea statistice , care au fost date de la această tribună, și care , cu siguranță,

au impresionat pe toți acei care gândesc românește .

[LD : **Oct.Goga a dezvoltat o Interpelare - 3 mart.'34 - privind rolul nefast al elementelor neromânești** din întreprinderile statului , cele particulare și profesiile libere .Atunci când legea a fost adusă în dezbateri ,însă, - iulie 1934 - **Goga și partidul său - pe atunci PNA - au lipsit , absență remarcată cu ironie de Eugen Titeanu . Vezi fișierele III și IV PNA]**

" Să-mi dați voie să adaug câteva informații.

Este vorba mai întâi de **orașul București, de Capitala țării**, în care avem o creștere extraordinară în ce privește elementul alogen.

" S-a publicat acum o carte [?] cu privire la **comercianții și meșteșugarii români** din **București în anul 1832**. Erau pe atunci **3.292 negustori în București** , din care **imensa majoritate Români**, ale căror nume sunt de un mare pitoresc și fac plăcere să fie pronunțate ; **erau numai 16 evrei**.

Astăzi, după datele de la minister -va să zică date oficiale -

avem **peste 2. 200 de firme**, întreprinderi individuale și în nume colectiv, care **aparțin supușilor altor State**, [**pașaportari**]

nici măcar elementelor românești sau cetățenilor români alogeni ...

[-----]

Care este **proporția elementului românesc** în diferite orașe din Ardeal ? :

La Arad - 39% ; Turda - 39% ; Sibiu - 38% ; Sighet - 36 %

-Octavian Goga : " Vă rog să rețineți un lucru și anume ,

că **nu stăm în fața elementului unguresc nici la Arad, nici la Oradea,**

nici la Satu Mare , orașe de graniță reclamate de Unguri,

ci stăm în fața elementului evreesc.

Eu aș susține că **suntem în majoritate față de unguri propriu zis,**

dar suntem în minoritate față de elementul evreesc ,

care este venit acolo și **care face naționalism unguresc."**

-Romulus Coțioiu [?] : Dacă adăugăm și **populația comunelor suburbane , proporția se mărește ...**

-Giurăscu : Este un **mijloc factive de a mări procentul** prin adăugarea **suburbanelor** , pentru că este știut că **noi am avut majoritatea la sate ; aici este vorba , însă , de centrele urbane :**

La Cluj - 35% ; Sighișoara - 33% ; Satul-Mare - 32% ; Diciosânmartin - 28 % ;

Oradea - 27% ; Timișoara - 27% ; Tg.Mureș - 27 % ; Zalău - 25 % ;

Sf.Gheorghe - 18 % Miercurea Ciuc - 13 % ; Odorhei - 10% .

Aceasta este situația demografică , pe baza unui **act oficial**, emanat de la **recensământ** .

[LD : vezi și confruntă cifrele cu datele date de recensământ]

-Oct.Goga :Vă rog să accentuați că stăm în fața elementului evreesc, care constituie majoritatea. Acest brâu de orașe de graniță nu sunt orașe ungurești , Oradea , Arad, Satul Mare , ca Sighetul Marmației , toate acestea sunt orașe cu populație în majoritatea ei evreească , care **are presă maghiară**, care **face acțiuni de maghiarizare** și **atmosferă ungurească "**

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Planurile de colonizare românească**

▣ **Preocuparea PNL .**

[LD : sesizează similitudinile și diferențele , tezele și soluțiile , care dau o **idee mai nuanțată** privind nuanțele naționaliste la noi .

Colonizarea cu români sau expulzarea străinilor ?

Indiferent , însă , de soluția susținută , ele pornesc de la realități incontestabile.]

-CCGiurăscu : " D-lor, acesta este situația.

Și atunci, când în Statul Român , există atâtea zone și atâtea centre periclitate , unde elementul românesc este în minoritate ,

nu este un imperativ al vremii noastre ,

ca să aducem toate elementele românești disponibile , din afara hotarelor ,

să le colonizăm , spre a putea modifica , chiar transforma,

aspectul etnic al acestor zone și centre ?" (aplauze)

-Nich.Robu : "Dle Giurăscu, la noi în Bucovina , populația este împeștrită ,

însă este foarte densă . Noi, Românii de acolo, suntem în aceeași proporție

ca aceea care se găsește în județele vecine , la Botoșani și Dorohoi,

poate chiar mai mult. Statul austriac, în opera sa de colonizare , ne-a îndesit .

Dacă am aduce și Români din afară , și să-i colonizăm acolo ,

ar însemna să murim de foame. Operațiunea trebuie să fie alta,

să scoatem străinii din țară , să fim noi stăpâni ! "

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Partide și personalități preocupate**

▣ **PNL-Gh.Brătianu , PNC-Goga; Fr.Rom. -Vaida .**

" Dar . dlor, să venim la o vreme mai apropiată .

Eu afirm că **s-a atras atenția în numeroase rânduri** , de aici de la tribuna Parlamentului ,

conducătorilor, **asupra acestor probleme a Românilor din afara hotarelor ,**

și asupra **necesității colonizării acestor elemente** înăuntrul țării ."

" **Gh.Brătianu** , declarație la 24 febr.'34 [LD : **discurs la Mesaj, fișier I , PNL-g**]

< **În anii din urmă , însă , după sfârșitul războiului, orașele și multele părți de margină ale țării ,**

au fost năpădite de străini , care n-au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări .De

aceea , naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță

a devenit o poruncă a vremurilor noastre , un imperativ al dezvoltării neamului nostru [-----] Ea

ne cere să luăm măsuri cât mai este timp [-----] > (Aplauze la PNL-g)

" În ce mă privește, am vorbit în mai multe rânduri de la această tribună,

atrăgând atenția guvernului în acest sens.

O seamă dintre **deputații Partidului Național -Liberal**, de sub conducerea d-lui **G.Brătianu**, și

dintre **deputații Partidului Național -Creștin**,

în frunte cu dl **Octavian Goga** , au ridicat de asemenea cuvântul de aici .

S-au rostit glasuri , pe urmă, din partea [**Frontul Românesc**]

reprezentanților d-lui Vaida -Voevod.

"Prin urmare , încă o dată spun , nu a fost o chestiune simplă de partid , căci mai mulți **deputați** , din mai multe părți , au luat cuvântul aici , pentru acești **Români din afara granițelor** .

" **Profesorul Victor Papacostea** [LD : ex PP , apoi PNL-g ; vezi **interpelarea din 2 sept.'32** , polemica cu deputatul bulgar Pencoff] a rostit o călduroasă apărare a elementelor din Macedonia ,

în **legislatura '32/ '33** , în timpul **guvernării d-lui Vaida -Vorvod** ; de asemenea , a ținut o serie de conferință pe această temă .

"S-au rostit , de asemenea , de aici , în mai multe rânduri , **interpelări și comunicări** cu privire la **Românii de peste Nistru** .

Este Comunicarea d-lui **prof.Procopovici** , apoi aceea a d-lui **deputat Lascu** .

[-----]

" Unul dintre **conducătorii reprezentativi ai Românilor -macedoneni** ,

dl Cola Ciumetti [LD ?] , spune într-o "**foie**" [LD ?] :

< **Dacă Statul Românesc nu mai este în stare să aibă grijă de macedoneni , să o spună , și atunci să se dea această însărcinare italienilor , care , având interese în Balcani , s-ar interesa și de frații Români , care sunt în regiunea macedoneană .** >

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

19.) senator **Părintele Vichentie Pirtea** (probabil PNC sau Fr.Rom ?) , Senat , 3 mart.'37

Comunicare : **protecția muncii românești : jud. Timiș - Torontal**

(D.S , MO 36 , șed. din 2 mart.'37 , p. 1902-1903)

[LD : **Părintele vine cu o serie de informații foarte grăitoare .**

Nu prea se înțelege cât este citat , și cât sunt comentariile părintelui , dar asta nu diminuează cu nimic valoarea informațiilor . Le înregistrează și eu]

Comunicarea sa se va referi la **asigurarea granițelor** , în special a graniței de Vest , care este "**descoperită**" **față de tendințele revizioniste ale vecinilor** .

De aceea , se va referi la **starea economică , socială , familială , a românilor** .

▣ **Românii = " minoritate " dezavantajată!**

O statistică întocmită de **Institutul social din Banat și Crișana** (nr. 15 / 1936) spune :

< **Prezentăm o serie de date statistice din care , după posturile ce le deținem ,**

[românii] părem cea mai redusă minoritate în propria noastră țară .

Pentru prima dată încercăm atragerea atenției asupra vieții economice , prin prezentarea nominală a întregului personal de la întreprinderile unui județ de frontieră , jud. Timiș-Torontal . Am adoptat acest sistem dificil , cu eforturi de peste un an de zile , de a pătrunde în întreprinderi pentru adunarea datelor ,

pentru că **problema** pe care vrem s-o prezentăm

este atât de izbitoare , încât pare neverosimilă , și poate că mulți care nu cunosc

jalea profundă în care se sbate elementul românesc . ar dubita , dacă le-am prezenta numai

procente și grafice simple . Mai utilizăm acest sistem de **publicare a numelor** , pentru că

nu **ne adresăm** atât specialiștilor , ci **mulțimii cititorilor** , care nu cunosc

tentaculele celei mai surde lupte de exterminare ce se dă , ascunsă , într-un domeniu

în care nu ne-a interesat busola intereselor politice .

Noi ne-am lăsat prea încrezuți în biruința politică ,

și am uitat că viața și stăpânirea orașelor atârnă de

repartitia etnică a proprietății , întreprinderilor și funcțiunilor ;

iar viața și stăpânirea satelor , atârnă în special de stăpânirea pământului . >

Părintele Vichentie Pirtea / 2 mart.'37

▣ Proprietatea industrială - Timiș-Torontal

[LD : eu am făcut tabel, folosind datele furnizate]

Întreprinderile	Străine	Românești
330 industriale	323	7
313 societăți anonime	299	14
71 bănci	52	19
32 tipografii (Timișoara)	27	5

" De aici e evident faptul că **noi suntem stăpâni numai politicește, nu economicește** .
Suntem majoritari numai ca număr, contribuție și răspundere istorică,
ca jertfă consumată și jertfă ce ne așteaptă

▣ Profesiuni liberale

Profesia	Străini	Români
3.764 comercianți	3.343	421
736 cârciumari	537	199
5.147 meseriași	4.436	711
2.870 propr.agr. (peste 30 jug.)	2.310	560

Raportul dintre români și străini , este mai mult decât îngrijorător .

Am vrut să românizăm orașele, în schimb **pierdem satele !**

În vechile noastre sate, curat românești, se petrece **un proces de achiziție** neobservat încă,
și care e **menit să ne lichideze ultima rezistență**.

De remarcat , ca de obicei, că **meseriașii, comercianții și cârciumarii**

au devenit și proprietarii cei mai însemnați ai pământului din satele noastre .

▣ Personalul din întreprinderile industriale

Întreprinderi	Personal	Străini / procent	Români / procent
42 întrepr.industr.	9.140	7.491 82%	1.649 18%
Calificați, posturi sup.	peste 7.000		418
Necalificați, posturi inf.	?		1.231

" Români sunt în special în **categoriile inferioare** , în **posturile superioare**

ei sunt quasi inexistenți : 59- în consil. de administrație ; 24- de cenzori,

3 - pers. administr.super. ; 22 pers. adm.inf ; 1 - tehnic super ; 8 -tehnic inf . .

▣ Salarizarea personalului (ex.)

Industria	Străinii	Români
Ind.lâanii	36.971.282 lei	6.381.346 lei
Fabr.Dura	5.109.493 "	481.621 "
Fabr.Pălării	9.659.200 "	981.000 "

Părintele Vichentie Pirtea / 2 mart.'37

▣ Penetrația străinilor în jud.Timiș -Torontal

În Banat , avem **1.737 cetățeni străini**, din care , în **jud.Timiș, 1.082**,

lucrând în acele întreprinderi . Dintre ei, cei mai mulți sunt **de supușenie maghiară** .

"Trebuie să mai știm, d-lor senatori, că **Budapesta , prin Partidul Maghiar** de la noi,
dirijează o colonizare hotărâtă la frontieră ,

că numai în anul **1935** au sosit în **Timișoara 5.594 maghiari** , din care 3.295 bărbați și 2.299
femei, **majoritatea din secuime**, din ei , în același an,

fiind plasați în întreprinderi industriale, 763 .

Ținta Partidului Maghiar este Timișoara , unde , sub indolența noastră,
maghiarii își creiază bastioane de frontieră pe teritoriul românesc,

mai aproape de Reșița și de inima Ardealului .
Părintele Vichentie Pirtea / 2 mart.'37

▣ Rolul nefast al Evreilor

" Rolul Evreilor în crearea acestei situații este imens.

A fost o crimă , pentru o țară nou înfiripată , și în care avem în Evrei și în cei mai mulți minoritari dușmani naturali, să lăsăm în Constituția noțiunea de cetățean , peste cea de național. Cu această noțiune, sunt sabotate toate eforturile românești și, prin aceasta , toate legile de protecție a elementului românesc sunt răstălmăcite pentru a se păstra disproporția și situația riscantă în care ne găsim.

" La aceasta se adugă rolul coruptiv al Evreilor, și viclenia de a masca activitatea de surpare a temeliei țării și hotarelor cu lupta dintre comuniști și capitaliști , .

Evreii țin să monopolizeze ambele tabere , ca să fie siguri că ei cor câștiga în orice fel. Rolul și pericolul evreesc în domeniul economic la frontieră este cu atât mai îngrijorător, cu cât este pus în serviciul Maghiarilor. Din cele 32 de tipografii din Timișoara , nici una nu e maghiară , în schimb sunt 16 evreești, toate în serviciul Partidului Maghiar .[-----]

Părintele Vichentie Pirtea / 2 mart.'37

▣ Concluzie : aplicarea legii !

" Constatând acest dezastru, rog pe dl ministru al Internelor [Tătăărăscu] și dl ministru al Industriei și Comerțului [Valer Pop] să caute să pătrundă în secretele acestei situații și în deosebi a acestor instituții, să examineze proveniența capitalului și folosirea lui și proveniența străinilor și că de ce nu s-a aplicat până astăzi, proporționalitatea națională " pr. Vichentie Pirtea

20.) CCGiurăscu (PNL-g) , interpelarea : Români de peste hotare (- II -) , 4 mart. '37

G.I.Brătianu (PNL-g) , intervenție : Programul partidului ; relațiile cu G de F (DAD, MO 40, șed de joi, 4 mart.'37 , pag. 1890 - 1892)

[LD : de la 25 februarie , se produsese o serie de evenimente care au precipitat scena politică românească. De fapt , **Giurăscu aproape își epuizase interpelarea**, iar în această zi ... **deschide șefului său, Gh.Brătianu , o intervenție substanțială în chestiunile la ordinea zilei .**] Doc.integral - fișier PNL-g III

(**Brătianu îi cere voie la o intervenție, pentru oamenii de "bună credință" , căroră , este necesar să le spună un cuvânt de lămurire**)

Gh.Brătianu / 4 mart.'37

▣ Programul PNL- g : colonizarea și minoritățile

" **Ni s-a opus** în adevăr în cursul discuțiilor care au avut loc în săptămâna trecută , **două probleme** : aceea a programului nostru , pe care o amintea d-l Girăscu , și aceea a raporturilor noastre cu " Garda de Fier " , asupra căroră **s-a spus că am fi în echivoc** . [-----]

" În ce privește programul nostru, dl Gurăscu vă cita dăunăzi și vă amintea și acum , **declarațiunea** pe care am făcut-o aici, de la această tribună, **acum 3 ani** , dacă nu mă înșel , **la 24 februarie 1934** . [discurs la mesaj, 24 febr.'34 , fișier - I / PNL-g , poz. 65]

Îngăduiți-mi să o completez printr-un pasaj al Manifestului din noiembrie 1933, de la **alegerile generale** . "Citează din Manifest :

< În România întregită , cărmuirea trebuie să fie a Românilor , nu a străinilor .

Aceasta trebuie să o înțeleagă cei ce trăesc pe pământul nostru . >

< Nu am fost și nu suntem împotriva locuitorilor de altă limbă și de altă lege ,

care trăesc printre noi, **a căror credință către Statul Național se poate dovedi statornică** , care împart de atâta vreme necazurile , suferințele și bucuriile npastre .

Dar orașele și unele părți de margine ale țării, au fost năpădite de străini , care nu au nici o legătură cu noi.

În **tineretul nostru** există prea mulți astăzi care **cer zadarnic dreptul la muncă și la viață , ne mai găsind nici un loc pentru ei pe pământul românesc. >**

< De aceea, noi voim **să aducem în țară pe românii rămași peste hotare** pentru ca , împreună cu ei , **să înlocuim, prin colonizări ,** cu ajutorul Statului, această poruncă a vremurilor : **naționalizarea orașelor și a ținuturilor de graniță >**

" **Ni s-a spus : dar aveți două atitudini față de mionorități !**

Dar oare **nu este evident că sunt două categorii de minoritari ?** Nu este evident că [-----]

sunt unii care au de mult reședința în țară la noi, care s-au identificat cu credințele neamului nostru , iar alții , care au venit de curând, și n-au nici o legătură nici cu trecutul , nici cu dezvoltarea acestei țări ? (aplauze la PNL-g)

Și atunci , este rândul meu să întreb , **cum se consideră această problemă ?**

Trebuie oare , în această privință, numai soluțiuni totalitare ?

Trebuie admiși cu toții , fără să se țină seama de vremea și sentimentele lor - ceea ce este împotriva realității?

Sau trebuie eliminați cu toții - ceea ce desigur nici cea mai extremistă grupare nu poate pretinde ?

"Să-mi dați voie să **conchid** asupra acestui punct :

în această chestiune , **nu noi ne aflăm în echivoc,**

ci alții, care au venit la cârmă pe baza **altor principii , [vizat PNL-1]**

care **cârmuesc** în continuă **ezitare și contradicere** față de ele "(**aplauze la PNL-g)**

[-----]

" Deunăzi , chiar ieri, **DI Goga vorbea de revendicări naționale ,** care frământă tineretul.

Aș adăuga la acestea și **revendicări etice .**

" O societate , și mai ales **o clasă conducătoare ,** nu poate rămâne la locul ei în Stat , decât **dacă găsește în ea și prin ea,** însăși mijlocul de a se reforma , când nevoia și revedicările naționale o cer.

"Dați-ne , cum s-a spus de atâtea ori, **o Românie a Românilor ;(aplauze la PNL-g și PNC)**

dar dați-ne , în același timp , **și o cârmuire a demnității , o cârmuire a cinstei**

(**aplauze la PNL-g) și atunci , vă asigur,**

nu veți avea nevoie de nici o măsură de represiune, de nici o măsură de asuprire,

nu veți avea nevoie să aruncați studentimea în viscol pe drumuri ,

și nu veți avea nevoie să transformați Universitatea , așa cum vreți să o faceți,

într-o **anexă a comisariatelor de poliție . (aplauze la PNL-g)**

"Iar **dacă nu sunteți în stare să găsiți în mijlocul dvs elementele care să satisfacă această**

legitimă revendicare , atunci trageți consecințele și lăsați loc altora

care au mai multă înțelegere a chemării, care pot asigura în liniște și în libertate , dezvoltarea acestei țări "

(**aplauze , strigăte de bravo, la PNL-g)**

-G.I.Brătianu / 4 mart.'37

21.) dr.C.Angelescu :Legea pentru învățământul universitar (modificări) Senat , 5 mart.'37

Emil Diaconescu (raportor) ;

a) **Elemer Gyarfaz** (P.Maghiar) b) **prof.Teofil Sauciuc Săveanu** (PNȚ)

c) **prof. V.Loichița** (?)

(D.S. , MO 38, 39 , șed. din 5 și 6 mart.'37)

[**LD : Din păcate, am rătăcit (sau nu am)** discursurile " **celebrităților**" în materie, mai ales a lui

lorga. . **Legea nouă modifica o serie de articole la Legea - Organizarea învățământului**

universitar - " Legea lorga " - (22 apr.1932)

Dau doar câteva exemple, care ridică probleme deosebite

a) **Elemer Gyarfás** (P.Maghiar) (p. 2047-2048) / 5 mart.'37

▣ **Legea și mișcările studențești extremiste**

[LD 10 nov. 2003 .Cu gândul la problemele ultra actuale ale învățământului universitar din România, cu gândul la presiunile actuale ale UDMR și această nerezolvată problemă.

Sunt conștientă că devin , dintr-o dată , **subiectivă**. Că nu-mi pot păstra obiectivitatea , ba chiar **mă bântuie resentimente** pe care (teoretic) le resping.

Gyarfas, care era printre cei mai " moderați" politicieni maghiari ;

este atâta **trufie**, atâta **rea credință** , atâta cinism , și atâta **răsturnare de logică** în ceea ce spune , încât ... mă voi mărgini să -l citez, ca să nu-i deformeze gândurile.

Ceva care ar suna cam așa : **<dacă nu putem sa mâncam pâine neagră, vom fi siliți să mâncăm pâine albă ! >**

Încerc să definesc noțiunile care i s-ar potrivi , **și propun :**

șovinism maghiar minoritar = revers al șovinismului maghiar majoritar ,

(de pe vremea când era națiune dominantă în stat) .

Datele, argumentele, exemplele.... răsturnate " pe dos" , în beneficiul lor !

Pe de altă parte, ca nici într-un alt domeniu, apare **consecința nefastă**

a concurenței politice neloiale între partidele politice românești,

de care minoritățile au profitat din plin.

Își exprimă **regretul și compătimirea pentru atentatul contra prof. Bratu .**

Au fost **colegi la Liceul din Sibiu** . Îi dorește însănătoșirea grabnică .

Guvernul a găsit necesar să închidă , din cauza acestui atentat , **Universitățile din țară**

până la modificarea legii înv. superior .

Își însușește în întregime **criticile aduse de prof.lorșă, că proiectul nu are nici un rost ,**

deoarece scopurile puteau fi atinse **pe baza legilor deja în vigoare și de drept comun.**

Își însușește și **criticile aduse de prof.Costăchescu că politica școlară , complet greșită ,**

a adus la situația gravă de astăzi .

Mentalitatea și starea sufletească a unei părți - relativ mici - a studențimii ,

îngrijorează pe orice cetățean. Urmărim de un deceniu încoace, cu mare atenție și îngrijorare ,

neliniștea și impaciența crescândă a tineretului universitar .Semnalează etapele :

Prima manifestare îngrijorătoare , **în 1926**, cu ocazia **Congresului studențesc** de la Oradea, când au fost **devastate sinagogile de la Oradea și Cluj.**

În nov.'32, un profesor adunase **studențimea de la Universitatea din Cluj,**

instigând studenții că Adunarea generală a **Diezezei catolice** din Ardeal

trebuia împiedicată , cu orice preț, în interes național ...

-**Laurențiu Onea** (PNL) : Nu este **nici o legătură** între **mișcarea studențească**

și **Statusul Catholic** de la Cluj ! Contra acestei organizații a dvs , **ne-am ridicat cu toții,**

pentru că o avere pe teritoriul României , era folosită contra Statului .

Elemer Gyarfás / 5 mart.'37

▣ **Spiritul șovin al legislației școlare românești**

-**Elemer Gyarfás** : "Nu vreau să fac cu această ocazie **un proces politicii școlare .**

Am dezvoltat de nenumărate ori **părerile și convingerile noastre diametral opuse.**

Mă mărginesc să declar că, **după convingerea noastră,**

spiritul șovinist care **domină politica noastră școlară ,**

care **conduce pe actualii noștri conducători ai învățământului**

și care **se manifestă chiar și în manualele școlare ,** aprobate de acest minister,

inspiră tineretului școlar mentalitatea impacientă față de toți cetățenii țării de altă limbă,

origine și credință, și inspiră tineretului părerea că **concetățenii lor de altă limbă și credință**

ar fi dușmanii țării și neamului românesc și , în consecință, **și dușmanii acestui tineret care , cu impulsivitatea sa , trebuie să reacționeze în urma acestor sugestii greșite "**

[-----]

-**Laurențiu Onea** :**Nu se poate ca întreaga politică a generațiilor care ies de la universitate , să fie criticată de dl Gyarfás !**

-**Elemer Gyarfás** : Dovada acestui **spirit nerăbdător și injust** o găsim

și în **Expunerea de motive** a proiectului de față ,
unde se vorbește de **o afirmativă creștere a elementului minoritar** la universitatea
din Cluj, și că această creștere ar fi **păgubitoare intereselor naționale**.
Această creștere - dacă ar exista - **se datorește** , în primul rând ,
împrejurării că , **de un deceniu încoace, din rândurile tineretului minoritar ,**
nimeni n-a putut pătrunde într-o funcțiune publică,
și au fost constrânși, astfel, la continuarea studiilor ,
pe când o mare parte a tineretului românesc
s-a plasat în diferite funcțiuni , numai cu pregătirea liceală .
Având în vedere că **nici în viitor nu sunt prea multe șanse de plasare în funcții publice,**
pentru tineretului minoritar , nu pot înțelege de ce ar fi o simptomă îngrijorătoare și
păgubitoare intereselor naționale ,dacă tinerii minoritari -care se vor plasa fatal numai
în profesiuni libere - urmează cursurile universităților din țară ?!
-Laurențiu Oanea : Cum să se plaseze tinerii dvs , care merg la studii în universitate ?
Aș era pe vremea dvs ?!
-Emil Diaconescu (raportor) : Și primesc **educațiune cu manulae venite de la Budapesta .**
-Gyarfas : **Contest orice statistică ,** până ce nu se va înfăptui ideea d-lui Vaida,
de a se face **un cadastru al minoritarilor .**
-Diaconescu : Dvs nu recunoașteți statisticile făcute pe baza declarațiilor făcute de studenți ?
-Laurențiu Oanea : Vom înfăptui "**numerus nullus**" ,
până vom înfăptui proporția cuvenită românilor.
[-----]
-Gyarfas : În concluzie, **cerem revizuirea spiritului naționalist care conduce politica școlară**
, fiindcă suntem convinși că **numai prin această cale și nu prin măsuri polițienești , vor putea**
fi îndreptate relele de astăzi, care ne amenință cu consecințele cele mai dureroase. [-----]
Trebuie să recunoască toată lumea că în acest tineret universitar ,
care a fost trimis acasă, și care nu mai poate urma cursurile,
cel puțin **20 -30% pot fi elemente care au produs dezordini ici și acolo,**
dar restul de 80-70% au fost elemente care au muncit serios.
De aceea , d-le ministru, și d-le ministru subsecretar de Stat,
vă rog să aveți această bunăvoință să re deschideți Universitățile cât mai degrabă
pentru ca studenții să nu sufere de pe urma acestei dispoziții "
////////////////////////////////////
Legea înv.universitar / 5 mart.'37

22.) Lege: desființarea comunității de avere "Universitatea Săsească și a celor 7 Juzi"

și înființarea așezământului cultural "**Mihai Viteazul**" .
Legea ; Gh.Tătărașcu ,Expunere de motive, D.luca ,Mesajul regal /raportul la lege/
(DS, MO nr.48 din 11 mart. ; MO 48 , șed. din 18 mart. '37, p. 2833-2834)
DS , MO 50, șed. din 20 mart. , p. 3.364 ...)
[LD : nu am urmărit toată polemica .Redau câteva fragmente pentru a semnala chestiunea .]
D.luca / 11 mart.'37-

Gh.Tătărașcu / 20 mart.'37

Expunerea de motive

Prin acest proiect de lege **se soluționează în mod definitiv o problemă ardelenescă**
care de la Unire încă așteaptă să fie rezolvată.
Instituțiile **Universității Săsești** și a celor **Șapte Juzi**, au fost reglementate
prin **Legea XII Ungară, din 1876 .**
Organizarea și funcționarea lor, **ca instituții de ajutoare a culturii locuitorilor**

din județele fostului " Pământ Crăesc" (Fondus Regius) ,
se cuprind în dispozițiile acestei legi.

După Unire, instituțiile au funcționat , conduse de câțiva funcționari .

În mai 1935 , s-a numit o **Comisie interimară** , compusă din prefectul jud. Sibiu ,
și 6 membri care administrau instituțiile. **Prezentul proiect de lege** , s-a născut
din **necesitatea de a schimba fundamental administrația** ,
care nu mai corespunde necesităților de azi.

Proiectul separă averea cuvenită beneficiarilor de origine **etnică săsesească** ,
predând-o bisericii evanghelice . instituția principală susținătoare a culturii săsești ;
Averea beneficiarilor români și de alte naționalități, va fi predată
Așezământului Cultural " Mihai Viteazul" , nou creat prin prezentul proiect .
Cotele de împărțire a averii , au fost **calculate după procentul etnic al beneficiarilor.**

////////////////////////////////////

▣ **Legea .**

Capitolul I

Art. 1. [-----] Patrimoniul pe teritoriul a **7 județe : Sibiu, Târnava Mare, Brașov, Făgăraș, Hunedoara, Năsăud și Alba** , se lichidează și **se împarte în condițiunile prevăzute de prezenta lege.**

Art. 2. Se înființează Așezământul Cultural " Mihai Viteazul" , stabiliment de utilitate publică, personalitate juridică, cu sediul la Sibiu. Scopul așezământului este de a îndeplini opera de ajutorare culturale și de învățământ pe terit.celor 7 județe ale "Pământului Crăesc"

Capitolul II

Art.3. Întreg patrimoniul se împarte între **Așezământul Mihai Viteazul și Biserica Regnicolară Evanghelică din România.**[Urmează lista de imobile ,școli, cu păduri, , arhivă, cu adresa, nr, din Sibiu, Mediaș, Rășinari, Voineasa, ș.a.]

Capitolul III

Art 10. Scopul Așezământului Mihai Viteazul este

- 1.Ridicarea culturală economică și sanitară a locuitorilor români din comunele celor 7 județe .
2. Să cultive sentimentul de solidaritate națională în raza lor de activitate

Art.11. Mijloacele :

a) Să dea ajutoare pentru clădiri și întrețineri de școli, biserici, dispensare ; [-----]

Art. 20 . Așezământul cultural Mihai Viteazul funcționează sub controlul Ministerului Educației Naționale

Art.23. Legea XII (1876) și legea XII(1916) **se abrogă .**

Legea a fost votată de **Adunarea Deputaților** la 19 mart.1937 ,
cu **111 voturi pentru, contra 1**

D.luca / 11 mart.'37

▣ **Mesajul regal**

Pe lângă Raportul președintelui Consiliului Nostru de Miniștri și ministru secretar de Stat la Departamentul Internelor , nr. 3.987 din 11 martie 1937

Prezentându-Ni -se **proiectul de lege** pentru **desființarea** Comunității de avere denumită
" Universitatea Săsească și a celor 7 Juzi " împărțirea patrimoniului ei

și înființarea așezământului cultural **"Mihai Viteazul" .,**
asupra căruia **Consiliul Legislativ și-a dat avizul** nr.50 din 1 martie 1937 ;

Văzând și expunerea de motive ce însoțește acest proiect de lege,

Eu îl înaintez în deliberările domniilor voastre .

dat în București, la 11 mart.1937 , Carol " Contrasemnat Gh.Tătărăscu .

////////////////////////////////////

În Senat , după debateri, s-a votat la 20mart.'37

Votați ----- 86

23.) Av.Tully Rozenthal, Mișcarea evrească din România, , 1937

(Almanah, A.Z.T.E) Doc.integral - fișier Evrei- II

Av.Tully Rozenthal / retro 1918 -1928

▣ Primele organizații naționale evrești. (p. 159)

Creată ca o necesitate a nevoilor comune economice , politice, spirituale, sociale, a poporului evreesc din **România Mare**, după războiul mondial, Mișcarea Națională Evrească și-a dovedit necesitatea și existența.

Înainte de crearea Partidului Evreesc,

existau organizații politice evrești pe provincii :

-În Bucovina - organizație puternică , de veche tradiție , condusă de dr. Mayer Ebner (senator în 1926)

-În Ardeal - Uniunea Națională a Evreilor din Ardeal , creată în 1918, a distrus influența asimilismului maghiarofil,

și a trezit conștiința de minoritate etnică a evreilor de acolo.

-În Basarabia- evreimea tradiționalistă se păstra unită în credința organizării viitoare , sub conducerea Marelui Rabin Zirelsohn și a av. Michel Landau

(viitori stegari ai Partidului Evreesc)

-În Vechiul Regat, ideea unei politici naționale evrești se zămislește

la "Hasmonaea" , încă din 1914, odată cu apariția primului număr din revista sa.

Îndată după război, ideea este frământată ,

studentii hasmone-ii preconizând un partid.

Av.Tully Rozenthal / retro 1928-1929 / p. 160

▣ Clubul Național Evreesc -Partidul Național Evreesc

▣ Clubul Parlamentar Evreesc

▣ Sfatul General al Evreilor din România .

Ideea unui partid național , preocupă și organizația "Renașterea" , și , în 1928,, ia ființă Clubul Național Evreesc , iar în 1929 , Partidul Național Evreesc din Vechiul Regat .

În aceeași vreme (1928-1929) , organizațiile evrești din provinciile unite reușesc să-și trimită deputați și senatori în Parlament .

la ființă Clubul Parlamentar Evreesc din care fac parte : senatorul dr. Mayer Ebner și deputații dr. Theodor Fischer, dr. Iosif Fischer și av. M.Landau .

Secretar general al Clubului, este av. M.Benvenisti.

"Se fac apoi primii pași spre o organizare a întregii evreimi , și se întemeiază

Sfatul General al Evreilor din România , din care făceau parte cele mai reprezentative figuri ale celor mai importante organizații evrești din țară .

Acest organism a avut o viață scurtă.

Av.Tully Rozenthal / retro 4 mai 1931-1937 / p. 160

▣ Partidul Evreesc - Theodor Fischer

▣ Congresul General ;

La 4 mai 1931, se înființează Partidul Evreesc , având ca președinte de onoare pe dr. Adolphe Stern , iar ca președ.activ pe Theodor Fischer , care și în 1937 , deținea acest post de răspundere.

Politica și principiile de bază ale partidului sunt concretizate la Congresul General

al **Partidului Evreesc** din 7 nov.1933 :

**" Existența populațiunii evreești din România ,
atât în ce privește drepturile politice ale indivizilor din sânul ei, ca cetățeni ,
cât și în ce privește ființa ei de colectivitate etnică ,
ca parte integrantă a poporului evreu,
se afirmă prin organizația numită **Partidul Evreesc din România.** "**

Politica acestei organizații ,este determinată de **conștiința că
populația evreească** din România este **" în mod indestructibil legată
de entitatea națională a poporului evreu "**

Partidul Evreesc , consideră **statul român** ca **" o ființă colectivă superioară ,
care unește pe cetățenii săi, indiferent de origine etnică,
spre a-și îndeplini misiunea realizării gradului cel mai înalt de civilizație omenească pe
teritoriul său . El este , firește, purtătorul națiunii române ,
al cărui geniu l-a creat. Aceasta însă nu exclude ca în exercitarea puterilor sale ,
să se manifeste ca un factor deasupra colectivităților etnice din sânul său "**

Av.Tully Rozenthal / retro 4 mai 1931-1937 / p. 160

▣ **Principiile Partidului Evreesc din România**

a) **Identificarea** sufletească cu **națiunea Română** ,

pe tărâmul **devotamentului către Tron**, dragoste de **Patrie** și credință în **ideea de Stat**

b) Acțiune hotărâtă și continuă pentru **traducerea în fapt a prevederilor Constituției** referitoare la **egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor** , **indiferent de origine etnică**, atât în ce privește **tratamentul din partea organelor publice** ,

cât și din p-d-v. al **condițiilor generale de viață** .

c.) **Urmărirea statornică a idealului de emancipare colectivă a minorităților etnice** din România și **cu cele a minorităților evreești** ,

determinându-se **crearea și susținerea de către Statul Român**

a **fundamentelor juridice , morale și materiale** ,

pe care să se poată dezvolta fără stingherire **viața normală a acestor colectivități**.

d.) **Credința neclintită în democrația sinceră și nefalsificată** .

e.) **Păstrarea unei perfecte obiectivități în aprecierea importanței tuturor factorilor de producție și a tuturor claselor sociale** , în soluționarea problemelor privitoare la **intervenția statului în viața economică a țării "**

Acestea erau **precizări de ordin ideologic și pragmatic**.

Ideea unirii evreilor din provinciile Românești ,

sub **o conducere unitară**, în vederea **apărării ei ca minoritate etnică** ,

pusă în fapt la **4 mai 1931**, **a cuprins masele evreești**.

Av.Tully Rozenthal / retro 4 mai 1931-1933 / p. 160

▣ **Participări electorale ale P.E R**

▣ **Guvern Iorga (1931)**

▣ **Guvern PNȚ (1932)**

▣ **Guvern PNL-Duca (1933)**

a) **În alegerile din iulie 1931** (guvern Iorga) , au votat pentru PER , **64.193 alegători** , trimițând în Parlament **5 reprezentanți**:

Mayer Ebner (Sami Singer) , Th.Fischer (M.Landau) ,

Iosif Fischer, Max Diamant , M .Reifer.

Adică Ebner și Th.Fischer fac un gest ce vorbește de la sine : primul **renunță la mandat** în

favoarea lui **Sami Singer** , al doilea în favoarea **av.M.Landau**,

pentru **ca toate provinciile să fie reprezentate în Parlament**.

b.) **În alegerile din 17 iunie 1932** (guvern PNȚ) , PER întrunește pe listele sale **67.583** voturi,

și este reprezentat de **deputații: Mayer Ebner, Iosif Fischer , Mișu Weisman , Ernest Marton și M.Landau.**
Secretar general al Clubului parlamentar este dr. S. I. Stern.
Presă din timpul alegerilor, cu mici excepții, a fost adversară PER.
Faimosul **Manifest** al "**intelectualilor evrei**", **adversitate feroce** a adversarilor partidului **din lagărul evreesc, arată succesul real al PER .**

Renunțăm să dăm date privind acest **urât capitol** din istoria contemporană a evreimii din România. Activitatea PER din timpul gov.Vaida , apoi Maniu , a fost foarte bogată. "**Fracțiunea parlamentară**" a fost primită , la 26 august 1932, de primministrul **Vaida**, asistat de ministrul **Dimitrie Gusti**.

E inutil să redăm audiența și declarațiile de simpatie ce le-a făcut **atunci** , actualul [1937] propovăduitor al principiului valahist .

Deputații evrei au o **activitate prodigioasă** : **interpelări**, participări la **dezbaterile legilor, intervenții** pentru repararea abuzurilor organelor administrative (s-a scos o broșură pe această problemă)

Discursul la Mesaj a lui **Mișu Weisman** -care a făcut o **expunere a rostului și dolișanțelor PER** , **având de luptat în Camera cu cuziștii** ,

dar și cu deputații evrei aleși pe listele partidelor românești . (s-au produs și busculade !)

c.) La alegerile din 20 decembrie 1933 (guvern PNL -IGDuca) ,

PER a întrunit **40.000 voturi** .Mulți evrei nu au putut vota, din cauza **atmosferei antisemite** . **PER n-a mai avut deputați în Camera** .

Av.Tully Rozenthal / retro 4 mai 1934-1937 (p. 163)

▣ **Activitatea PER.**

▣ **Relația cu UER**

▣ **Frontul Unic de Apărare**

Dar activitatea PER n-a încetat

La 12 sept.1934, moare dr. **IR.Baubergher** , președ. organizației din Vechiul Regat .

Creșterea mișcărilor antisemite, a determinat pe **conducătorii PER** să încerce **crearea unui Font Unic de Apărare** , a intereselor evreești , **chiar și cu cei din lagărul celeilalte organizații politice evreești,**

Uniunea Evreilor Români.

În ian.1936, ia ființă **Consiliul Central al Evreilor din România,**

sub conducerea **dr.W.Filderman** , alcătuit din **reprezentanți UER și PER** ,

și **dr. I.Niemirrower** ca **reprezentant al Cultului mozaic.**

Crearea C CER , nu a împiedicat partidele să-și continue activitatea

Tineretul PER, sub conducerea **av.Mișu Benvenisti**, a organizat **seminarii** ,

conferințe publice, și a organizat **Contenciosul PER** .

În iun.1937, s-a organizat **Congresul PER** , care a dezbătut problemele ce frământau evreimea.

Rezoluția politică ce a apărut în presă,

denotă îngrijorarea conducătorilor evrei cu privire la **soarta evreilor români,**

ce doresc să rămână **cetățeni loiali țării.**

Noua conducere PER :

Th.Fischer - preșdinte ; **Mișu Weisman ,S.Singer ,M.Benvenisti** - vicepreșdinti ;

Comit.de direcție : Mayer Ebner, Iosif Fischer, Marele rabin ILTirelsohn,

Ernest Marton, Philippe Rosenștein, Ilie S. Mendelsohn, S.Rosenhaupt,

M.Segal, L.Mizrahry, E.Kertesz, A.Nobel, W.Fischer, M.Kramer,

S. Nussbaum, -Oradea, L.Turmachin, S. Iakerkaner.

La tineret . M.Benvenisti.

Organizarea politică evreească / 1918 - 1937

24.) Gyori Illés Istvan "Metamorphosis Transylvaniae ",

Kiadtu az Uj Transilvanis , Cluj, 1937

Cf.Todor Avram, "Transilvanismul.Sufletul ardelean.Ideea ardeleană."

[BCS , Mss 17.685]

[LD: 21 nov.2003.Folosesc câteva **extrase traduse de Todor Avram**, așa, ca idee, și mă gândesc ce handicap avem noi prin necunoașterea limbii maghiare.

În interbelic, ardelenii care apucaseră să trăiască în **vechea Austro-Ungarie** , **cunoșteau maghiara**, încât dialogul era pe un teren cunoscut .

Bine'nțeles, pe firul urmărit de **Todor Avram**,el **citează** mai ales **autori maghiari** cu **tendințe democratice**, să spunem de "**stânga**" , curent intelectual, scriitoricesc, reprezentând **curentul "ideii ardelenesti"** ... într-o **idilică colaborare ardelenescă** , dacă se poate ... cumva **autonomă**.

Datorită evoluției evenimentelor apropiate ... acest curent a dispărut subit în 1940 ... și , după părerea mea ,revine din când în când, în momente de confuzie sau tranziție.]

[LD: **atenție !** Revezi fișierul anterior , tot la AvramTodor, problema maghiară .]

Kuncz Aladar /'36

< **Dovada ideii ardeleni este Ardealul însuși , încorporat în ea.**

Și mărturii sunt popoarele ardeleni care pot trăi alături

fără să renunțe la caracteristicile specific naționale .

Acesta este un program gata , crescut din condițiile ardeleni . >

[LD : **Nu am tremă și accente corespunzătoare la alfabetul maghiar și german.**
Folosesc semne alăturate]

Gyori Illés Istvan / 1937 / retro '1919/ (p. 11-19)

▣ Clasa politică maghiară din Transilvania

▣ Speranța în armata română .

Suntem nevoiți să mărturisim că **maghiarilor de aici** [din Transilvania] , tocmai atunci în vremurile critice [1918-1919] **le-au lipsit conducătorii politici competenți.**

Conducătorii dinainte și din timpul războiului , o parte **s-au retras** la adăpostul palatelor ferite de bombardamente din **Budapesta** , așteptând în confort evoluția crizelor ;

altă parte au emigrat în străinătate , evitând calea răspunderilor pentru trecut ;

cei puțini, câți au rămas, n-au îndrăznit să-și asume obligația inițiativei, sub nici o formă .

Ordinea răsturnată și anarhia provocată de soldații înarmați care se întorceau

de pe front, putea fi frântă numai cu mână energică ,

dar diferitele **Consilii Naționale** au fost **complet neputiincioase în fața curentului**

distructiv .Când în **martie 1919** , s-a proclamat **Republica Sovietică** , **societatea maghiară spera limpezirea situației de la armata română** , care sosea în unități compacte.

Așa se explică **fenomenul , aparent ininteligibil, că burghezia maghiară**

a câtorva orașe ardeleni (care a suferit încercările grele ale stăpânirii roșii)

a salutat armata română ca pe eliberatori .

Astfel , la **Oradea, Satu Mare, și alte orașele** , **burghezia maghiară zorea intrarea armatei**

române .Conducătorii maghiarilor **își imaginau** că "**eliberarea**" este o stare de tranziție ,

dar curând , în urma armatei române, a sosit și administrația românească

care s-a grăbit să organizeze orașele " eliberate"

Gyori Illés Istvan

▣ Refuzul jurământului

▣ Rezișența pasivă

▣ Repatrierea în Ungaria

În aceste vremuri tulburi, **maghiarimea a simțit puternic lipsa conducătorilor .**

Dacă ar fi avut măcar un singur conducător care, față de dispozițiile contradictorii budapestane, ar fi lansat lozinca **< Toată lumea să rămână pe loc! Toată lumea să depună jurământul ! >** cu totul **altfel s-ar fi format situația maghiarilor** ajunși **sub stăpânire românească** .

Dar **nimeni n-a vrut să apară și să-și ia responsabilitatea** pentru ca **funcționarii care au jurat credință** lui Francisc Iosif, Carol IV și Consiliul Național Maghiar , **să jure regelui românilor , să accepte oferta conducătorilor români și să nu-și saboteze funcțiile** în speranța că **Românii nu le vor ocupa posturile părăsite** . Această sabotare , **refuzul jurământului**, pe care au numit-o " **rezistență pasivă** " , a pecetluit definitiv soarta maghiarimii din Transilvania.

La schimbarea " **imperului** " , peste **100.000 funcționari publici erau în Transilvania**.

Ei și-au pierdut baza economică , **și-au păstrat doar armătura ideologică** care și așa era învechită de la începutul secolului

Săptămâni, luni și ani, au trecut într-o inactivitate absolută .

Firile mai visătoare **pândeau de pe acoperișurile caselor** sosirea armatei maghiare eliberatoare , și în acest timp **Românii s-au organizat comod în Transilvania**.

Când au vrut să depeie jurământul [după Trianon] , românii nu mai aveau nevoie de ei , și a început epoca cea mai tristă : "repatrierea" în locuințele de vagoane !

După datele **Oficiului Central Maghiar de Statistică** ,

s-au "repatriat "din România în Ungaria :

1918 = 40.912	1919 = 33.551	1920 = 79.773
1921 = 19.879	1922 = 13.657	1923 = 7.536
1924 = 1.693	Total = 197.035	

Aproximativ 250.000 maghiari **au emigrat din Transilvania** ,

într-un deceniu și jumătate : $\frac{3}{4}$ din burghezia maghiară **a emigrat exclusiv în Ungaria** ;

50-60.000 muncitori și țărani au plecat :

muncitorii spre Vechiul Regat , țăranii spre America de Sud

Gyori Illés Istvan / 1937

▣ Unguri în parlament românesc

În primii ani, abia **1-2 deputați și senatori maghiari știau limba română**.

Ei au ajuns în situații absurde , când **citeau cuvântările** scrise de-a-gata dar **nu puteau răspunde la întrebări sau angaja vreun dialog** .

Chiar și în 1937 , doar **50% din parlamentarii maghiari știau românește** , încât **activitatea lor parlamentară este paralizată** .

În actualul parlament, **distribuția mandatelor** la parlamentarii maghiari este următoarea :

3 magnați : contele G.Bethlen, baron Jo'sika , baron Szentkereszthy

1 preot : Ferenc Laa'r

1 dir.de bancă : Elemer Gyarfa's

3 avocați : dr.Willer, dr.Abrudbanyai , dr.Gaal

2 profesori : Arthur Balogh , Josef Sa'ndor

1 industriaș : Béni Szabo'

Precum se vede, **lipsesc complet reprezentanții micilor proprietari** ,

și doar **masa alegătorilor maghiari este de mici proprietari** .

Ar trebui să aibă **măcar 3 deputați iar meseriașii măcar 2 !**

Gyori Illés Istvan

▣ Revizionismul maghiar versus Intoleranța românească

▣ Necesitatea apropierii dintre cele două țări și popoare .

[LD : o foarte prețioasă mărturie, dar rarisimă .]

Cu toată politica românească din 1918, care s-a mișcat pe linia scopurilor ei naționale, **curentul ultra naționalist** , care a supus la multe încercări viața minorității maghiare , **este de dată recentă** .

La izbucnirea acestei intoleranțe naționale românești ,
a contribuit mult **propaganda revizionistă** care a predominat **viața politică a Ungariei .**
El , Gyori , a stat de vorbă cu **factori politici români** care indică drept **cauză imediată**
a atmosferei antiminoritare maghiare , declarațiile lui Go"mbo"s și Mussolini.
Totuși, mergem pe un drum de apropiere .
Minoritatea maghiară transilvăneană așteaptă cu nerăbdare vremea când
cele două state se vor așeza la masa tratativelor.
Articolul de Crăciun a lui Istvan Bethlen [ID ?] a avut mare ecou în România.
Căci și politicienii români știu că cele două țări - România și Ungaria -
înconjurate de marea masă germană și slavă , mai curând sau mai târziu
vor trebui să se întâlnească pe linia intereselor comune.
Minoritatea pitică maghiară , care ținea înainte de război
toată puterea politică și economică , a inculcat în mase anumite dogme.
O astfel de dogmă a fost **teoria supremației maghiarimei .**
Am sădit , în generații, ideea că supremația maghiară este o lege naturală ,
este **voința lui Dumnezeu, și nu poate fi modificată.**
Cine se îndoia de asta , era anatemizat . Să nu se uite cazul lui Ja'szi Oskha' r !
Gyori Illés Istvan /1937
